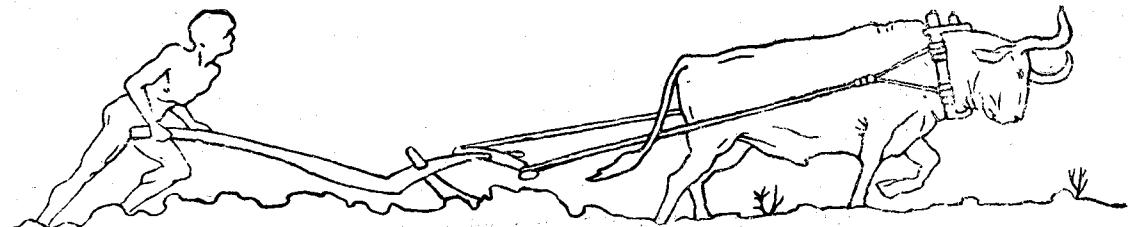

ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ

ΘΑΛΕΙΑΣ ΦΛΩΡΑ-ΚΑΡΑΒΙΑ
'Από την τελευταίαν της "Έκθεσιν"

KAZANTZIS

ΠΑΝΔΟΘΗΝΑΙΔ

ΕΤΟΣ ΙΑ' 15-30
ΙΟΥΝΙΟΥ 1911

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΟΥ ΧΑΪΝΕ

Η διάλεξις αρτή του κ. Γνευτού, — μαζί με τὴν μετάφρασιν τῆς «Όπτασίας», — ἔχεινεν ἔνα βράδυ εἰς τὴν «Νέαν Ζωῆν» τῆς Ἀλεξανδρείας τὸν λήξαντα Μαΐον. Η «Όπτασία» εἶναι τὸ κύκνειον ἄσμα τοῦ Χαῖνε καὶ θεωρεῖται ἀπὸ τὰ ὡραιότερα ποίηματα, ὅν μόνον αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς γερμανικῆς ποίησεως. Τὸ ποίημα δὲν ἔχει τίτλον. Εἶναι ἀπὸ τὴν συλλογὴν ποὺ ἀφίερωσε ὁ ποιητής εἰς τὴν κόρην ποὺ ἥλθε ἀνέπιστα νὰ φωτίσῃ τὰς τελευταίας του ἡμέρας καὶ νὰ ἐμορφήνῃ τὸ μακρινόν του ταξίδι. Τὸ λέγει ὅμως ὅπτασίαν ὃ ίδιος ὁ ποιητής, καὶ δὲν ἀντὸν μεταφραστής ἔδωκε αὐτὸν τὸ δύνομα.

Ἐνέλπι πολὺ καὶ ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς Ἀλεξανδρείας ἡ εὐγενικὴ ζωὴ ποὺ πάλλεται εἰς τοὺς κόπλους τοῦ καλοῦ Σωματείου. Τὸ βῆμα του εἶναι ἀληθινά ζηλευτόν, ὅταν τὸ τιμοῦν λόγιοι ὅπως ὁ Παῦλος Γνευτός καὶ ἄλλα ὄντα πολλά πάντας γνωστά.

Πρὸ πολλοῦ ὑπεσχέθην εἰς τὸν ἀγαπητοῦν ϕύλους τῆς «Νέας Ζωῆς» μίαν διάλεξιν περὶ Χαῖνε. Πολὺς ὅμως παρῆλθε καιρὸς χωρὶς νὰ ἡμιπορέσω νὰ ἐκπληρώσω τὴν ὑπόσχεσίν μου καὶ ἔτοσχα ἵσως καὶ τὸν κάνδυνον νὰ παρεξῆγηθῶ. Όταν ἔδιδα τὴν ὑπόσχεσίν μου, δὲν εἶχα, φαίνεται, ἀναμετρήσει καλῶς τὸ μέγεθος τῆς ἐργασίας τὴν ὅποιαν ἀνελάμβανα. Όταν θέληκανεις νὰ παρουσιάσῃ, μὲ κάποιαν εὐσυνειδησίαν, ἔνα ποιητήν, τοῦ ἀναστήματος τοῦ Χαῖνε, διὰ τοῦ ὅποιου τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα ἔχουσι γραφεῖ τόμοι δόλικηροι, καὶ συχνὰ αἱ κριτικαὶ περὶ αὐτοῦ διασταυροῦνται εἰς τὰς στήλας τῆς παγκοσμίου φιλολογίας, ἔχει ἀνάγκην ἱκανού χρόνου διὰ τὴν ἐργασίαν αὐτήν. Καὶ ὁ χρόνος αὐτός, καθὼς γνωρίζετε, δὲν εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν μας, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸν ὑποκλέπτωμεν ἀπὸ τὴν κυρίαν μας ἐπασχόλησιν.

Ἐξ ἄλλου ἀνελογιζόμην ὅτι δὲν θὰ ἥτο ποτὲ δυνατὸν διὰ μιᾶς καὶ μόνης διαιλέξεως νὰ εἴπωμεν, ἀκόμη καὶ διὰ γενικῶν γραμμῶν, ἐκεῖνα ποὺ χρειάζονται, διὰ νὰ λάβῃ τις ἔστω καὶ ἀμυδρὰν περὶ τοῦ ποιητοῦ καὶ τοῦ ἔργου του ἰδέαν.

Τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ εἶνε στενώτατα συνδεκδεμένον μὲ τὴν πλέον περιπτετειώδη, μὲ τὴν πλέον ζωηράν, ἀλλὰ καὶ τὴν πλέον μεγάλην σελίδα τῆς γερμανικῆς φιλολογίας. Θὰ ἥτο ἐλ τούτου ἀδύνατον νὰ κατανοηθῇ ὁ ποιητής χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἡ γνῶσις τῆς σελίδος αὐτῆς διὰ τὴν ὅποιαν καὶ μόνην θὰ χρειασθῇ διλόκληρος ϕόρος τὸν διαθέτει διὰ μίαν φιλολογικὴν ἐσπεριδία.

Αἱ χροδαὶ τῆς λύρας του εἶνε πολλαὶ καὶ ποικίλαι καὶ ἡ καθημεία θὰ ἀπήτει καὶ μίαν διάλεξιν. Οἱ λόγοι αὐτοὶ μὲ ἔκαμναν νὰ διστάζω μέχρι σήμερον, διότι δὲν ἔγνωριζα πῶς θὰ δυνατὸν νὰ συμβιβασθοῦν τὰ πράγματα. Ο τρόπος δὲ αὐτός, νὰ δώσωμεν τμηματικῶς καὶ κατὰ δόσεις τὰς διαιλέξεις αὐτάς, εἶνε μοῦ φαίνεται διὰ καλύτερος.

Σκοπὸς τῆς ἐργασίας μου ἐπὶ τοῦ Χαῖνε ἥτο καὶ θὰ εἶνε, νὰ φέρω δύσον ἡμιπορῶ μεγάλην ἔκτασιν τῆς ποίησεώς του εἰς γνωσιμίαν μὲ τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν. Διότι, Κύριοι, ποιητής, δστις νεώτατος ἀκόμη, εὐθὺς ὡς ἐνεφανίσθη εἰς τὸν φιλολογικὸν δρίζοντα τῆς πατρίδος του, μὲ ἔμφυτον καὶ δρυθήν περὶ τέχνης ἀντίληψιν καὶ μὲ διαιώγειαν ἀνατολικοῦ φωτός, ἥδυνήθη νὰ βγάλῃ τὴν γερμανικὴν φιλολογίαν ἀπὸ τὴν πλανημένην δύδον εἰς τὴν ὅποιαν τὴν ἔφεραν αἱ ὑπερβολαὶ τοῦ κλασικισμοῦ καὶ οἱ ἔξωφρενισμοὶ τοῦ οριαντισμοῦ καὶ τὰ δργα, δι ποιητής αὐτός δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ χρησιμεύσῃ ὡς καλὸς δόηγὸς καὶ εἰς τὴν ἴδικήν μας φιλολογίαν, τὴν νεωτέραν ἔννοω, ήτις ὡς μικρὸς νεοσσός στὴ φωλιά του, δὲν ἔχει ἀκόμη καλὰ καλὰ ἀνοίξει τοὺς δρφαλαμούς.

Τὸ καθοδηγητικὸν δὲ αὐτό φῶς δὲν πιστεύω νὰ τὸ ἀρνηθῶμεν, ὅταν ἄλλα ἔθην πολὺ μεγαλύτερά μας τὸ ἐδέχθησαν, καὶ τὸ ἀναγνωρίζουν, καὶ

τὸ ἀνομολογοῦν. Περὶ τούτου μία καὶ μόνη σημείωσις ἀπὸ τὸ ὡραῖον βιβλίον τοῦ Jules Legros «Henri Heine poète» ἀρκεῖ νὰ μᾶς πείσῃ:

«Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Ἐρρίκου Χάσινε εἰς ὅλους τοὺς τόπους τῶν ρωμαϊκῶν γλωσσῶν καὶ τοῦ ἀγγλοσαξωνικοῦ πολιτισμοῦ εἶνε κολοσσαία. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας δὲν παραλείπουν νὰ τὸν μιμοῦνται, νὰ τὸν μεταφράζουν, νὰ τὸν ἐφαρμόζουν, καὶ νὰ τὸν διηγοῦνται.»

‘Ημεῖς δὲ ως “Ελληνες θὰ ἔχωμεν ἕνα λόγον
ἀκόμη περισσότερον νὰ δεχθῶμεν αὐτὸ τὸ φῶς
διότι εἶνε μεταλαμπάδευσις ἀπὸ καποιο φῶς,
ἀκοίμητο, ἰδικόν μας καὶ εἰς ἀπόδειξιν σᾶς
ἀναφέρω μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ μίαν κριτι-
κὴν περὶ Χάινε δημοσιευθείσαν εἰς τὴν «Revue
des deux Mondes» τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1848
ὑπὸ τοῦ Gerard de Nerval.

«Αἱ ποιῆσεις τον γεμάτες ἀπὸ ἔρωτα φλογερόν, εἰνεψηλαφηταί, καὶ δείχνουν ἕνα ἀγῶνα τοῦ δρασίου ἐναντίον τοῦ ψευδοῦς ἵδεώδους. Τὸν ἀγῶνα τῆς εὐλικρυνείας μιᾶς ἀληθινῆς ἑλευθερίας, ἐναντίον τῆς ψρηφευτικῆς ὑποκρισίας. Εἴπαν συγχρόνως ὅτι ὁ Χάινε δὲν ἐσεβάσθη τίποτε, οὔτε λερὸν οὔτε δσιον. Τοῦτο εἶνε ἀλληθές ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἐκτύπησε πάντοτε πᾶν ὅτι οἱ μικροί ποιηταί καὶ βασιλίσκοι ἐσεβάσθησαν καὶ ἔθαμύμασαν δηλαδή τὸ ψεύτικο μεγαλεῖον των καὶ τὴν ψεύτικην ἀρετήν των.

«Ἄλλος δέ Χάινε ἐσεβάσθη καὶ κάμνει νὰ σέβωνται τὸ ἀληθῶς ὥραιον, παντοῦ ὅπου καὶ ἀντὸ συναντῆ. Καὶ δι' αὐτὸ δικαίως τοῦ ἐδόθη ὁ τίτλος τοῦ εἰδωλολάτρου. Ὁ Χάινε εἶνε πρὸ παντὸς Ἑλλην. Θαυμάζει τὴν μορφήν, ὅταν ἡ μορφὴ αὐτῆ εἴνε ὥραιά καὶ θεία, συλλαμψάνει τὴν ἴδεαν ὅταν ἀληθῶς εἴνε ἴδεα γεμάτη καὶ ἀκεραία, καὶ δχι φωτοσκίασμα γερμανικοῦ αἰσθηματικισμοῦ. Ἡ φόρμα αὐτοῦ τοῦ ἴδιου ἀκτινοβολεῖ ἀπὸ ὥραιότητα, τὴν ἐπεξεργάζεται καὶ τὴν σκαλίζει καὶ δφίνει μόνον ἐλειψέται μικρὰς ἐξ ὑπολογισμοῦ. Κανεὶς δὲν ἔχει τοιούτο ὑφος, δπως τοῦ Χάινε. Καὶ τὸ ὑφος αὐτὸ δὲν εἶνε οὔτε ἡ βραχεῖα γολλικὴ περιόδος, οὔτε ἡ γερμανική, ἡ μακρά. Εἶνε ἡ περίοδος ἡ ἐλληνική, ἀπλῆ, ρέουσα, εὐκολονόητος, καὶ συνάμα ἀρμονική καὶ εἰς τὴν ὄχον καὶ εἰς τὴν δοστικήν.

«Ο Χάινε δὲν ἐδημιούργησε ποτὲ σύστημα, εἶνε πολὺ γενικὸς δι' αὐτό. Δὲν ἔσκεφθη παρὰ πῶς νὰ ἐπανεύρῃ τὰ ἵχνη καὶ τὰ σχεδιαγράμματα, τὰ λησμονημένα, τῆς ἀρχαίας καὶ θείας Ἑλληνικῆς διμορφιᾶς. Εἶνε ὁ Τουλιανὸς τῆς ποιήσεως καὶ περισσότερον ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν Γκαΐτε, διότι εἰς τὸν Γκαΐτε κυριαρχεῖ δλιγώτερον τὸ πνευματικὸν καὶ νευρῶδες ἔκεινο στοιχεῖον ποὺ ίδιαζει στὸν Χάινε...».

Avtà ò Gerard de Nerval.

Ἐάν δὲ Σχύλερος καὶ δὲ Γκαΐτε ἐδώρησαν εἰς τὸ πρῶτον τῶν τόν τόμου τῆς ἐθνικῆς των φιλολογίας, δὲ Χάινε τοὺς ἔχει δωρήσει τὸν 2^ο. Δὲν θέλουν δύμας νὰ τὸ ἀναγνωρίσουν. Διότι ἔξακολουθοῦν ἀκόμη νὰ τὸν κρίνουν μὲ τὸ μέτρον τὸν σωβινισμοῦ καὶ τῆς ψευδοηθικῆς. Κοὶ δπως τὸν ἔξορισαν ζῶντα, ἔξακολουθοῦν νὰ τὸν καταδιώκουν καὶ νεκρὸν καὶ νὰ ἀρροῦνται δύο πόδας γῆην εἰς τὸ δμοίωμα ἔκεινου, πὸν μὲ τὰ τραγούδια του ἐσκόρπισεν εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην τὸ ἄρωμα τοῦ ἀγνοῦν γερμανικοῦ αἰσθήματος μὲ ὅλα τὰ χρώματα καὶ τὶς λεπτότητές του.

Αλλά, Κυρίαι καὶ Κύροι, εἶνε καιρός νὰ ἐπισκεψθῶμεν τὸν ποιητήν. Εἶνε ὀκτὼ ἔτη ἀσθενής, παράλυτος, καρφωμένος στὸ κρεβάτι τοῦ μαρτυρίου τῶν ψυχικῶν καὶ τῶν σωματικῶν ἀλγηδόνων. Συνέπειαὶ ὅλα μίας ἀπαισίας νόσου τοῦ νωτιαίου μυελοῦ. Ἡ ἀσθένειά του ἔχει ἀρχίσει κατὰ τρόπον τραγικὸν ποὺ ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὸ ἀναφέρωμεν. Ὁ Χάῖνε ὡς πρὸς τὰς θρησκευτικὰς του δοξασίας εἶχεν ἐπανέλθει εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ καὶ καθὼς ἔλεγεν ὁ Ἰδιος «ἔσυμβιβάστηκε μὲ τὸν Θεόν». ἄλλα καὶ προσέδετε: δεν ἐπιτύχησε νὰ ἀποχωρισθῇ καὶ ἀπὸ τοὺς θεοὺς τῶν εἰδώλων κακιωμένος. Καὶ ἐσηκώθη λοιπὸν μίαν ἡμέραν, ἄλλα μὲ πολὺν κόπον, συρόμενος σχεδόν, διότι ἡ νόσος εἶχεν ἥδη ἀρχίσει, καὶ ἐπῆγε στὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου διὰ ν' ἀποχαιρετίσῃ τὴν Ἀφροδίτην τῆς Μήλου. Μόλις ἔφθασε πρὸ τοῦ ἀγάλματος ἔνοιωσε νὰ φεύγῃ τὸ ἔδαφος κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του καὶ ἐσωριάσθη παράλυτος κατὰ γῆς. «Τί ἄλλο, λέγει ὁ Ἰδιος, μοῦ ἔμενε νὰ κάμω παρὰ νὰ φέγω τὰ χέρια μου στὰ μάτια μου καὶ νὰ κλαίω· καὶ ὅταν ἀπελπισμένος ἐσήκωσα τὰ μάτια μου καὶ ἔκνταξα τὸ ἀγαλμα τῆς θεᾶς, μοῦ ἔφάνηκε σὰν νὰ κύταζε πονητικά, καὶ σὰν νὰ ἥθελε νὰ μοῦ πῆ. «Τί νὰ σου κάμω. Δὲν βλέπεις ποὺ δὲν ἔχω χέρια νὰ σὲ βοηθήσω;»

Στὸ σπίτι ποὺ ἔμενε κατάρκοιτος στὴν ὁδὸν
”Αμστερδαμ στὸ Παρίσι, ἐδέχετο συχνὰ τὰς
ἐπισκέψεις τῶν ταξιδιωτῶν Γερμανῶν θαυμα-
στῶν του. Καὶ ἐκ τῶν Γάλλων συγγραφέων
ποὺ τὸν ἐπεσκέπτοντο συχνὰ ἦτο ὁ Δουμᾶς
πατήρ, ὁ Théophile Gauthier, ὁ Béranger,
ὁ Gerard de Nerval, μετὰ τοῦ ὅποιού και
συνειργάζετο εἰς τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν τῶν
ἔργων του — ἀπαξ δὲ ἐδέχθη καὶ τὴν ἐπίσκεψιν
τοῦ Berlioz.

Μεγάλην εὐχαρίστησιν ὅμως τοῦ προξενοῦσε
ἡ συναναστροφὴ τῶν μικρῶν παιδιῶν τῆς γει-
τονιᾶς του τὰ ὅποια ἐλάτορευε, καὶ ἐπεργοῦσε
ῶρες ὀλόκληρες παιζόντων μαζὶ τους. Αὕτα δὲ εὐ-
χαριστοῦντο διότι τοὺς διηγεῖτο πάντοτε ὡραίους
μύθους καὶ παραμύθια. Μιὰ μέρα μάλιστα τὰ

ἔκαμε δόλα στὴ σειρὰ μικρὰ μεγάλα νὰ ἔρογυλύ-
φουνται. Τοὺς διηγεῖτο δὲι ὁ Θεὸς πάνω στὸν
οὐρανὸ φτειάνει ἔκτακτες καραμέλλες, πάστες
καὶ γλυκίσματα, καὶ δὲι ἔχει στὴν κουζίνα του
ἀγγέλους ποὺ τὰ φτειάνουν. Μὰ κᾶπτοε, λέει, καὶ
οἱ Ἀγγελοι τρῶνε κρυφὰ ἀπὸ τὰ γλυκίσματα καὶ
σφρογγίζουν βιαστικὰ τὸ στόμα τους μὲ τὶς
φτεροῦνγες τους. — »Α, ἐφόναξαν τότε δόλα τὰ
παιδιά, βλέποντας νὰ προσβάλλεται τὸ αἰσθήμα
τῆς καθαριότητός των. Μὰ αὐτὸ εἶνε βρωμι-
σιά!« — Ἡ δὲ σύζυγος του Χάινε ποὺ τάκουε,
ἐγελοῦσε τόσο, ποὺ τῆς ἔτρεχαν τὰ δάκρυα ἀπὸ
τὰ γέλια.

“**Η** ἀσθένεια ἔξακολουθεῖ τὸ ἀπάσιον ἔργον της. «Ἐίμαι ἀρρωστος σάν ἔνας σκύλος καὶ πολεμῶ μὲ τοὺς πόνους καὶ τὸν θάνατον»⁷ σὰν μιὰ γάτα». Οἱ ποιητὴς ἔχει κατανήσει σάν ἐνας σκελετὸς ποὺ ζῇ μόνον μηχανικῶς διὰ νὰ συγκρατῇ τὴν ψυχήν του. Καὶ δῆμως τὸ πνεῦμα του διατηρεῖται πάντοτε ἀκμαῖον καὶ δροσερόν. «Μπορεῖτε νὰ σφυρίζετε;» τὸν ἡρώτησε μίαν ἡμέραν δὲ ἰατρός του, κατόπιν ἐνός παρθενοσμοῦ σπασμῶν, θέλων νὰ ίδῃ τὸν βαθμὸν τῆς παραλύσεως τοῦ στόμιατός του. — «Δυστυχῶς, ὅχι» ἀπήντησεν δὲ Χάινε «δὲν ἡμπορῶ νὰ σφυρίζω οὐτε τὰ κομμάτια τοῦ *Σκοίπου*».

Ἐκτός τῆς ἀσθενείας ὁ ἀσθενής ὑφίστατο καὶ ψυχικοὺς αἰλονισμοὺς διὰ νὰ συμπληρωθοῦται, φαινεται, τὸ μαρτύριον του. Αἱ συνεννοήσεις μετά τοῦ ἐκδότου Campe διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν βιβλίων του ἐδημιούργησαν εἰς τὸν ποιητὴν πικρίας καὶ ἀπογοήτευσιν.^{Ως} ἐκ τούτου ὁ ἀδελφὸς τοῦ Χάινε εἶχεν ἀνταλλάξει μετά τοῦ ἐκδότου σφοδρὰν ἀλληλογραφίαν ἐξ ἀφορμῆς τῆς δποίας ὁ γερμανικὸς τύπος ἀνοιξε πολεμικὴν ἐναντίον τοῦ ποιητοῦ, προσπαθῶν νὰ ἀποσπάσῃ τὰ φύλλα ἀπὸ τὸ δάφνινον στεφάνι του. Ἡ πολεμικὴ αὐτὴ κατεπίκρανε τὴν ἀλλως τε ἐνάισθητον ψυγὴν τοῦ ποιητοῦ. «Πῶς μὲ ὑβρίζουν καὶ μὲ

κατηγοροῦν ἥ ἐφημερίδες, ἔλεγε τὸ θέρος τοῦ 1854 εἰς τὸν Ἀλφρέδον Μάιτσνεο. Τί ἐλεεινὸς ἄνθρωπος ποὺ εἶμαι κατὰ τὰ φύλλα αὐτά. Τί ἐλαττώματα βρίσκεις στὰ ἔργα μου; "Αν ἔξακολουθήσῃ ἔτσι, θὰ κατανήσῃ νὰ παύσω νὰ συγκαταλέγωμαι μεταξὺ τῶν ποιητῶν. Καὶ αὐτὰ συμβαίνουν στὴ Γερμανία ποὺ τόσο τὴν ἀγάπησα, ἐνῷ στὴ Γαλλία δὲν ενδιόσκουν λέξεις γιὰ νὰ μὲ ἐπαινοῦν, καὶ στὴν Ἀμερικὴ μὲ μεταφράζουν, καὶ κάμνουν διαλέξεις στὴ Νέα Υόρκη καὶ στὸ Albany γιὰ μένα. Μὰ ἔγγονα τοις

καὶ στὸ Αἴθαπη γιὰ μενά. Μα ἐνοῦσι τους.
Θάρρη καιρὸς ποὺ θὰ μ' ἀφήσουν τὰ νεῦρα μου
λίγη ήσυχία. Και θαύρω ἀκόμη ἐπάνω μου
δύναμι, νὰ πηδήσω σ' ἔνα Μαρσύα ἀπ' αὐτούς,
θὰ τὸν πιάσω ἀπὸ τὸ κεφάλι και θὰ τοῦ γδάρω
τὸ πετσὶ ἔως τὸ αὐτιά. Ἡ φωνὲς ποὺ θὰ βγάζει
τὸ παληόσκυλλο ἀπὸ τὴν ἐγχείρισι, θάκουστον

σ' ὅλο τὸ δάσος καὶ θὰ ἐμπνεύσουν στοὺς συν-
αδέλφους του σωτήριον σεβασμόν».

Τὰ νεῦρα του δῆμως δὲν τὸν ἀφρησαν ποτὲ σὲ
ήσυχία. Ἡ δύναμις του ἔφευγε μέρα μὲ τὴν
ἡμέρα καὶ ὁ ποιητὴς εἰσήρχετο ἥδη εἰς τὸ ὅγδοον
έτος τῆς ἀγωνίας του. Ἡ μοναξιά του ηὗξανε,
καὶ μάλιστα κατὰ τὸν Ὁκτώβριον τοῦ 1855
εἶχεν ἀποσυρθῆ ἔνεκα ἀσθενείας καὶ αὐτὸς ὁ
γραμματικός του Reinhart. Καὶ ὁ ποιητὴς
δόστις εἶχε παραλύτα ἀπὸ τὴν ἀσθενειαν τὰ βλέ-
φαρα καὶ μόνον μὲ τὸ μισὸ δεξἱ μάτι ἔβλεπε,
μὲ πολὺν κόπον κατόρθων νὰ γράψῃ ἢ μᾶλ-
λον νὰ τσουγγρανῆῃ τὰς ἐπιστολὰς του.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτῆν ἡ σύμπτωσις φέρει εἰς συνάντησιν τοῦ ποιητοῦ ἕνα αἰνιγματῶδες καὶ πολὺ ἀνεπτυγμένο κορίτσι. Ὡλέθε νὰ τοῦ φέρῃ κάτι τυγχανόμενο πολὺ τοῦ ἔστελλεν ἔνας φίλος του.¹ Άλλ' ἥρχετο μὲ τὴν φλογερὰν ἐπιθυμίαν καὶ αὐτῇ νὰ γνωρίσῃ τὸν ποιητήν, τοῦ δποίουν τὰ τραγούδια ἐτραγούδοισε καὶ ἐθαύμαζε. Ὁ Χάῖνε τὴν ἐδέχηη, καὶ ὅταν ἤκουοι τὴν θωπευτικὴν ἀλλὰ σταθεράν της φωνῆν, ἐσήκωσε τὸ παράλυτο βλέφαρό του καὶ τὴν ἔκυταξε. Τοῦ ἥρεσε καὶ τὴν παρακάλεσε νὰ ξαναπεράσῃ. Ή κόρη ἥρχετο τακτικὰ καὶ σὰν μιὰ Μυῆγα προσφιλῆς ἐπετοῦσε γύρω στὸ κορεβάτη τοῦ ἀρρώστουν καὶ τὴν ὠνό-
μαζαν «Η Μυῆγα» (La Mouche).

μαζαν « Η Μετίη » (Σα Μαρσέλ).
Ένας πέπλος ἐκάλυπτε τὸ παρελθόν της·
οὗτε δὲ Χάινε, οὗτε ὁ στενὸς φίλος του Μάιτ-
σνερ ἡμιπόρεσαν ποτὲ νὰ τὸ μάθουν. Ἡτο Γερ-
μανίς. Ἡλνε μικρὰ στὸ Παρίσι, εἶχε ζήσει στὴν
Ἀγγλίαν καὶ ἀπ' ἑκεῖ πάλιν στὸ Παρίσι. Ἡτο
ἡλικίας 28 ἔτῶν — μὲ ἀνοιχτὰ ώραῖα καστανὰ
μαλλιά καὶ μὲ γλυκὰ καὶ μογεμένα γαλανὰ μά-
τια. Πνεύμα γαλλικό καὶ σταθερότης γερμανική
— ἔξιν δὲ μορφώσεως κόρη¹. « Ολίγον κατ' ὀλί-
γον ὅμως ἀνεπτύχθη τὸ μυθιστόρημα ἐνὸς ἀδυ-
νάτου ἔρωτος μεταξὺ τῆς γεμάτης ἀπὸ ζωὴν
ἐπισκέπτιδος καὶ τοῦ ἐνδόξου ἐτοιμοθανάτου.

“Η Camille Selden διὰ τῆς παρουσίας της ἔκαμε τούλαχιστον ποιητικὸν τὸ τέλος τῆς ἀγωνίας τοῦ ποιητοῦ ἢ δποία ἐμακρύνετο ἀνάμεσα σὲ φροντίδες ταπεινὲς καὶ μιὰν ἀτμοσφαιρὰν δλως διόλου δι’ αὐτὸν ἀδιάφορον καὶ ἀστικὴν.
“Αν καὶ ὁ ἔρως αὐτὸς τοῦ ἥλθεν ὡς μία ὑψίστη καὶ ὑστερινὴ παρηγορία, ἀναμφιβόλως ὅμως καὶ τὸν ἐβασάνισε διότι τοῦ ἀνέξεσε παλιγὲς πληγές, διότι τὸν ἔκαμε νὰ κλάψῃ περισσότερον τὰ δεινά του καὶ τὴν τύχην του πὸν τοῦ φέρνει μιὰ τέτοια γυναικεία συμπάθεια τὴν ὥρα ποὺ

¹ Ήτο ή Camille Selden. "Επωιξε μεγάλων φιλολογικών ρόλων στὸ Παρίσι 1860-1870 γνωστή ὑπὸ τῷ ψευδώνυμῳ Madame de Krinitz. Εἶχε στενήν γνωριμίαν μὲ δλας τὰς ἔξοχότητας τῶν γραμμάτων, ὁ δὲ μέγιας Taine ἔχει γράψει δι' αὐτὴν κολακευτικωτάτην μελέτην. Συνέγραψε τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Χάινε.

τὸ πόδι του εὐρίσκεται στὸ κατώφλι τοῦ τάφου. «Ἐνιαὶ πολὺ πικρό, τῆς ἔγραφε μιὰ μέρα σ' ἔνα ποίημά του, τὴν ὡρὰ ποὺ κανεὶς γνωρίζεται, νὰ σημαίνῃ καὶ ἡ ὡρὰ τοῦ αἰώνιου ἀποχωρισμοῦ.» Ή «Μυῖα» εἶνε ἡ μόνη γυναίκα ποὺ δὲ Χάινε ἤγάπησε τόσον ἀπλᾶ καὶ τόσον θεῖα, ἀλλὰ εἶνε καὶ ἡ μόνη ποὺ τὸν ἥννόησε.

Αὐτὴ τοῦ ἔκαμνε πλέον τὸν γραμματικόν, τοῦ ἀνεγίνωσκε, καὶ τοῦ ἔγραφε τὸν στίχους ποὺ ἐνεπνέετο. «Ἐτρεμε κάθε μέρα δὲ Χάινε μὴ τυχὸν ἐμποδισθῇ καὶ δὲν τοῦ ἔλθῃ καὶ κάθε φορὰν ποὺ ἔφευγε ἀπὸ κοντά του, τὴν ἐφόρτωνε μὲ φιλοδωρήματα σὰν τὸν φυλακισμένο, δύπος λέγει δὲ Μάιτσνερ, ποὺ ρίχνει στὸ πουλάκι ποὺ ἔρχεται στὰ σίδερα τοῦ παραθύρου του διαφόρους τροφάς γιὰ νὰ τὸ ἑλκύῃ νὰ τὸν ἐπισκέπτεται στὴ μοναξιά του καὶ νὰ λησμονῇ γιὰ λήγες στιγμὲς τὴν πρασινάδα τοῦ δάσους.

Ιστορικὰ ἔμειναν τὰ μπιλετάκια ποὺ τῆς ἔγραφε, ποὺ τὸ καθένα θὰ εἴχε ἡ στίχους ἡ καμίαν σπινθροβολίαν πνεύματος. «Ἐλα γρήγορα» τῆς ἔγραφεν δλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του «ἀγαπημένο μου παιδί, γιατὶ πάω

νὰ τρελλαθῶ ἀπὸ θυμό, ἀπὸ ἀνυπομονησία καὶ ἀπὸ τοὺς πόνους. Θὰ καταγγέλω τὸν ἀγαπητὸν Θεόν, γιὰ τὴν κακομεταχείρισι ποὺ μὲ κάμνει, εἰς τὴν προστατευτικὴν τῶν ζώων — Ἐταιρείαν.» Τάς προηγουμένας του ἐρωμένας ποὺ εἶχαν μόνον τὴν ἔξωτερικὴν λάμψιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔηρότητα τῶν αἰσθημάτων, τὴν σκληρότητα, καὶ τὸν ἔγωσμόν, ἥλθε τόρα νὰ ἀντικαταστήσῃ μιὰ γυναίκα μὲ καρδιὰ θερμὴ καὶ γενναία. «Ἐδῶ τοῦλάχιστον ἡ ἔνωσις τῶν ψυχῶν ἦτο τελεία. Καὶ δὲν ἦτο μόνον ἀξία νὰ τὸν ἐννοῦῃ πνευματικῶς, ἀλλὰ καὶ ἀγαθή, ἀπὸ αὐτοπεποίθησιν, διτὶ ἡ ὑψίστη συμπάθεια τὴν δοπιάν προσφέρει εἰς τὸν μάρτυρα τῆς μεγαλοφυΐας, εἶνε δὲι ἀντὴν κάτι τὸ εὐγενές, κάτι τὸ ὑψηλόν, καὶ τελειότερον ἀπὸ τὸν κοινὸν ἐπίγειον ἔρωτα. Καὶ δὲ ἔρως αὐτὸς ὅχι μόνον ἔγεινε δὲ φωτοστέφανος τοῦ ποιητικοῦ του σταδίου, ἀλλὰ καὶ ἔχορησμενος νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν ποιητήν, καὶ νὰ συγκενρώσῃ τόσας ποιητικὰς δυνάμεις δσαι χρειάζονται εἰς ἔνα κύκνον γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ τραβηγθῇ δλίγον παράμερα, νὰ τραγουδήσῃ τὸ υπερεινό του τὸ τραγοῦδι καὶ νὰ ξεψυχήσῃ.

ΠΑΥΛΟΣ ΓΝΕΥΤΟΣ

Ο Π Τ Α Σ Ι Α — FÜR DIE MUSCHEN —

Στὸν Κωνσταντίνο Χρηστομάνο

Ἐδῶ ἥταν τοῦ Ὀλύμπου ἡ χαρὰ ἡ θεϊκὴ
Τῆς θείας τῆς Ὄμορφιᾶς ἡ ἀνατριχίλα
«Ἔτανε καὶ ἡ Εὔα καὶ ὁ Ἄδηλ ἐκεῖ
Σὲ μιὰ γωνιὰ μὲ τῆς συκιᾶς τὰ φύλλα.

Ἐδῶ θωρῷ τῆς Τοοίας τὴν καταστροφὴ
Τὸν Ἐκτορά, τὸν Πάριν, τὴν Ἐλένη,
Τὸν Μωϋσῆ κρατῶντας νόμους καὶ γραφὴ
Τὸν Ὀλοφέρονη, τὴν Ἰουδίθ τὴν φημισμένη.

Ἐδῶ ἥτανε καὶ ὁ Ἐρως δὲθος γυμνός,
Ο Ἡφαιστος, δὲ Φοῖβος, ἡ Ἀφροδίτη
Η Περσεφόνη, δὲ Πλούτων, δὲ Ἐρμῆς, δὲ Σειληνός,
Ο Πρίαμος, δὲ Βάκχος, ἡ Ἀμφιτρίτη.

Ἐδῶ ἥταν καὶ ἡ ὄνος ποντὰ τοῦ Βάλαάμ,
— Ἡ ὄνος πούχε γλῶσσα καὶ μιλοῦσε. —
Ἐδῶ καὶ ἡ δοκιμασία τοῦ Ἀβραάμ,
Κι δὲ λάτη μὲ τὰ κορίτσια του μεθοῦσε.

Ἐδῶ καὶ ἡ φρενιασμένη καὶ ἄγρια Ἡρωδίδας
Κ δὲ κεφαλὴ τοῦ Βαφτιστῆ ἔξισου.
Ἐδῶ τσιγέλια, φλόγες κρατεῖ ὁ Σατανᾶς
Κι δὲ Πέτρος τὰ κλειδιὰ τοῦ Παραδείσου.

ΧΑΪΝΕ

Ονειρεύτηκα μιὰ νύχτα τοῦ καλοκαιριοῦ
Πῶς βρέθηκα στὰ πλάγια ἐνὸς τοπίου
Κ ἐφέγγανε ὡχρὰ στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ,
Τὰ ἐρείπια ἐνὸς δρκαίου μεγαλείου.

Κι ἀνάμεσα ἐκεῖ σὲ κάπιο τόπον ἀδειανὸ
Μιὰ δωρικοῦ ωνθμοῦ κολόνα στέκει,
Ποὺ φθάνοντας ἐπάνω ἔως στὸν οὐρανὸ
Καταφρονεῖ τὸ κάθε ἀστροπελέπι.

Σπασμένα, σκόρπια, ἐκοίτουνταν χάμου στὴ γῆ
Αετώματα, κιονόκρανα, κολόνες
Αγάλματα θεῶν, ζώων, Κένταυροι γοργοὶ
Καὶ Σάτυροι, καὶ Σφίγγες, καὶ Γοργόνες.

Καὶ παρακεῖ ποινούριον, ὡραῖον, ἀνοιχτὸν
Ἐνα μαρμαροσαρκοφάγον εἶδα.
Κ ἐνα νεκρὸ εἴχε μέσα, ἀθικτὸν καὶ αὐτόν,
Πούχε στὴν ὄψι του τοῦ πόνου τὴ σφραγίδα.

Καὶ τὸν κρατούσανε μὲ δρθόστηθα κορμιὰ
Καρυάτιδες, καὶ χέρια γυμνωμένα.
Καὶ στὰ πλευρά του γύρω ἥταν μὲ τέχνη μιὰ
Ανάγλυφα μαρμαροσκαλισμένα.

Κι δὲ πονηρὸς δὲ Ζεὺς ἐδῶ ὑποκρίνεται

Κ ἐρωτοχτυπημένος καρτερόει.

Καὶ πότε κύκνος γιὰ τὴ Λήδα γίνεται

Πότε χρυσῆ βροχὴ γιὰ τὴ Δανάη.

Κ δὲ Ἀρτεμις μὲ λιγεοὴ περπατησιὰ

Μὲ Νύμφες καὶ σκυλιὰ πηδάει τὸ φράχτη.

Κι δὲ Ἡρακλῆς μὲ μιὰ γυναικεία φροεσιὰ

Κρατεῖ τὴ ρόκα στρίφοντας τὸ ἀδράχτη.

Ἐδῶ εἶδα καὶ τὸ Ορος τοῦ Σινᾶ, ὑψηλό,

Καὶ στὴν κορφὴ προφῆτες ἔκανον σμένους,

Καὶ τὸν Χριστὸ μικρὸ παιδὶ μὲς στὸ Ναό,

Ποὺ συζητεῖ μὲ τοὺς γραμματισμένους.

Αἱ ἀντιθέσεις ὅλες ἥτανε ἐκεῖ

Σφιγκτοδεμένες στὸν κισσοῦ τὰ κλόνια

Τῶν Ἰουδαίων ἡ Σκέψις ἡ θρησκευτική,

Καὶ τὸν Ἐλληνος ἡ Ιδέα, ἡ αἰώνια.

Μὰ ξάφνου, ἐκεῖ ποὺ κύταξα ἀδιάφορος, ψυχρός,

Τ ἀνάγλυφα στὴν ὁπτασία μου μέσα,

Μοῦρος στὸ νοῦ μὶα σκέψι, πῶς εἶμ' ἔγω ὁ νε-

Ποὺ κοίτεται στὸ σαρκοφάγο μέσα. [κρός

Καὶ στὸ προσκέφαλο μου μὶα γλυκεὶα εὐωδιά,

Ἐνα λουλοῦδι, αἰνιγμαίων,

Μὲ φύλλα θειαφοκίτρινα, μενεξεδιά,

Ποὺ ὅλο ζωὴ καὶ χάρι ἥταν γεμάτο.

Τοῦ Μαρτυρίου λουλοῦδι τὸ λέει δὲ λαὸς αὐτὸ

Καὶ πῶς ἐφύτευσε στὸ βράχο μοναχὸ του

Τὴν ὡρὰ ἐκείνη ποὺ σταυρώνων τὸ Χριστό,

Σὰν ἔσταζε τὸ αἷμ' ἀπὸ τὸ Σταυρό του.

Καὶ στὸ λουλούδι ἐπάνω ὅλα ταιριαστὰ

Τὰ ἐργαλεῖα τοῦ πικροῦ θανάτου,

Καὶ μὲ τὸ δήμιο τους μαζὶ ζωγραφιστὰ

Τὰ ἐβλεπες πάνω στὸν κάλυκα του.

Ναί, τὰ σύνεργα ὅλα ἐκείνα τῶν παθῶν,

Ἐδῶ κανεὶς τὰ ἐβλεπεῖ ἔνα ένα.

Τὸ Φραγγέλιον, τὸν Στέφανον ἔξι ἀκανθῶν,

Τὴ Σφρύδα, τὰ καρφιὰ τὰ αίματωνένα.

Ἐνα λουλοῦδι τέτοιο ἥταν στὸ μνῆμα μου

Ποὺ γέροντας ἐπάνω στὸ νεκρό μου

Παρηγοριὰ μοῦ ἔδινε στὸ μνῆμα μου

Φιλῶντας τὸ χλωμὸ τὸ μέτωπό μου.

Ομως, τοῦ Μαρτυρίου τὸ λουλοῦδι ἐκεῖ,

Ω, τῶν διαναγνωρίζων μάγια καὶ παιχνίδια!

Σὲ μὰ μεταμορφώθηκε κόρη θεῖανή

Κι δητὴ, ἡ Αγάπη μου — ἡ ἴδια. —

Ἐσὺ ήσουν τὸ λουλοῦδι, κρυφή μου ἐσὺ χαρά.

Σ ἀναγνωρίζω ἀπὸ τὰ γλυκὰ φιλιά σου.

Τέτοια δὲν ἔχουν τὸ ἄνθη χειλή τρυφερά,

Ούτε θερμὰ δάκρυα σὰν τὰ δικά σου.

Σιωπηλοὶ καθόμασταν, ὅμως ἐδῶ

Στὸ νοῦ σου εἶδα βαθειὰ ποιὸ δρόμο ἐτράπης.

Λόγια ποὺ μιληθοῦνε δὲν ἔχουν πιὰ αἰδώ,

Κ ἡ Σιωπὴ εἰν τὸν θάνατον τῆς Αγάπης.

Κανεὶς ποτὲ νὰ φαντασθεῖ δὲν ἡμπορεῖ

Πόσο γοργὰ στὸ κρυφομίλημά μας

Καὶ πόσο δμοδρα διαβαίνανε οἱ καρδοί,

Ἡ μαγικὲς νυχτιές, τὰ δνείρατά μας.

Ποτέ σου μὴ ωρήσεις τί εἶπαμεν ἐκεῖ

Τὴ λαμπτυρίδα ρώτα, τί φωτίζει;

Ρώτα ἡ πνοή τοῦ Ζεφύρου τί λέει ἡ μυστική,

Τὸ κυματάπι στὴν ὅχθη τί φλοιοισθεῖ;

Ρώτα, τί λέει ἡ πέτρα τοῦ δαχτυλιδιοῦ;

Τὰ μυστικὰ τῶν ἀγηδονῶν τρογούδια,

Ποτὲ ὅμως μὴ ωρήσεις στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ

Τί λέν μὲ τοὺς νεκρούς των τὰ λουλούδια.

Πόσο καιρὸ δὲν ξεύρω χαιρόμονυνα ἐκεῖ

Τὴν ἡσυχία μου στὸ ταφομάρμαρό μου.

Ἐπέτοιξε ἡ χαρὰ μου τόσο βιαστική,

Ἐορύστηκε καὶ τόμορφο δνειρό μου.

Ω Θάνατε! Ἀλήθεια, μονάχα ἐσὺ μπορεῖς

Ἐδῶ σ' ἐμᾶς τὴν ἡσυχία νὰ δώσεις.

Μόνο στὸν τάφο μέσα τὸ βάλσαμο θὰ βρεῖς

Ποὺ τὶς πικρὲς πληγὲς θὰ βαλσαμώσεις.

Ω, δυστυχία σ' ἐμένα! Πέταξε ἡ χαρά,

Γιατὶ ἔξαφνα ἀκούστη ἔξι ωρότο,

Φωνὲς μεγάλες, χτύπους, μαλλώματα γερά.

Καὶ τὸ λουλοῦδι μου φεύγει ἀπὸ τὸν τρόμο

[πρῶτο!]

Ναί, συμβαίνουν ἀγριες ἔξι ἐκεῖ σκηνὲς

Κραυγές, γαυγίσματα, καὶ τί δὲν ἥταν!

Μὰ σὰν νάναγνωρίζω μερικὲς φωνὲς —

Τάναγλυφα τοῦ σαρκοφάγου μου ἥταν.

Λοιπὸν ἐβρυκολάκιασεν ἐδῶ τὸ πᾶν;

Φιλονεικοῦν τὰ σχέδια τῶν μαρμάρων;

Γιὰ τὸν θάνατον τὰ πιάστηκε ὁ Πάν,

Μὲ τὸν Μωϋσῆ, καὶ σαίρονται ἀρον ἀρον!

Αλοίμονό μας! Αἰώνια θὰ μάχουνται κ' οἱ δυὸ
Καὶ τῆς Ἀλήθειας θὲ ν' ἀκοῦσι τὸν θρῆνον.
Κ' ή Ἀνθρωπότης θάνε πάντοτε σὲ δυὸ
Στρατόπεδα: Βαρβάρων καὶ Ἐλλήνων.

Ἐδῶ ή κάθε εἰκόνα φαίνεται πὼς ζῆ
Καὶ μὲ τὶς ἄλλες πιάνεται καὶ ὑβρίζει.
Κι' ἀπ' ὅλα τὸ χειρότερο ποὺ ἀρχισε μαζὶ¹
Τοῦ Βαλαὰμ ή ὄνος νὰ γκαρίζει.

Μὲ τὰ γκαρίσματά της καὶ τὰ βοητὰ
Ἐπήγανα νὰ χάσω τὰ μναλά μου.
Κι' ἀρχισα νὰ φωνάζω κ' ἔγῳ δυνατὰ
Μὰ ἔξυπνησα — ἀπ' τὰ ξεφωνητά μου.

Μεταφραστὴς ΠΑΥΛΟΣ ΓΝΕΥΤΟΣ

ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ

ΥΠΟ ΘΑΛΕΙΑΣ ΦΛΩΡΑ-ΚΑΡΑΒΙΑ

*Απὸ τὴν τελευταίαν τῆς Ἔκθεσιν

ΚΑΖΑΝΗΣ

Ο ΔΙΑΛΑΛΗΤΗΣ

— ΠΟΙΗΜΑ ΒΙΒΛΙΚΟ —

Εὔροσάν με οἱ φύλακες οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει
ἐπάταξάν με, ἐτραυμάτισάν με: ἤραν τὸ θέριστρόν
μου ἀπ' ἐμού φύλακες τῶν τειχέων.

(Ἀσμα Ἀσμάτων Ε' 7)

Καὶ τὸ κορμί του ὡσὰν λαμπάδα φεγγοβο-
λοῦσε μέσον τὸ βαθὺ σκοτάδι...

Κι' ὅλοι μπήκαν τὶς φωνές:

— Εἶναι Μάγος — διώχτε τόνε — εἶναι Μά-
γος: ἤρθε σὲ μᾶς γιὰ νὰ μᾶς ἔπειλανέψῃ· ἀπὸ
τὸ Πονηρὸν εἶναι σταλμένος...

Καὶ τόνε πετροβολήσανε.

Καὶ Κεῖνος πήρε τὰ σοκάκια, καὶ βγῆκεν
δέξω στοὺς ἀγρούς, — κι' οὐτὸν ἔνα δάκρυο δὲ
στάλαξε ἀπὸ τὰ μάτια του.

Κ' ὑστερὸν ἀπόνα χρόνο — τὴν ἵδια μέρα
(βαθεὶα νύχτα ἥτανε), ἀκούμπωντας στὸ χοντρὸ
ὅβιδό του, πήρε τὸ δρόμο τὸν παληὸν κι' ἀνέβη
στὴ βουνοκοφή.

Καὶ σὰν ἔφτασε στὴν πλειὸν ψηλὴ κορφή,
κι' εἶδε τὸν Ἡλιο — σὰ δένηση, ἀπόμεινεν
ἔτσι δύμηρός στ' αὐγὶνδο φῶς τοῦ ἥλιου
καὶ τὸ φῶς τοῦ ἥλιου περπάτησεν ἀπάνου στὸ
κορμί του, καὶ στὰ μπράτσα του ἀπάνου πλανή-
θηκε, καὶ τὸ ἀσπρα στήθεια του ἀγγιξε, καὶ στὰ
στά πόδια του τὰ ὄλογυμα πλέχτηκεν δισάν.

Καὶ γιόμισε Φῶς ἀπὸ πάνου ἵσαμε κάτου,

κι' ἀπὸ τοῦ κορμοῦ του τὸ χνοῦδι ὡς τὸ βαθύ-

τερο «Εἶναι» του, γιόμισε Φῶς.

Καὶ τὸ μυαλό του μονομάς φωτίστηκε, κ' ἔμα-
θεν ὅλα τὰ πράματα, — καὶ πλειὰ δὲν ἥτανε
γιὰ Κεῖνον οὐτε σκοτάδι, οὐτε «γιατί».

Ἐμεινεν ἔτσι — Θεὸς κι' ἀσάλευτος — ὁμ-
πρὸς στὸ ἥλιόφωτο ἵσαμε τὸ δεῖλι, κι' ὑστερα,
σὰν ἔπεσεν δὲ ἥλιος, πήρε πάλε τὸ τρίστρατο
καὶ βγῆκε στὸν ἀνοιχτὸ κάμπο.

Κ' ἔφτασεν ἀργὰ στὴν Πολιτεία, σὰν ἀνάφτανε
τὰ φῶτα. Νύχτα ἥτανε — ποὺ δὲ κόσμος δλος
μαζωνότανε στὴν ἀγορά.

Καὶ φώναξε τὰ πλήθη ὅπον περπάταγαν,
καὶ τὰ πλήθη ὅπον γλεντούσαν, κι' ἔτσι τοὺς
μύλησε — μὲ τὰ λόγια ἔτοῦτα:

— Φέρων τὸ Φῶς τοῦ Ἡλίου στὸ κορμί μου,
φέρων τὸ Φῶς τοῦ Ἡλίου κι' ἔλατε νὰν τὸ
ἴδητε, πόσο φεγγοβολάει μέσον τὸ βαθὺ σκοτάδι...

Κι' ὅλοι φωνάξανε μὲ μιὰ φωνή:

— Νὰν τὸ ίδοιμε, δεῖξε μάς το, νὰν τὸ
ίδοιμε...

Καὶ Κεῖνος ἔλεγε:

— Φέρων τὸ Φῶς τοῦ Ἡλίου, κι' δὲ Ἡλίος
εἶναι μέσα μου, καὶ γιὰ μένα πλειὰ δὲν εἶναι
οὐτε σκοτάδι, οὐτε «γιατί». Ἐλάτε νὰν τὸ ίδητε,
πόσο φεγγοβολάει μέσον τὸ βαθὺ σκοτάδι...

Κι' ὅλοι φωνάξανε μὲ μιὰ φωνή:

— Νὰν τὸ ίδοιμε, δεῖξε μάς το, νὰν τὸ
ίδοιμε...

Καὶ σὰν εἶδε πὼς δὲ πόθος γιὰ τοῦ κορμοῦ
του τὸ Φῶς ἥτανε φουντωμένος σ' ὅλες μέσα
τὶς ψυχές, ἔλυσε τὶς πόρπες τῆς χλαμύδας καὶ
γυμνώθηκεν δύμηρός στὰ πλήθη.

Φέρων τὴν Ἀγάπη στὸ κορμί μου, φέρων
τὴν Ἀγάπη κι' ἔλατε νὰν τὸ ίδητε, πόσο μοσκο-
βολάει μέσον τὸν ἀγεράκι...

Κι' ὅλοι φωνάξανε μὲ μιὰ φωνή:

— Νὰν τὸ ίδοιμε, δεῖξε μάς το, νὰν τὸ
ίδοιμε...

Καὶ Κεῖνος ἔλεγε:

— Φέρων τὴν Ἀγάπην, καὶ ἡ Ἀγάπη εἶναι μέσα μου, καὶ γιὰ μένα πλειά δὲν εἶναι οὔτε πίκρα, οὔτε καύμός. Ἐλάτε νὰ τὸ ἰδῆτε, πόσο μοσκοβολάει μέσο τὸ ἀνγινὸν ἀγεράκι...

Κι' δλοι φωνάζανε μὲ μιὰ φωνή:

— Νὰν τὸ ἰδοῦμε, δεῖξε μάς το, νὰν τὸ ἰδοῦμε...

Καὶ σὰν εἶδε πῶς ὁ πόθος γιὰ τοῦ κορμοῦ του τὴν Ἀγάπην ἥτανε φουντωμένος σ' ὅλες μέσα τὶς ψυχές, ἔλυσε τὶς πόρπες τῆς χλαμύδας καὶ γυμνώθηκεν ὅμπρὸς στὰ πλήθη.

Καὶ μιὰν εὐωδιὰ χύθηκε μέσο τὸν ἀγέρα, σᾶμπας ἀπὸ χίλια τοῦ μαγιάπριου τριαντάφυλλα.

Κι' δλοι μπήξανε τὶς φωνές:

— Εἶναι Μάγος — διῶχτε τόνε — εἶναι Μάγος ἥρθε σὲ μάς γιὰ νὰ μᾶς ἔπειλανέψῃ ἀπὸ τὸ Πονηρὸν εἶναι σταλμένος...

Καὶ τόνε πετροβολήσανε.

Καὶ Κεῖνος πῆρε τὰ σοκάκια, καὶ βγῆκεν δέξω στοὺς ἀγρούς, — καὶ οὕτ' ἔνα δάκρυο δὲ στάλαξε ἀπὸ τὰ μάτια του.

Καὶ σὰν πέρασε καὶ ὁ δεύτερος ὁ χρόνος — τὴν ἔδια μέραν, — ἀκουμπῶντας στὸ χοντρὸ ἄκρη του, πῆρε τὸ ἔδιο μονοπάτι καὶ βγῆκε σὲ μιὰν ἄγνωστη γῆ.

Καρποὶ πρωτογνώριστοι κρεμόντουσαν ἀπὸ τὰ κλαδιὰ καὶ ὁ χυμός τους ἥτανε γλυκὸς καὶ δροσερὸς μιὰ μουσικὴ ἀνέβαινε ἀπὸ τὸ δάσος καὶ ἀπὸ μπροστά του συγχονοδιάβαιναν σκιές.

Καὶ μιὰ γυναικα βγῆκε νὰ τόνε δεχτῇ λαυλούδια προφυρᾶ περασμένα στὰ μαλλιά της — καὶ τὰ μαλλιά της ἥτανε σὰν τὶς ὅχιές.

— Ασεμνο γέλιο ἔσκιζε στὰ δύο τὸ ἀλικο κεῖται της, καὶ τὰ στήθεια της ἥτανε ἔγγυμνωμένα.

Κρασὶ μύριζεν ἡ ἀνάσα της — κρασὶ καὶ λαγνεία.

Κι' ἀπὸ τὸ χέρι τὸν ἐπῆρε, καὶ ἔνας ἵμερος βαθὺς πέροναγε ἀπὸ τὰ μάτια της, ὡσὰν τρεμούλιασμα νεροῦ σὲ πουλιοῦ φτεροῦγα.

— "Ελα μὲ μένα, τοῦ λέει.

Καὶ μπήκανε σὲ μιὰ στηλιὰ μέσα καὶ τὸ τ' εἶδανε τὰ μάτια του, καὶ τὸ τί ἀκουνσαν τὸ αὐτῖα του, καὶ τὸ κορμί του τὸ τί ἀγγιέσ — μυστήριο καὶ σιωπή.

Πέντε χρόνια μέσο τὴ σπηλιὰν ἐπέρασε, καὶ ὕστερα, ξάφνω, μιὰ βραδυά, βγῆκε δέξω καὶ τράβηξε κατὰ τὴν Πολιτεία.

— Ηλιοβασίλεμα ἥτανε — καὶ ὁ κόσμος μαζωμένος στὴν ἀγορά. Κι' ὅμε διάβαινε, ὁ κόσμος τὴ δουλειά του παράταγε καὶ ἔρχόντανε ἀπὸ πίσω του...

Καὶ βγῆκανε δλοι νὰν τὸν ἰδοῦνε: ἀντρές, γυναῖκες καὶ παιδιά, δλοι βγῆκανε νὰν τὸν ἰδοῦνε.

Μιὰ κορόνα φόραγεν ἀπὸ χρυσάφι καθαρὸ καὶ ἔναν κόκκινο μανδύα μὲ ἀσημένιες πούλιες. Σὰ Βασιλῆς περπάταγε καὶ ἔσερνε πίσω του τὸ ἀσκέρι.

Καὶ σὰν ἔφτασε στὴν ἀγορά, σὲ μιὰ κολόνα ἀπάνου ἀνέβη, καὶ ἔτσι μίλησε — μὲ τὰ λόγια ἔτοῦτα:

— Φέρων σας τὸ Χρυσάφι καὶ τὴν Ἀπόλαυφη καὶ τὴ Σάρκα καὶ τὸ Κρασί. Τὴν Ἀτιμία καὶ τὴν Ἀνομία καὶ τὶς Ἐφτά Αμαρτίες, καὶ ὅ, τι γλυκὸ καὶ πρωτογνώριστο, — καὶ ὅ, τι γλυκό στὸ κορμί μου ἀπάνου τὸ φέρων καὶ ἄλλο τίποτα δὲν εἶναι ἀπάνου στὸ κορμί μου...

Κι' δλοι φωνάζανε μὲ μιὰ φωνή:

— Νὰν τὸ ἰδοῦμε, δεῖξε μάς το, νὰν τὸ ἰδοῦμε...

Καὶ Κεῖνος ἔλεγε:

— Τὴν Ἀτιμία καὶ τὴν Ἀνομία καὶ τὶς Ἐφτά Αμαρτίες, καὶ ὅ, τι γλυκὸ καὶ πρωτογνώριστο στὸ κορμί μου ὅλα τὰ φέρων καὶ ἄλλα ἀκόμα δποὺ δὲ λέγονται, καὶ ἄλλα ἀκόμα δποὺ δὲ γίνονται καὶ τὸ κορμί μου εἶναι χρυσάφι, — τὸ κορμί μου ἀπὸ χρυσάφι...

Κι' δλοι φωνάζανε μὲ μιὰ φωνή:

— Νὰν τὸ ἰδοῦμε, δεῖξε μάς το, νὰν τὸ ἰδοῦμε...

Καὶ σὰν εἶδε πῶς ὁ πόθος γιὰ τοῦ κορμοῦ του τὸ χρυσάφι ἥτανε φουντωμένος σ' ὅλες μέσα τὶς ψυχές, ἔλυσε τὶς πόρπες τῆς χλαμύδας καὶ γυμνώθηκεν ὅμπρὸς στὰ πλήθη.

Καὶ τὸ κορμί του ἥτανε μαῦρο πίσσα καὶ ἔνα θάμπωμα, καὶ μιὰ γοητεία βαθειά ἔβγαιναν ἀπὸ μέσα του.

Κι' δλοι μπήξανε τὶς φωνές:

— Ο Μεσσίας, αὐτὸς εἶν' ὁ Μεσσίας· ἥρθε σὲ μᾶς γιὰ νὰ μᾶς φωτίσῃ καὶ τὸν ἶσο δρόμο νὰ μᾶς δεῖξῃ ἀπὸ τὸν Θεό εἶναι σταλμένος...

Καὶ τόνε προσκυνήσανε.

Καὶ καθὼς ἥτανε δλοι πεσμένοι καὶ σκυφτοὶ μπροστά του, ἐκεῖνος κατέβηκε ἀπὸ τὴν κολόνα, καὶ πῆρε τὰ σοκάκια, καὶ βγῆκε δέξω, στοὺς ἀγρούς, — καὶ ἔνα δάκρυο πικρὸ καλήσεν ἀπὸ τὰ μάτια του.

Κι' ἔσκισε τὸν κόκκινο μανδύα καὶ τὴν κορόνα σύντριψε στὰ βράχια, καὶ ἔπεισε χάμιου καὶ ἔτσι προσευχήθηκε:

— Μὲ τὶς ἀχτίδες σου ἡμουνα ντυμένος, δὲν εἶδονται βάρβαροι λέξεις καὶ δτι αἱ Ἑλληνικαὶ λέξεις ἐπεκράτησαν μάλιστα καὶ εἰς τὴν γλώσσαν τῆς καθημερινῆς ζωῆς, εἰς τὴν χλωρίδα καὶ εἰς τὸ δύναμα τῶν ζώων, πρᾶγμα τὸ δποῖον δὲν θὰ συνέβαινεν, ἀνὴ μακεδονικὴ δὲν ἦτο ιδίωμα ἐλληνικόν ἀλλὲ πειδὴ ἡ μακεδονικὴ ἦτο διάλεκτος ἐλληνική, δὲν ἔσχε καμίαν δυσκολίαν ή δανεισθῆ τόσας λέξεις ἀπὸ τὴν ἐλληνικήν.

Καὶ τὸ Φεγγάρι τρέβηξε τὸ δρόμο του...

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΘΑΔΕΙΑΣ ΦΛΩΡΑ-ΚΑΡΑΒΙΑ
Απὸ τὴν τελευταῖαν τῆς "Ἐκθεσιῶν"

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΣ — Η ΕΘΝΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

Πρόκειται περὶ τῆς ἐθνικότητος τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων, περὶ τῶν διοικών ἡγέρθησαν ἡρητηματα κατὰ καιροὺς ἀπὸ διαφόρους ἐπιστήμονας, ἐὰν ἥσαν ἐλληνικῆς καταγωγῆς.

Ο ίδιος μας Χατζηδάκης ἀποδεικνύει σχεδὸν μὲ τρόπον ἀναμφισβήτητον τὴν ταυτότητα τῆς καταγωγῆς τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ δι' ἄλλων ἐπιχειρημάτων, ὅλως ἰδίως γλωσσολογικῶν, στηριζόμενος ἐπὶ τῶν διασωμέντων γλωσσιμάτων τῆς ἀρχαίας μακεδονικῆς γλώσσης. Κατὰ ταῦτα συνέβη, ὡς καὶ εἰς τὴν ἐλληνικήν, ἡ τροπὴ τῶν ἡχηρῶν δασέων εἰς ἄηγα καὶ δεύτερον, ὅπερ σπουδαιότερον, δτι καὶ ἡ Μακεδονικὴ ἐν τῇ ἔξαλλοιώσει τῶν τριῶν τάξεων τῶν ἱστεπικῶν οὐρανικῶν κατατάσσεται εἰς τὰς χειλικούς γλώσσας, εἰς διὰ ἀνήκουν ἡ λατινικὴ καὶ ἡ ἐλληνική· ἐνῷ δὲ ἴνδικη, ἀρμενική, αἱ σλαβικαὶ καὶ ἡ ἐλλυρικαὶ γλῶσσαι, ὡς καὶ ἡ ἀρχαία θρακική, ἀνήκουν εἰς τὴν ἄλλην τάξιν τῶν συριζονῶν γλωσσῶν· ἐπομένως οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ σχέσιν ἡ μακεδονικὴ πρὸς τὰς τελευταῖς ταῦτας γλώσσας μὲ τὰς διοικήσεις ἐπειδή ταῦτας γλώσσας μὲ τὰς διοικήσεις νὰ τὴν συσχετίσουν.

Ἐπίσης δὲ Hoffmann πεπεισμένος περὶ τῆς ταυτότητος τῆς μακεδονικῆς γλώσσης πρὸς τὴν ἐλληνικὴν παραδέχεται ἀπολειτικῶς ἐλληνικὴν τὴν καταγωγὴν τῶν Μακεδόνων. Καὶ μετὰ τοῦτον δὲ Beloch παραδέχεται μὲν εἰς τὰ κεφαλαιώδη σημεῖα τὴν γνώμην τοῦ Hoffmann, ὅλα φρονεῖ δτι τὸ ζήτημα ἐπιδέχεται διποσδήποτε ἀκόμη συζήτησιν. Ο Kretschmer ἀφ' ἔτερου πιστεύει τούγαντιον δτι ἡ πενιχρότης τῶν δεδο-

μένων, ἐφ' ὃν στηρίζονται αἱ ἔρευναι τῶν σοφῶν, δὲν δίδει τὸ δικαίωμα νὰ δρίσῃ τις μετ' ἀκριβείας τὸν χαρακτῆρα τῆς γλώσσης τῶν Μακεδόνων. Μεταξὺ αὐτῶν ἐμφανίζονται καὶ τινες Σλαβοὶ διαφίλονεικούντες τὴν καταγωγὴν τῶν Μακεδόνων ὑπὲρ τῆς σλαβικῆς ἐθνοτήτος. Κατὰ τινα τούτων, τὸν Boguslawski, οἱ Μακεδόνες ἥσαν μῆγμα στοιχείων ἐλληνικῶν, ἀλβανικῶν καὶ θρακο-ἴλλυρικῶν, τὰ δρόμοι τοῦν δὲν δίδονται παρὰ σλαβικὰ φῦλα. Τελευταῖος προστίθεται ἔνας Βούλγαρος Κατσάρωφ, καθημητὴς τῆς ιστορίας ἐν Σόφιᾳ, δὲν δποῖος ἐπιχειρεῖ νὰ δολώσῃ ἐντελῶς τὰ νερὰ μὲ τὸν τρόπον του, καὶ εἰναι περίεργον νὰ τὸν παρακολουθήσῃς κανεὶς διὰ νὰ ἔδῃ πῶς ἀντιλαμβάνονται οἱ Βούλγαροι τὸ ζήτημα ἀπὸ τῆς ίδιας των ἀπόψεως. Ο κ. Χατζηδάκης ἐδημοσίευσε τελευταίως ἀπάντησιν εἰς τοῦτον τὸν Κατσάρωφ, ἀλλὲ εἰσέτι δὲν ἀνεγνώσαμεν αὐτήν· οὐχ ἦτον δημως ἀς παρακολουθήσωμεν τὸ δημοσίευμά του εἰς τὴν Revue des Etudes Grecques.

Ο Hoffmann λέγει δτι εἰς τὰ γλωσσίματα ἀναφορικά μὲ τὴν διοικήσιν καὶ μὲ τὸν στρατὸν δὲν εὑρίσκονται βάρβαροι λέξεις καὶ δτι αἱ Ἑλληνικαὶ λέξεις ἐπεκράτησαν μάλιστα καὶ εἰς τὴν γλώσσαν τῆς καθημερινῆς ζωῆς, εἰς τὴν χλωρίδα καὶ εἰς τὸ δύναμα τῶν ζώων, πρᾶγμα τὸ δποῖον δὲν θὰ συνέβαινεν, ἀνὴ μακεδονικὴ δὲν ἦτο ιδίωμα ἐλληνικόν ἀλλὲ πειδὴ ἡ μακεδονικὴ ἦτο διάλεκτος ἐλληνική, δὲν ἔσχε καμίαν δυσκολίαν ή δανεισθῆ τόσας λέξεις ἀπὸ τὴν ἐλληνικήν. Εἰς αὐτὸν δὲ Κατσάρωφ προβάλλει τὸ ἐπιχείρημα

δτι καὶ ἡ ωμουνικὴ ἔχει δανεισθῆ πλείστας λέξεις ἀπὸ τὴν σλαυϊκήν, αὐτὸς δὲν σημαίνει δτι ἔχει καμίαν σχέσιν μὲ τὴν σλαυϊκήν. "Οσον ἀφορᾶ δὲ τὸν ἴσχυρισμὸν τοῦ Hoffmann δτι δὲν ὑπάρχουν λέξεις βαρβαρικαὶ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν διοίκησιν, φρέσει εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ἀντιθέτου τὸ παραδειγματικόν τῆς λέξεως σκοῖδος" κατὰ τὸν Hoffmann παράγεται ἐκ τοῦ σκεο- - Φίδος, ἀλλὰ οὔτε ὁ Vasmer οὔτε ὁ Kretschmer ἔγκρινουν τὴν ἑτομολογίαν αὐτήν καὶ ἀπόδειξις δτι καὶ αὐτοὶ οἱ "Ἐλληνες εἶχον διῆσταμένας γνώμας ἐπὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως κατὰ τὸν Ἡσύχιον εἶναι ἀρχή τις παρὰ Μακεδόνιον τεταγμένη ἐπὶ τῶν δικαστηρίων εἰς τὸν Φώτιον ἀναγινώσκει τις, σκοῖδος = ταμίας τις καὶ διοι-

ΣΠΥΡΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ
ΣΚΙΤΕΟ ΘΑΛΕΙΑΣ ΦΛΩΡΑ-ΚΑΡΑΒΙΑ
— Απὸ τὴν τελευταίαν τῆς "Εκθεσιν" —

κητῆς ὁ Πολυδεύκης εἰς τὸ Ὀνομαστικὸν λέγει: Κρατῖνος δ' ἐν Πανόπταις τὸν σκευοφύλακα ἔουκε σκευωρὸν καλεῖν, τοῦτον δὲ σκοῖδόν τινες ὀνόμαζον τὸν ἐπὶ τῶν σκευῶν, ἐν ταῖς βαρβαρικαῖς ἀποσκευαῖς, ἔτεροι δὲ οὕτως οὔνοται κεκλῆσθαι τοὺς ἐπὶ τῶν σιτίων.

Ο Hoffmann περαιτέρω ἀναλαμβάνει νὰ ἀπόδειξῃ τὸν χαρακτῆρα τὸν ἴσχυρον ἔλληνικὸν τῆς μακεδονικῆς θρησκείας ἡ λατρεία τῶν κυριωτέρων δλυμπιακῶν θεοτήτων, Διός, Ἀπόλλωνος, Ἡρακλέους, Ἀρτέμιδος ἡτο πράγματι κοινῆ εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ο Κατσάρωφ τούναντίον ἴσχυροίστεαι δτι τὸ γεγονός αὐτὸς δὲν ἀπόδεικνει τίποτε, διότι εἶναι δυνατὸν ἡ λατρεία αὐτῶν τῶν θεῶν νὰ εἰσήχθῃ εἰς τὸν τόπον

ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας: ἄλλως τε ἡ μακεδονικὴ Ἀρτεμις Γαζωρία, περὶ τῆς δποίας ὅμιλει δ Ἡρόδοτος, φαίνεται μᾶλλον θρησκικὴ θεότης. Ἀλλὰ δ σοφὸς Γερμανὸς προβάλλει ἄλλα ἀκόμη ἐπιχειρήματα. Οὗτω τὰ Ἐταιρίδεια ἡτο μία ἀρχαία μακεδονικὴ ἔορτή, ἥν ἔτιμων ἐπίσης καὶ οἱ Μάγνητες. Ἀλλὰ δ Ἀθήναιος, ἐπὶ τοῦ δποίου στηρίζομεν τὰς ἑνδείξεις εἰς τὸ Ἑγγῆτημα αὐτῆς τῆς ἔορτῆς, δὲν λέγει δτι ἔφερε τὸ ἔδιον δνομα καὶ παρὰ τοὺς Μακεδόντας λέγει μόνον, θυσιάζουν δὲ καὶ βασιλεῖς τῶν Μακεδόνων τὰ Ἐταιρίδεια: δθεν, οὕτω διατυπούμενον τοῦ πράγματος, δυνάμεδα νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἔορτήν ὃς εἰσηγμένη ἀπὸ τοὺς φιλέλληνας βασιλεῖς τοῦ τόπου. Τὸ δὲ δνομα Δάρδων, δ θεὸς ἱατρὸς τῶν Μακεδόνων, δὲν εἶναι ἀρχαία θεότης ἔλληνική, ἀλλὰ ἔχει σχέσιν μᾶλλον μὲ τὴν δνομασίαν Δάρδωνες ἡ Δερσαῖοι, ἡ δποία εδίδετο εἰς μίαν θρησκικὴν φυλήν.

Αἱ Ἐριννύες ἥσαν γνωσταὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν ὑπὸ τὸ δνομα Ἀραντίδες, τὸ δποίον δ Hoffmann παράγει ἐκ τοῦ ἔλληνικοῦ (αρα- - Γεντ). Ἀλλοι τὴν συσχετίζουν μὲ τὸ δνομα τοῦ θεοῦ Ἀρης (=Ἀρας, Ἀραντος), τὸ δποίον φαίνεται ἐπίσης πιθανόν.

Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς περιγράφει συνήθη λατρείαν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων εἰς μίαν σκοτεινὴν θεότητα, ἥν ἐκάλουν βέδυ καὶ ἐπεκαλοῦντο νὰ τοὺς γίνῃ θλεως εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὰ τένα των, καὶ τὴν δποίαν ἥρμητεν αέρα, ἡτο δηλαδὴ ἡ προσωποποίησις τοῦ ἀέρος τῆς ἀτμοσφαίρας. Ο Fick νομίζει δτι διακρίνει εἰς αὐτὴν τὴν λέξιν τὴν δίζαν νε (πνέειν) δ Hoffmann δμως δὲν παραδέχεται τὴν ἑτομολογίαν αὐτὴν καὶ νομίζει δτι ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὸ ἔλληνικὸν λεξιλόγιον. Ἀλλ' δ Κατσάρωφ νομίζει δτι πρέπει νὰ συσχετισθῇ μὲ τὴν τοπωνυμίαν Βεδύνδια πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀμφιπόλεως καὶ μὲ τὸ δνομα Θρακοῦς Βέδαυρος.

Ἐνδρίσκει τις παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ τὴν λέξιν Εὐδαλαγίνες, αἱ Χάριτες, ἀλλὰ χωρὶς ἔνδειξιν τῆς καταγωγῆς τῆς λέξεως. Ο Hoffmann τὴν διακρίνει ὡς μακεδονικὴν καὶ τὴν συγγενεύει μὲ τὸ ἔλληνικὸν ὅγμα θέλγειν. Καὶ δ Kretschmer ἐπιδοκιμάζει αὐτὴν τὴν ἑτομολογίαν. Τὴν δὲ λέξιν Θαύλος δ Fick τὴν λαμβάνει ὡς μίαν λέξιν θρακο- - ἔλλυρικήν καὶ τὴν συγγενεύει μὲ τὰς τοπωνυμίας Δαυλία, Δαυλίς. Καὶ τὸν θεὸν Τοτόην, τοῦ δποίου τὸ δνομα ενδρίσκεται εἰς ἀνάθημα τῆς Ἀμφιπόλεως, δ Perdrizet τὸν κατατάσσει εἰς τὰς θρησκικὰς θεότητας.

Κατὰ τὸν Rohde δὲ οἱ Μακεδόνες ἥσαν ὑπὸ τὴν πλήρη ἐπιφρονίην τῶν Θρακῶν εἰς δ, τι ἀποβλέπει τὴν λατρείαν τοῦ Σαβατίου - Διονύσου, ἐξ οῦ δ κύριος Κατσάρωφ συμπεραίνει δτι ἡ θρησκεία τῶν Μακεδόνων δὲν ἡτο θρησκεία

ΜΕΤΑ ΤΟ ΔΟΥΤΡΩΝ
ΣΚΙΤΕΟ ΘΑΛΕΙΑΣ ΦΛΩΡΑ-ΚΑΡΑΒΙΑ
"Απὸ τὴν τελευταίαν τῆς "Εκθεσιν"

ἔλληνική, ἀλλὰ μᾶλλον θρησκεία θρησκική τοῦτο, προκειμένου διὰ τὴν πρωτογενῆ θρησκείαν τῶν Μακεδόνων, θεωρεῖ πολὺ φυσικόν, λαμβανομένου ὑπ' ὅψει δτι ἡ Μακεδονία ἀρχαίοθεν ἡτο κατφιημένη ἀπὸ λαοὺς θρησκικούς, οἱ δποίοι εἶχον φθάση εἰς ἔνα ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένον πολιτισμόν.

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων δ Hoffmann ενδρίσκει δτι δλα τὰ δνόματα τῶν μακεδονικῶν μηνῶν προέρχονται ἀπὸ δνόματα ἔορτῶν ἔλληνικῶν θεοτήτων, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς μῆνας Αὐδναῖος, Γορπιαῖος, Ξανδινός, οἱ δποίοι δὲν θὰ ἥδυναντο νὰ ἔξηγηθοῦν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἔλληνικοῦ. Ἐδῶ παρουσιάζεται δ Boguslawski, οἱ δποίοι ἀναλαμβάνει νὰ ἀποδείξῃ τούλαχιστον διὰ τὸν Γορπιαῖον δτι ἔχει σχέσιν μὲ τὸ σλαυϊκὸν srpen. Ο δ Kretschmer παραδέχεται τὴν λέξιν Αὐδναῖος πρὸς τὸ παιωνικὸν δνομα Αὐδωλέων καὶ τὸ ἔλλυρικὸν Αὐδάτα.

Ο Hoffmann ἀπὸ μίαν λεπτεπίλεπτον ἀνάλυσιν τῶν κυριών δνόματων τῶν μακεδονικῶν ἔξαγει τὸ συμπέρασμα δτι τὰ δνόματα τῶν ἡγεμόνων, τῶν εὐγενῶν, τῶν στρατηγῶν, εἶναι δνόματα καθαρῶν ἔλληνικὰ καὶ παρουσιάζουν μεγάλην συγγένειαν μὲ τὰς θεσσαλικά, δπως καὶ δλὴ διάλεκτος ἡ μακεδονικὴ συγγένεια περιστόρεον μὲ τὴν θεσσαλικήν. Ἀλλ' δ Vasmer

λέγει, ἀγνοοῦμεν ἔὰν οἱ φέροντες αὐτὰ τὰ δνόματα ἥσαν καταγωγῆς μακεδονικῆς ἡ ἔνεις καὶ θέλει νὰ ἀποδείξῃ δτι μέγα μέρος τῶν λέξεων τῶν ἔλληνικῶν εἰς τὴν μακεδονικήν εἶναι δανεισμένον ἀπὸ τὸ θεσσαλικόν, δως ἐκ τῆς συγχῆς ἐπικοινωνίας τῶν θεσσαλῶν μὲ τοὺς Μακεδόνας καὶ ἀρχαιότερον μὲν, ἀλλὰ μᾶλιστα κατὰ τὴν ἐποχήν, δπου ἡ ἐπίδρασις τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Χαλκιδικῆς ἐγίνετο ἡδη αἰσθητή. Ο δε Θεόπομπος παρέχει ἐν τεκμήριον ἐπὶ τῶν ἑταίρων τοῦ Φιλίππου Β' λέγων: ἔπειτα δ' οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ ἐκ πολλῶν τόπων ἥσαν συνεργοντράπτες, οἱ μὲν γὰρ ἔχει αὐτῆς τῆς χώρας, οἱ δ' ἐκ Θετταλίας, οἱ δ' ἐκ τῆς ἀλληλῆς Ἐλλάδος. Οἵμαι γὰρ τοὺς ἑταίρους οὐ πλείστας δντας κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον δικαστούσιν, οὐκ ἐλάττω καρπίζεσθαι γῆν ἢ μυρίους τῶν Ἐλλήνων, τοὺς τὴν ἀριστην καὶ πλείστην χώραν κεκτημένους. Οὕτω δίπτομεν φῶς, ἐπιλέγει δ Κατσάρωφ, εἰς μίαν γωνίαν τῆς εἰσδύσεως τῆς ἔλληνικῆς εἰς τὴν εὐγένειαν, καὶ ἐπομένως εἰς τὰ ἔλληνικὰ δνόματα ποὺ φέρουν πλείστα μέλη τοῦ κοινωνικοῦ σώματος.

Ο Kretschmer νομίζει μεγάλης σημασίας τὸ νὰ γνωρίζωμεν, ἔὰν οἱ Ελληνες οἱ ἔδιοι ἔνειδον τοὺς Μακεδόνας δως Ἐλλήνας. Χωρὶς δλλο εἰς τὴν ἔλληνιστικήν καὶ διωμαίκην ἐποχήν

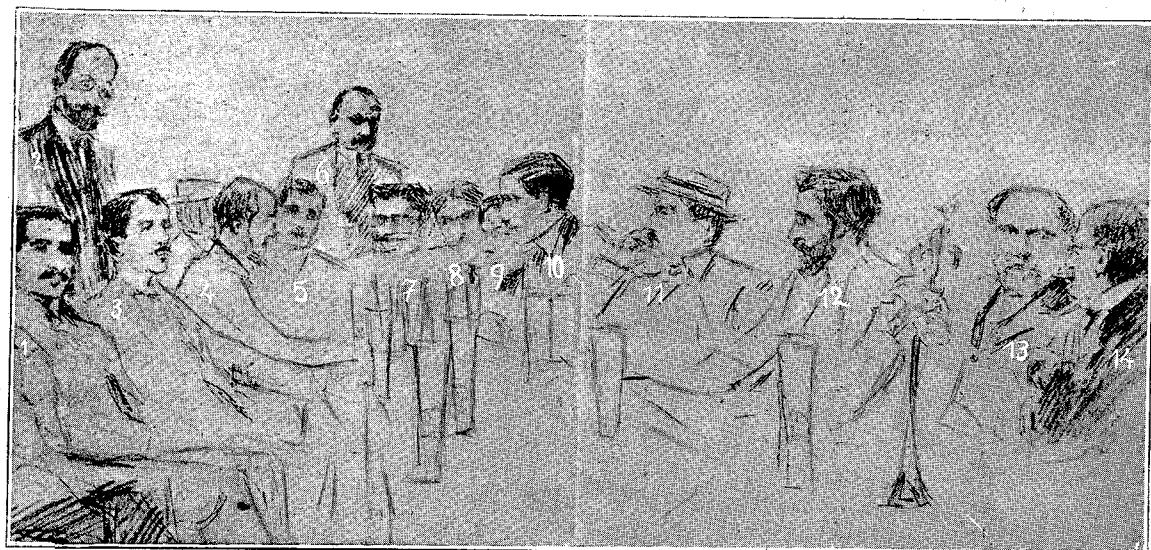
ΚΑΖΑΝΗΣ
ΣΠΟΥΔΑ ΘΑΛΕΙΑΣ ΦΛΩΡΑ-ΚΑΡΑΒΙΑ
"Απὸ τὴν τελευταίαν τῆς "Εκθεσιν"

είχον εξελληνισθή καὶ ἀφομοιωθῆ μὲ τὸν Ἑλληνας. Ἀλλ' ὁ κ. Χατζήδακις φέρει ἰσχυρὸν ἐπιχειρήματα διὰ νὰ ἀποδεῖξῃ ὅτι οἱ Ἑλληνες ἀνεγνώριζον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Μακεδόνων καινότητα φυλῆς καὶ ὁ κ. Κατσάρωφ διὰ μακρῶν ἀγωνίζεται νὰ τὰ καταπολεμήσῃ. Εἰς τὸν Ε' αἰῶνα, καθ' ἡ φαίνεται εἰς τὸν Ἡρόδοτον ἐπὶ τῆς παραδοχῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου Α' τοῦ φιλέλληνος εἰς τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνας, ἥτις ἔλληνικὴ ἐθνότης ἀπέκλειε τὸν Μακεδόνας. Ὁ Θουκυδίδης ἀφ' ἑτέρου θέτει διακρίσεις καὶ μαράς μεταξὺ τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν φύλων τῆς Ἡπείρου (Χάσσονες, Θεσπρωτοί, Μολοσσοί) καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ διακρίνει τὸν πρώτους μὲ τὸ δόνομα τῶν βαρβάρων. Ὁ Kaerst ἔξαγει τὸ συμπέρασμα ὅτι ἀκόμη καὶ εἰς τὸν χρόνον τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ Ἑλληνες ἐθεώρουν τὸν Μακεδόνας ὡς ἀνήκοντας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐθνότητα. Ἀλλὰ διὰ τὸν Belochi, οἱ Μακεδόνες εἶναι ἔλληνικῆς φυλῆς, διότι εἰς δλα τὰ ιράτη, τὰ δόποια ἔξηλθον ἐκ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἥτοι ἥτις ἔπιστημος γλῶσσα, πρᾶγμα τὸ δόποιον δὲν θὰ συνέβαινε ἀν οἱ νικηταὶ εἶχον ίδιαν ἐθνικὴν συνείδησιν δὲν τὸ ἔκαμον, διότι εἶχον τὴν Ἑλληνικὴν ὡς ἐθνικὴν αὐτῶν γλῶσσαν. Κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ Schwyzer ὅμως ἥ μακεδονικὴ δὲν ἤδυνατο νὰ ἀξιώσῃ μίαν τοιαύτην θέσιν, διότι δὲν εἶχεν οὐδεμίαν ἀνάπτυξιν καὶ φιλολογίαν ὅλως τε πολὺ πρὸ αὐτῆς τῆς ἐποχῆς εἰς τὴν αὐλὴν τῶν Μακεδόνων βασιλέων ἐπεκοάτει ἥ ἀττικὴ γλῶσσα. ἥ δόποια εἶναι δια-

δοθῆ καὶ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ἐντὸς ὅλί-
γου ἔλαβε παγκόσμιον χαρακτῆρα· ἐπομένως
μόνον αὐτὴ ἡ μποροῦσε νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν
πολιτικὴν τοῦ κατακτητοῦ.

Κατὰ τὸν Kiessling οἱ Μακεδόνες, οἱ Ἡπει-
ρῶται καὶ τὰ Αἰτωλικά φῦλα χωρὶς νὰ ἀποτελέ-
σουν ποτὲ μίαν μόνην ἔθνοτητα, ὀφείλουν νὰ
εἶναι συνδεδεμένα, εἰς τὸ σύνολον αὐτῶν, πρὸς
τὸ Ἰλλυρικὸν σύνολον· ἀλλ᾽ ἡ ἔξελλήνισις τῆς
Ἡπείρου ἀνέρχεται πέραν τοῦ Δ' αἰῶνος καὶ
ηὗνοήθη πιθανῶς ἀπὸ τὰ ἐλληνικὰ ἔθνικὰ στοι-
χεῖα, τὰ δποῖα ἥδυνθήμησαν νὰ ἐπιζήσωσιν εἰς
τὸν τόπον πρὸ μιᾶς ἀρχαιότητος λίαν ἀπομα-
κρυσμένης. Οἱ Kaerst ἀποκρούει τὴν φυλετικὴν
δμοιότητα μεταξὺ τῶν Ἰλλυριῶν καὶ τῶν Μα-
κεδόνων καὶ φέρει ὡς ἀπόδειξιν τὸ φαινόμενον
τοῦ Μακεδονο-Ἰλλυρικοῦ ἀνταγωνισμοῦ εἰς τὴν
Ιστορίαν καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πολυβίου, ὅτι
οἱ Μακεδόνες δὲν ἤννόσουν τὴν Ἰλλυρικὴν γλῶσ-
σαν. Οἱ δὲ Hirt καὶ ὁ Kretsch ἐπιχειροῦν νὰ
καταδείξουν μεγάλην σύγχυσιν τῶν διαλέκτων
εἰς τὴν Μακεδονίαν. Καὶ τέλος, ἀφοῦ ἐπιτηδείως
ἀναφέρει ὅλας αὐτὰς τὰς γνώμας διὰ νὰ συμ-
περάνῃ ὡς δυνατὴν κάθε ὑπόθεσιν, πιστεύει ὅτι
ἡ μακεδονικὴ ἔθνικότης ἀπετελέσθη ἀπὸ τὸ
ἀνακάτωμα τῶν προϊνδοευρωπαϊκῶν πλημυσμῶν
(Πελασγῶν), εἰς τοὺς δποῖους προσετέθησαν
ἀργότερα θρακικά, Ἰλλυρικά, δυνατὸν (!) δὲ καὶ
ἐλληνικὰ στοιχεῖα. Καὶ ἐπάγεται τὸ συμπέρασμα:
ἀλλὰ εἶναι οἱ Μακεδονο-Ἰλλυριοί καὶ ὅχι οἱ
“Ἐλληνες, οἱ δποῖοι ἴδρυσαν τὸ μακεδονικὸν
Καός: δτο ἔδει διέταξεν.”

APPENDIX

ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΤΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ ΞΕΝΙΖΟΜΕΝΟΙ ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ — ΣΚΙΤΣΟ ΘΑΛΕΙΑΣ ΦΛΩΡΑ-ΚΑΡΑΒΙΑ

Н А І ПАН В О У Д Н

“Αν ἔξαιρέσετε τὰ παλαιὰ πολύτιμα ἀντικείμενα τὰ δόποια διέσωσεν ἡ νέα Βουλὴ ἀπὸ τὴν γιαγιά της, ὅπως ἡ χιονώδης αφαλή τοῦ κ. Δραγούμη καὶ τρεῖς ἄλλοι παλαιοκομματικοὶ λησμονηθέντες ἔξι ἀποδεξίας ἀπὸ τὴν λαίλαπα, τὸ θυλικόν της εἶνε ἐντελῶς καινούργιο, ἄλλοκοτον, ἀπίστευτον διὰ τοὺς δρφαλμούς μας. Ἡ Βουλὴ δομοιάζει μὲ σιδηροδρομικὸν σταύρον, ἔνα λεπτὸ μετό τὴν ἀφιέντα διεύνουσ τραίνουν.

Ποῦ εἶνε, παρακαλοῦμεν, ἡ ξανθὴ κόμη τοῦ
π. κ. Δημητρίου Ράλλη, φλόγα ξηρῶν χόρτων
ποὺ ἀνεφλέγησαν αἰφνιδίως ἀπὸ τὸ πεταχθὲν
σπίρτῳ ἀπροσέκτου διαβάτου, αὐτὴ ἡ θυμωμένη
περοῦκα, τὴν ὅποιαν ἐχτένιζαν δρμητικῶς πέντε
νευρικὰ δάκτυλα δπως ἡ διχάλα ἀλωνιστοῦ τὴν
θημωνιά; Ἡμπορεῖτε νὰ μᾶς πληροφορήσετε
εἰς ποῖον παρκέτο γλιστρῷ σῆμερον τὸ εὐγενέ-
στατον ἔκεινο πόδι τὸ δποῖον ἐταλαντεύετο στε-
νοχωρημένον εἰς ἐμπροστινὸν ἐδώλιον τῆς Βου-
λῆς, καὶ ποῦ εἶνε τὸ γυναικεῖον χέρι τὸ δποῖον
ἔσχηματίζεν ἐπὶ τοῦ βήματος τὸν μικρότερον
γρόνθον τοῦ κόσμου, ἡ ὁραία χωρίστρα τῆς
κουρασμένης ἔκεινης κεφαλῆς τοῦ κόμητος, ὁ
ἴδιοκτήτης δλων τούτων τῶν μικκυλοτήτων κ.
Γεώργιος Θεοτόκης; Εἰπέτε μας ποῦ μισοκλείει
τοὺς ὄφθαλμούς του δ κ. Κυριακούλης Μαυρο-
μιχάλης, δ ἔχων εἰς τὸν μύστακά του μίαν μονα-
δικὴν ἀστικὴν καμπύλην εὐτυχίας, ποῦ καπνίζει
δ κ. Μπουφίδης, ποῦ ἔκκοκκιζει τὸ ἀσήμαντον,
μικρὸν καὶ ἄκροτον κομβολόγι του δ κ. Γού-
ναρης; Μήπως ήμεις ὀνειρευόμεθα εἰς τὸ θεω-
ρεῖον ἡ μήπως αὐτοὶ λείπουν πράγματι ἀπὸ
τὴν Βουλήν;

Θεέ μου, συμβαίνει τὸ τελευταῖον τοῦτο! Δὲν
ὑπάρχει πλέον ἐκεῖ οὕτε οἱ ἀρχηγοὶ οὕτε οἱ ἄν-
θρωποι δι μέτιον, δ ἐπιφανῆς, δ ὑπουργήσιμος,
δ πρόφητης ὑπουργός, δ βαθύπλουτος, δ σεβαστός,
δ ἔγκριτος, δ στρατηγός, δ ἀρχηγός τοῦ νομοῦ,
δ ἰσχυρὸς τῆς ἐπαρχίας, δ ἀκαταγώνιστος τριῶν
δήμων, δ παλαιός. Αἱ χιόνες τόσων μαλλιῶν
καὶ ὑπογενείων, ἔχουν ἔξαιφανισθη. Ἡ Βουλὴ¹
εἶνε μαύρη. "Απειροι βουλευταὶ σχεδὸν χωρὶς
ἄστροι τρίχα! Βάφονται; "Οχι, εἶνε νέοι. Εὐρι-
σκόμεθα εἰς τὴν Διπλῆν Βουλήν.

Τί είνε αὐτή ή Διπλή Βουλή; Ἀκούσατε τὴν γνώμην . . . τῶν κλητήρων. Ἐχει καὶ αὐτὴ τὴν σημασίαν της. Λοιπὸν οἱ υπρόφυλοι τοὺς τρεῖς πρώτους μῆνας τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἥτο ἀδύνατον νὰ κάμουν ὑπηρεσίαν. Ποῦ νὰ γνωρίσουν 360 βουλευτάς; Τὴν ἀμμιον τῆς θαλάσσης; Κανεὶς δὲν ξεκώριζε τὸν θεατὴν ἀπὸ τὸν βουλευτήν. Τὰ ἐννέα δέκατα τῶν βουλευτῶν τῆς Διπλῆς ἔχουν τὸ ὄφος μὴ βουλευτῶν . . . Στεροῦνται ἐντελῶς κοιλιᾶς, δὲν ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἀλησμόνητον σπουδαιοπρέπειαν τῶν φαυλοκρατῶν, φοροῦν ψαθάκι, κρατοῦν μπαστοῦνι ἀνευ λαβῆς ἀργυρᾶς, ἔχουν ἔνδυμα περιπάτου — εἰς τὴν Παλαιὰν Βουλὴν ὑπῆρχε βουλευτῆς μὲ ἔκατον πενήντα κοστούμια — γυρίζουν εἰς τὰ καθίσματα ὡς ἐλαφροὶ γάτοι, εὑθυμοῦν, παιᾶν, καὶ μερικοὶ εἶνε κάτιο τῶν 25 ἑτῶν.

νὰ καταστραφῇ ἡ Ἑλλάς, διὰ τὴν ἔξαφάνισιν τῶν «κεφαλαίων» — δπως ὅνομαζουν οἱ συντηρητικοὶ δλους τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν καταργουμένων καταστάσεων καὶ τὴν διαδοχήν των ἀπὸ ἀγγνώστους. *“Ἄς ἔξετάσωμεν λοιπὸν τί ἀπέδειξαν τὰ πράγματα; Οἱ παλαιοὶ ἀφῆκαν κενόν;* Δὲν φαίνεται δτι ἀφῆκαν κανένα. Αἱ παλαιαὶ Βουλαὶ είχαν δεκαπέντε ὠσὰν αὐτούς. Αἱ παλαιαὶ Βουλαὶ είχαν ἄλλους τριάντα κυματιομένους μεταξὺ ἀξίας καὶ μετριότητος. Τοὺς ἔχει καὶ ἡ Διπλῆ Βουλή. Αἱ παλαιαὶ Βουλαὶ τέλος είχαν καὶ σωρὸ ἀνθρώπων παραπλανηθέντων ἐκεῖ χωρὶς νὰ ξεύρουν διατι. Τὸν ἔχει καὶ ἡ Διπλῆ! Τίποτε λοιπὸν δὲν ἔχάσαιμεν. Ἀλλὰ καὶ ἔκειδίσαιμεν. *“Ο, τι καὶ νὰ συμβαίνῃ, εὐφρισκόμεθα εἰς*

Βουλήν ἐνεργοῦσαν μὲ νέα κύτταρα. Ὁ πῆχυς τῆς ἀξίας εἶνε ἄλλος. Οἱ σημερινοὶ βουλευταὶ δὲν μετροῦνται πλέον μὲ τὸ παλαιὸν μέτρον Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐπιφανεῖς τῆς παλαιᾶς Βουλῆς, θὰ εὑρίσκοντο εἰς τὴν Διπλῆν στενοχωρημένοι... Ὁ ἐπιφανῆς τῆς παλαιᾶς, εἰς τὴν Διπλῆν εἴνε συμπαθής. Ὁ «ἐκ τῶν καλῶν οητόρων» τῆς παλαιᾶς, κατετάχθη ὑπὸ τῆς Διπλῆς εἰς τὸν σωρόν. Εἰς τὴν Διπλῆν Βουλῆν διὰ νὰ διαιριθῇ πολιτεύμενος, χρειάζονται πολὺ μεγαλείτεραι ἀποσκευαῖ. Ἐπιστήμη, νοῦς, πράγματα καὶ τάλαντον. Ἔνας παλαιὸς πολιτικὸς διὰ νὰ τὴν διαπλεύσῃ, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τούλαχιστον τὴν γοργὴν σχεδίαν τοῦ κ. Θεοτόκη, τοῦ βιρτουόζου τούτου τῆς ἀντιλήψεως, τὸ ἔρμα ἐνὸς Δραγούμη, Ράλλη, Γούναρη, ἢ τὰ ἀσφαλῆ σωσίβια ὀλιγίστων ἀλλων παλαιῶν, ἀλλως πηγαίνει εἰς τὸν βυθόν. Τὸ πολιτεύεσθαι ἀπὸ κληρογομικοὺς λόγους, ὃ νόμος αὐτὸς ποὺ ἵσχειν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔχει ἔξεντελισθῆ. Ἐὰν δοὶ οἱ νομοὶ τοῦ Κράτους σοῦ προσφέρουν τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν καὶ σοῦ ἔγγυηθοῦν δτὶ τὸ τσελιγκάτον τοῦτο θὰ εἴνε διαρκές, διστάζεις πλέον νὰ δεχθῆται τοιοῦτο δῶρον. Προτιμᾶς νὰ ἥσαι ἔξω μιᾶς Βουλῆς μὲ ἀπαιτήσεις... Εἰς τὴν Διπλῆν Βουλῆν ἐνεφανίσθη καὶ κόμμα ἀντιπροσωπεῦον μίαν φοτήν, ἄνευ τῆς δποίας δὲν ὑπάρχει πολιτική, ἀπὸ τὴν δποίαν ἐν τούτοις ἡ παλαιὰ Βουλὴ ἦτο ἀλάθητος. Τὸ κόμμα τῶν κοινωνιολόγων. Αὐτὸς καὶ μόνον φανερώνει δτὶ ἡ νεροποντὴ τῆς τελευταίας ἀνατροπῆς ἀνεξήμωσε τὸ ἔδαφος. Οἱ νέοι αὐτὸὶ σπουδάσαντες εἰς τὴν Γερμανίαν, ἥμποροῦσαν νὰ γυρίσουν ἐδῶ ἀπλῶς σπουδασμένοι. Ἡ θλαταν κοινωνιολόγοι. Είχαν τὸ θάρρος τοῦτο, διότι διὰ τὴν Ἑλλάδα πρωτογενῆ ἀκόμη εἰς τοιαῦτα ζητήματα, ἦτο θάρρος. Βέβαια δὲν ὑπῆρξαν ἐπαναστάται καὶ ὁ σοσιαλισμὸς τῶν εἴνε ἀπὸ τοὺς πλέον βαμβακερούς. Δοθέντος μάλιστα δτὶ ἡ κυβέρνησις ἐκήρυξεν εἰς τὸ πρόγραμμά της ἔνα ἐλαφρὸν Socialisme d'Etat, οἱ ὀλίγοι κοινωνιολόγοι μας ἡμποροῦν νὰ συγκριθοῦν μὲ τοὺς radicaux τῆς Γαλλίας — καὶ βέβαια ὅχι τοὺς τολμηρούς. Ἀλλ' εἴνε κατηστικέμενοι, καὶ ἡ μικρὰ ὁμάς των ἔχει νὰ ἐκπληρώσῃ μεγάλον προσομισμόν. Ἡ ἡρωϊκὴ πάλη των εἰς τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, τὸ δποῖον ἦτο ζήτημα ἔξαιρετικῶς πυκνὸν εἰς σοσιαλιστικὰ στοιχεῖα, ἀφοῦ τὸ ἐδημιούργησεν ἡ ἀρνητική τῆς ἐλευθερίας, ἀπέδειξεν δτὶ ἀννθρώποι διαποτισμένοι μὲ σοσιαλισμόν, εἴνε ἀδύνατον νὰ ἔχουν σκονιριασμένας ἰδέας. Δυστυχῶς τὰς σκονιριασμένας ἰδέας διὰ τὴν γλῶσσαν τὰς είχαν τὰ ἐννέα δέκατα τῆς Διπλῆς Βουλῆς! Ἀπατώμεθα λοιπόν, θὰ πήτε, λέγοντας δτὶ ἡ Διπλῆ Βουλὴ διαιφέρει ἀπὸ τὰς παλαιάς...

Πραγματικῶς εἰς τὸ μεγάλο αὐτὸ κοιτή-

ριον, εἰς τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, ἀπεκαλύφθη ἀφάνταστος ποσότης ρουτίνας ἐντὸς τῆς Ἐθνο-
συνελεύσεως. Ὅτο μοιραῖον, δι’ ἔνα Ἐθνος
μὲ προλήψεις. Ἀλλὰ ὑπῆρχαν καὶ τριάντα βου-
λευταὶ οἱ ὅποιοι κατὰ τῶν ἄλλων 330 ἐπολέ-
μησαν ὑπὲρ τῆς γλωσσικῆς ἐλευθερίας μὲ ἀλη-
θινὸν μένος φωτισμένων συνειδήσεων. Λοιπὸν
αὐτοὶ οἱ τριάντα δὲν θὰ ενδίκουντο εἰς παλαιὰν
Βουλὴν... Ὁπερ ἔδει δεῖξαι.

πολιτεύμενος, χρειάζονται πολὺ μεγαλείτεραι ἀποσκευαί. Ἐπιστήμη, νοῦς, πράγματα καὶ τάλαντον. Ἔνας παλαιός πολιτικὸς διὰ νὰ τὴν διαπλεύσῃ, ἔπειτε νὰ ἔχῃ τοὐλάχιστον τὴν γοργὴν σχεδίαν τοῦ κ. Θεοτόκη, τοῦ βιφτουόζου τούτου τῆς ἀντιλήψεως, τὸ ἔρμα ἐνὸς Δραγούμη, Ράλλη, Γούναρη, ἢ τὰ ἀσφαλῆ σωσίβια δλιγίστων ἄλλων παλαιῶν, ἄλλως πηγαίνει εἰς τὸν βυθόν. Τὸ πολιτεύεσθαι ἀπὸ κληρογομικοὺς λόγους, ὁ νόμος αὐτὸς ποὺ ἵσχειν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔχει ἔξετελισθῇ. Ἔὰν δλοι οἱ νομοὶ τοῦ Κράτους σοῦ προσφέρουν τὴν ἐμπιστοσύνην των καὶ σοῦ ἐγγυηθοῦν ὅτι τὸ τσελιγκάτον τοῦτο θὰ είνει διαρκές, διστάζεις πλέον νὰ δεχθῆται τοιοῦτο δῶρον. Προτιμᾶς νὰ ἥσαι ἔξω μιᾶς Βουλῆς μὲ ἀπαιτήσεις... Εἰς τὴν Διτλῆν Βουλὴν ἐνεφανίσθη καὶ κόμμα ἀντιπροσωπεύον μίαν ροπήν, ἀνεῦ τῆς δποίας δὲν ὑπάρχει πολιτική, ἀπὸ τὴν δποίαν ἐν τούτοις ἡ παλαιὰ Βουλὴ ἥτο ἀλλάθητος. Τὸ κόμμα τῶν κοινωνιολόγων. Αὐτὸ καὶ μόνον φανερώνει ὅτι ἡ νεροποντὴ τῆς τελευταίας ἀνατροπῆς ἀνεξύμωσε τὸ ἔδαφος. Οἱ νέοι αὐτὸὶ σπουδάσαντες εἰς τὴν Γερμανίαν, ἥμποροῦσαν νὰ γυρίσουν ἐδῶ ἀπλῶς σπουδασμένοι. Ἡλθαν κοινωνιολόγοι. Εἶχαν τὸ θάρρος τοῦτο, διότι διὰ τὴν Ἑλλάδα πρωτογενῆ ἀκόμη εἰς τοιαῦτα ζητήματα, ἥτο θάρρος. Βέβαια δὲν ὑπῆρξαν ἐπαναστάται καὶ ὁ σοσιαλισμός των είνει ἀπὸ τοὺς πλέον βαμβακερούς. Δοθέντος μάλιστα ὅτι ἡ κυβέρνησις ἐκήρυξεν εἰς τὸ πρόγραμμά της ἕνα ἐλαφρὸν Socialisme d'Etat, ἐξ ἀλέσθησαν ἀλέσθησαν

οι ολιγοι κοινωνιολόγοι μας ήμπορούν νά συγκριθούν μὲ τοὺς *radical* τῆς Γαλλίας — καὶ βέβαια ὅχι τοὺς τολμηροτέρους.⁵ Άλλ⁶ εἶνε κατηρτισμένοι, καὶ ἡ μικρὰ διμάς των ἔχει νά ἐκπληρώσῃ μεγάλον προσομισμόν.⁷ Η ἡρωϊκή πάλη των εἰς τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, τὸ ὀποῖον ἦτο ζήτημα ἔξαιρετικῶς πυκνὸν εἰς σοσιαλιστικὰ στοιχεῖα, ἀφοῦ τὸ ἐδημιούργησεν ἡ ἀρνητισμὸς τῆς ἐλευθερίας, ἀπέδειξεν ὅτι ἀνθρώποι διαποτισμένοι μὲ σοσιαλισμόν, εἶνε ἀδύνατον νά ἔχουν σκονιασμένας ἰδέας. Δυστυχῶς τὰς σκονιασμένας ἰδέας διὰ τὴν γλῶσσαν τὰς εἰχαν τὰ ἐννέα δέκατα τῆς Διπλῆς Βουλῆς!⁸ Απατώμεθα λοιπόν, θὰ πῆτε, λέγοντας ὅτι ἡ Διπλῆ Βουλή διαφέρει ἀπὸ τὰς παλαιάς...

Πραγματικῶς εἰς τὸ μεγάλο αὐτὸν κριτή-

τὸ πρᾶγμα ὡς σπουδαῖον, ἡ διεύ-
θυνσις ταραχώδους συνεδρίου εἶνε
οὐλός βιαιός. Ὁ κ. Στράτιος ἔχειρί-
σθη τὴν ἐντολὴν μὲν δύναμιν ἄγκω-
στον ἔως σήμερον. Νέος πολιτικός,
précocে μάλιστα διότι ἦτο ἀπὸ τοὺς
φιλάσαντας μὲ σπανίαν δριμὴν εἰς
τὴν πρώτην γραμμήν, κύριος τοῦ
βίματος, ἀξιοσημείωτος εἰσιτηρητὴς
τῆς πλειοψηφίας ἐπὶ τοῦ προϋπο-
λογισμοῦ, καταβυθισθεὶς εἰς τὸν μη-
χανισμὸν τῆς διοικήσεως δπως δ
ἔργατης δ ψιλαφῶν καὶ τὴν τελευ-
ταίαν κλείδωσιν τεραστίας μηχανῆς,
φωνήμενον μελέτης, εὐγλωττος καὶ
μαχητῆς εἰς τὸν λόγον δσον δλί-
γοι, διηγόμενε τὴν Βουλὴν «στρατηγικῶς» δ
εἶπε κάποτε δ κ. Δραγούμης. Ἐφερεν εἰς
ἔργασίαν αὐτὴν δλίγην ἀπὸ τὴν τριακότητα
παιλαιῶν Ἀκαρνάνων περὶ τῆς δποιάς δμιλή-
Θουκυδίδης. (Μερικοὶ ἀπὸ ἡμᾶς τὴν εἰχαίμεν
καμάσει εἰς τὴν Μονικήν Ἐταιρείαν, σωματι-
εῖς τὸ δποῖον ἐνῷ δλοι εἴμεινα τιτλοῦχοι, διοικη-
μόνον δ κ. Στράτος). Πρώτην φορὰν οἱ διά-
μοι τῆς Βουλῆς, αὐτὴ ἡ νεοελληνικὴ ἐμπορο-
νήγυροις, ἔγειναν τόσον σιωπηλοὶ δπως σήμερε
Χαρακτηριστικὸν καὶ τοῦτο τῆς νέας κατα-
σεως. Υπῆρξεν ἐποχή, πρὸ πέντε μόλις ἐ-
δπου δχι εἰς τοὺς διαδρόμους μόνον ἀλλὰ |
εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν, ἐν ὥρᾳ συνεδριάσεως, δπι-
τοῦ προθεσμείου ἥκούντο δύο βουλευταὶ φ-
νικοῦντες μεγάλῃ φωνῇ καὶ δ ἔνας κράζω-
τὸν δλλογόν.

— Ἐπῆρες τρεῖς εἰρηνοδίκας, κι ἐπῆρα μόνον δύο . . .

Ν. ΣΤΡΑΤΟΣ

Οἱ παλαιοκοινατικοὶ θεωροῦν δῖ τι στερηθέντες αὐτῶν τῶν ὑπαρχῶν, ἔχάσσουμεν. Πῶς δῆ; Οἱ revient toujours à ses premières amours... Τὸ καλύτερον ἡτο νὰ τοὺς στεφανώσωμεν καὶ νὰ φύγουν, δπως καὶ ἔγεινε, συμιφώνως πρὸς τὴν σωτηρίαν ἐφεύρεσιν τοῦ Πλάτωνος.

Τὸ βαρὺν προεδρικὸν γραφεῖον ἀλλαξε καὶ μορφήν. Οὐ νέος Πρόεδρος τοῦ ἔδωσε μίαν λεπτήν εὐγένειαν, καταργήσας τὰς χονδρότητατῆς παλαιᾶς ἐπιπλώσεως καὶ ἐγκας τιστήσας νέαν ἀπὸ ἀκαζούν—τὸ μόνον «αἰματηρὸν» σημεῖον τῆς ἐπαναστάσεως. Τοῦτο ἡμιπορεῖ νὰ θεωρηθῇ πολυτέλεια, ἐν τούτοις ποιος τὴν ἀπέργυη; Τῶν σοσιαλιστικωτέρων κρατῶν οἱ ὑπονοργοὶ καὶ οἱ πρόεδροι τῆς Βουλῆς ἐργάζονται πιο ὅδας τὰς εἰνωνείας τῶν σοσιαλιστῶν, εἰς πρώτης δυνάμεως μεγαρα. Ἐδὼ ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἔχει ὡς γραφεῖα ἔνα μόνον δωμάτιον.... Δὲν πειράζει ἀν ἔγεινε τῆς προκοπῆς. Διεσώθη ἐν τούτοις καὶ εἰς αὐτὸ δι, τι ἥξιεν ἀπὸ τὰ παλαιά. Δηλαδὴ τὰ δύο μεγάλα ταμπλώ τοῦ Ἀϊβαζόφρου, τὰ δύοια βέβαια θὰ δωρηθοῦν μίαν ἡμέραν εἰς τὴν Πινακοθήκην, καὶ τὸ σιδερένιο ντουλάπι. Τὸ σιδερένιο ντουλάπι τοῦ προεδρικοῦ γραφείου περικλείει ὡς γνωστὸν τὸ χειρόγραφον τοῦ Συντάγματος τοῦ 64, τὸ μελανοδοχεῖον καὶ τὸ πτερόν τῆς χῆνας μὲ τὸ δυοῖν εἶχεν ὑπογράψει ὁ νεαρὸς Βασιλεὺς Γεώργιος. Φυλάσσονται ἀκόμη —ἀν καὶ διησυνιρὸς ἔχασε πλέον τὴν σημασίαν του. Διότι πακῶς εἴχαμε νομίσει τὰ συντάγματα ὡς σιδεροκέφαλα. Ξαναγίνονται!

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Η Α. Β. Υ. Η ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΑ ΘΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ

Εγνώσθη ἥδη ἐν καιρῷ διὰ τοῦ ἡμερησίου
τύπου, διὶ οὐδὲ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα ἡμῶν
“Ολγα μεταβάσα τὴν ἀνοιξιν τοῦ ἔτους τούτου
χάριν θεραπείας τῆς ὁφθαλμικῆς Αὔτης παθή-
σεως εἰς Αὐστρίαν καὶ Γερμανίαν, διῆλθε καὶ
ἐκ Μονάχου πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς βασιλικῆς οἰκο-
γενείας τῆς Βαυαρίας κατὰ δὲ τὴν ἐπιστροφήν
Αὔτης εἰς τὴν Ἑλλάδα συνετάξειδευσεν ἀπό
Τεργέστης μέχρι Ἀθηνῶν μετὰ τῆς Α. Β. Υ. τῆς
Πριγκιπίσσης Θρησσίας, ἣτις ἐφιλοξενήθη πλέον
τῶν τριῶν ἐβδομάδων παρὰ τῇ βασιλικῇ ἡμῶν
οἰκογενείᾳ ἐν τε τοῖς ἀνακτόροις τῶν. Ἀθηνῶν
καὶ ἐν τῇ βασιλικῇ ἐπαύλῃ τῆς Δεκελείας¹.

Δέν είναι βεβαίως τυχαῖον τὸ γεγονός, διτι
ἡ ὑψηλὴ Αὔτη προσωπικότης, τῆς δύοις τὴν
εἰκόνα βλέπει ὁ ἀναγνώστης παρακειμένην ἐν-
ταῦθι, δεκάτην ταύτην φροὰν ἐπισκέπτεται τὴν
Ἐλλάδα. Πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἴσχιροτερός τις
λόγος ἔλκυσθεν τὴν Πριγκίπισσαν Θηρεοίαν νὰ
ἔρχηται τόσον συχνὰ εἰς τὴν χώραν μας παφὰ
τὴν ἀπλῆν ἐπιθυμίαν παντὸς πεπολιτισμένου
ἀνθρώπου τοῦ νὰ ἴδῃ καὶ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ
σύνεγγυς τὴν ἔνδοξον κοιτίδα τοῦ ἀρχαίου πολι-
τισμοῦ, διότι πρὸ πολλοῦ ἥδη ἡ Α. Β. Υ. ἔχει
περιέλθει καὶ σπουδάσει τὰ σημαντικώτερα ὑπό

¹ Η Πριγκίπισσα Θρησία ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας τὴν
6/19 Μαΐου ἐ., μετέβη μετὰ τῆς βασιλικῆς ἡμῶν Οἰ-

Η Α. Β. Υ. Η ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ ΘΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ
ΤΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΝ ΤΟΥ 1910 ΥΠΟ ΤΩΝ ΑΔΕΑΦΩΝ LUETZEL EN MON

ίστορικήν καὶ ἀρχαιολογικήν ἔποιψιν μέρῳ τῆς τε Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεάς καὶ τῶν Ἑλληνικῶν νήσων. Ἐὰν λοιπὸν ἡ Πριγκίπισσα δὲν πάγη νὰ ἐπανέρχηται εὐχαριστώς ἔνταῦθα, σημαίνει, διὰ ἀληθῶς ἀγαπᾶ τὴν σημειωτήν μας πατρίδα, τὴν νέαν Ἑλλάδα, καὶ τοῦτο ὅφειλεται κυριώτατα εἰς τὴν συγγένειαν¹ καὶ τὴν ἐκ νεαρᾶς ἥλικίας στενὴν φιλίαν, τὴν συγδέουσαν

¹ Ή πρό μικρού ἀποθανούσα μήτηρ τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης "Ολγας, Γερμανίς Πριγκίπισσα ἐκ καταγωγῆς, ἡτο πρώτη ἔξαδέλφη τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Ἀντιβασιλέως τῆς Βαναρίας Πρίγκιπος Λουιτπόλδου. Ἐπομένων της Πριγκίπισσα Θηρεσία είναι δευτέρα ἔξαδέλφη τῆς Βασιλίσσης "Ολγας.

Αὐτήν μετά τῆς Α. Μ. τῆς σε-
πτῆς τῶν Ἑλλήνων Ἀνάσσης.
·Αλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ παρελ-
θόντι τὰ ταξείδια τῆς Α. Β. Υ.
ἀνὰ τὴν Ἐκλάδα ἥγγελλοντο
ἐκάστοτε δι' ὀλίγων μόνον λέ-
ξεων χρονογραφικῶς ὑπὸ τῶν
ἡμερησίων φύλλων, νομίζω διτὶ
δὲν εἶναι ἀσκοπον νὰ γραφῇ τι
διεξοδικώτερον περὶ Αὔτης,
καὶ δὴ ὑπὸ ἀνθρώπου εντυχῆ-
χήσαντος νὰ γνωρίσῃ τὴν
Πριγκίπισσαν προσωπικῶς καὶ
λαβόντος τὴν ὑψηλὴν τιμὴν
νὰ συνδιαλεχθῇ μετ' Αὔτης
ἐπανειλημμένως.

"Ἐχω δὲ δι' ἐλπίδος, ὅτι τὰ ἐνταῦθα γραφόμενα θὰ συντελέσωσιν ἀσφαλῶς εἰς τὸ νὰ ἔπαινησωσι τὴν ἐκτίκησιν καὶ ἀγάπην τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ ξένην

‘Η Πριγκίπισσα Θηρεοία γεννήθεισα ἐν Μονάχῳ τὴν 12^η Νοεμβρίου 1850, εἶναι ἡ μόνη θύγατρος τοῦ Ηρίγυπτος Λουιτπόλδου τῆς Βαυαρίας (νιούν τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Α΄, ἀπὸ δὲ τῆς 10^{ης} Ιουνίου 1886· Ἀντιβασιλέως τῆς Βαυαρίας) καὶ τῆς Πριγκιπίσσης Αὐγούστης, τὸ γένος Πριγκιπίσσης τῆς Τσακάνης, ἡτις οὖσα πρότυπον συζύγου καὶ μητρός, ἀπέθανεν ἀτυχῶς λίαν προώρως, ἐν ἡλικίᾳ 39 ἔτῶν.

Μετὰ τὴν φοβερὸν καὶ ἀνεπανόρθωτον τῆς μητρὸς ἀπώλειαν ἡ Ποιγκύπισσα Θηρεοίσια, 14^{ον} τῆς ἥλικίας. ἔτος, ἀφωνοῦ εἰς τὴν δίουνον περιποίησιν Πατρὸς καὶ τὴν διαρκῆ φροντίν τοῦ νεοτέρου ἀδελφοῦ· Τῆς ἀφοῦ, τὸν ὅποιον ὑπερβολικῶς ὕστερον πρεσβυτέρων ἀδελφῶν Τῆς, οὐδοφίκος εἶχεν ἥδη εἰσαχθῆσαι τὸν στρατόν, διότι οὐδὲ Πρίγκιψις τοῦ ποδὸς τοῦτο.

Πρωΐως ἥδη ἔδειξεν ἡ Προιγάπισσα μεγάλην κλίσιν πρὸς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν αὐτῶν μετὰ ζῆλου. Βραδύτερον ἐτελειοπόιήσει τὰς σπουδὰς Αὔτης δι' ἐπανειλημμένων ἐπιστηνονικῶν ταξειδίων καὶ ἐδημοσίευσε

τὰς ἐντυπώσεις Αὐτῆς καὶ ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις εἰς βιβλία ἀνεγνωσιμένης ἀξίας. Τὰ κυριώτερα τῶν δημοσιευμάτων Αὐτῆς είναι τὰ ἔξης:
α) Ὁ Ανανύσσεις ταξειδιωτικαὶ ἐκ Ρώμης.

Τὸ ταξεῖδιόν μου ἀνὰ τὴν Βραζιλίαν.

δ.) Ἐπιστημονικαὶ παρατηρήσεις ἐκ τῆς Νο-
τιοδυτικῆς Ἀμερικῆς.

ε') Κυνηγετική ἐκδρομὴ τοῦ πρύγκιπος Ἀρ-
νόλφου εἰς τὴν κεντρικὴν καὶ ἀνατολικὴν Ἀσίαν.

Πλὴν τοιταῦ συνεγράψε κατὰ καιροὺς καὶ διαφόρους πραγματείας περὶ τῶν ἐν ταῖς σιγῇ λογιαῖς Αὐτῆς εὑρισκομένων ζῷων καὶ φυτῶν. Διότι ἡ Προιγάπισσα ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Μονάχου, ἔνθα κατοικεῖ μετὰ τοῦ πατρὸς Αὐτῆς, ἔχει καταρτίσει κομψὸν μουσεῖον περιέχον τὰς ἐντομολογικὰς καὶ φυτολογικὰς σιγῆς Τῆς, μαρτυρούσας περὶ τοῦ μεγάλου Αὐτῆς διαφέροντος διὰ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ προωρισμένας νὰ δωρηθῶσιν ἡμέραν τινὰ εἰς τὸ Βαυαρικὸν κράτος.

Ποδὸς πολλοῦ ἡ Πριγκίπισσα Θηρεσία ὀνομάσθη τιμῆς ἔνεκα διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας τοῦ ἐν Μονάχῳ Πανεπιστημίου καὶ μέλος τῆς Βαυαρικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν.

Ο Αντικράτωρ της Αύστριας ἀπένειμεν εἰς
Αὐτὴν τὸ μεταλλιον τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν,
ἡ δὲ Γαλλικὴ Δημοκρατία τὸ χρυσοῦν παράστη-
μον τοῦ φοίνικος καὶ τῆς δάφνης¹. Εἶναι δ' ἡ
Α. Β. Y. ἐπίτιμον ἡ τακτικὸν μέλος πολλῶν
γεωγραφικῶν, ἀνθρωπολογικῶν κλπ. ἔταιρειῶν
ἔν τε τῇ Γεωμανίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ.

“Η Πριγκίπισσα Θηρεοσία ἔχει πρὸ τοῖς ἀλλοῖς καὶ τοῦτο τὸ μέγα καὶ σπανιώτατον πλεονέκτημα, διτὶ ἐσπούδασε καὶ διμιλεῖ δώδεκα ἐν ὅλῳ γλώσσας, ἥτοι πλὴν τῆς γεωμανικῆς καὶ τὴν Ἰταλικήν, γαλλικήν, ἀγγλικήν, ἰσπανικήν, πορτογαλικήν, ὀλλανδικήν, δανικήν, σουηδικήν, ρωσικήν, τσεχικήν καὶ τὴν νέαν ἑλληνικήν.

Τὸν χειμῶνα διαιμένει πάντοτε ἐν Μονάχῳ συγκατοικύσα μετὰ τοῦ σεπτοῦ Αὐτῆς πατρός, τοῦ Ἀντιβασιλέως Λουιπόλδου, μετὰ τοῦ δοπίου διέρχεται συνήθως τὰς ἑσπέρας Τῆς ἐκτὸς σπανίων ἔξαιρέσεων, καθ' ἃς μεταβαίνει πρὸς ἀκρόασιν ἐπιστημονικῶν τινων διαλέξεων ἢ παρευρίσκεται εἰς ἐπισήμους τινὰς ἑορτάς. Τὸ θέρος δὲ ἡ Πριγκύπισσα, ὅσπεις δὲν ταξιδεύει, κατοικεῖ εἰς ἔσοχικήν τινα ἔπαυλιν ἐν Lindau παρὰ τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας, ἣτις ἔπαυλις ἀνῆκεν ἄλλοτε εἰς τὴν ἀείμνηστον Μητρόα Τῆς.

¹ Ο ἀκριβῆς τίτλος τοῦ ἐπιστημονικοῦ τούτου παρα-
σήμου γαλλιστὶ ἔχει ὡς Ἑξῆς: Palmes (en or) d'officier
de l'instruction publique. Συγίσταται δὲ ἐν δύο χρυ-
σῶν κλάδων, τοῖς μὲν φοίνικος τοῦ δὲ δάφνης, δια-
τασθοντικῶν ἑκατέρων θεόντων στέφανος στοναπαρ-
τικῶν ὅντων στέφανον στριψατος ωἱεδούς.

Απὸ δεκαετίας ἔχει ἀχώριστόν σύντροφον τὴν Ιωάννην ἐπὶ τῶν Τιμῶν βαρωνίδα Ιωάννην νον Malsen, ἣντις συνοδεῖει τὴν A. B. Y. πανταχοῦ αἱ εἰς τῆς ὅπουίας τὴν εὐγενῆ προσημίαν ὀφείλω Λάς κινητάρεας περὶ τοῦ βίου τῆς Πρεγκιπίσσης θηρεούσας εἰδήσεις.

* * *

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν Α. Β. Υ. τὴν Ιριγκίπισσαν Θηρεσίαν τῆς Βαναρίας ἐν συνόμῳ καὶ διελεῖ σκιαγραφίᾳ, ἵνανὰ διωδήποτε ἀπαράσχωσιν εἰς τὸν ἄνων γνώστας τῶν «Πα-
αθηναίων» γένικήν τινα ἴδεαν τῆς ὑψηλῆς ροσωπικότητος, τῆς ἀνηκούσης διμολιγούμενως εἰς τὰς ἔξαιρετικὰς ἐκείνας καὶ προνομιούχων πάρδεις, ἀλινες, καίπερ ἔχουσαι πάντα τὰ μέσα ρόδος ἀπόλαυσιν τῶν ματιών κοσμικῶν ἀγα-
ῶν, ἀφοσιοῦνται ἐν τούτοις εἰς τὴν ἀποκλει-
τικήν καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν θε-
ατείαν τῆς ἐπιστήμης.

⁹Αλλ' ἐκτὸς τῶν ἀτομικῶν τούτων προσόντων, οἵτινα καθιστῶσι τὴν Προγκάπισσαν ἀξίαν μεγίτης ἐκτιμήσεως καὶ εἰλικρινοῦς θαυμασιοῦ, πάρχει καὶ ἄλλος λόγος σοβαρὸς ὑποχρεῶν μᾶς τοὺς Ἐλληνας ν^ο ἀναφέρωμεν μετ' εὐνύχιοντος εὐναυλείας τὸ δῆμονά Της. Καὶ ὁ λόγος

νωμονός ευλεπτίας τα στρατά ήτησαν. Κατά το λογότιο
τούτος είναι, ότι η Πριγκίπισσα Θηρεσία την γιαχά-
ει βλαστός ἐκλεκτός της εύηλεονς Δυναστείας
ῶν Βιττελσβάχων (Wittelsbach), καθόσον ὁ
επέτος Αὐτῆς Ηπατήρ είναι νίδις τοῦ ὑπερόχου
κείνου φιλέλληνος Βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λου-
θούβικου τοῦ Α' καὶ νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ ἀει-
νήστου Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Ὀθωνος. Δὲν
ίναι τοῦ παρόντος, οὐδὲ ὁ χῶρος ἄλλως τέ μοι
πιτρέπει ν' ἀπαριθμήσω καὶ ἔξαρο ἐνταῦθα καὶ
ἀέρος μόνον μικρὸν τῶν εὐεργετημάτων, ὅσα
πατοὺς ἡμῶν εὐηργετήθη ὑπὸ τοῦ μεγίστου
ῶν Φιλελλήνων. Ἀλλοτε δῆμως μοι ἐδόθη ἐπα-
γειλημμένως ἡ εὐκαιρία νὰ διμιλήσω δημοσίᾳ
τερὶ τῆς διφειλομένης ὑφίσης ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων
τρόδος Λουδοβίκον τὸν Α' καὶ τὴν Δυναστείαν
ῶν Βιττελσβάχων εὐγνωμοσύνης. Κατὰ πρώτον
ἡν 27/12 Μαρτίου 1901 ἐν Μονάχῳ, δτε ἕօρ-
αζομένης ἐνθουσιωδῶς τῆς 80^{ης} ἐπετείου τῆς
τεννήσεως τοῦ Ἀντιβασιλέως Πρίγκιπος Λουιτ-
τόλδου ὡδγάνωσε καὶ ἡ Ἑλληνικὴ τοῦ Μονά-
χου παροικία πανηγυρικὴ ἐσπερίδα καὶ ἀνέθη-
μεν εἰς ἐμέ, σπουδαστὴν τότε δόντα, νὰ διμιλήσω
ερεμαγιστὶ (χάριν καὶ τῶν παρευρισκομένων
πισήμων καὶ φιλελλήνων Βαυαρῶν) περὶ τῆς
τημασίας τῆς ἑορτῆς ἔκεινης δι' ἡμᾶς τοὺς "Ελ-
ληνας ἴδια¹. Καὶ δεύτερον τὴν 15/28 Φεβρουα-

¹ Σύντομον, ἀλλ' ἀκριβῆ περιγραφὴν τῆς ἑσπερίδος αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἐν Μονάχῳ Κοινότητος ἐδημο-
ίευσε τὴν ἐπιοῦσαν, 13 Μαρτίου 1901, ἡ «Ἐφημερὶς
οὐ Μονάχου (Münchener Zeitung)», τῆς δοπιάς συν-

Λπό τα μεγάλα γυμνάσια του πυροβολισμού.

Φωτογρ. από 500 μέτρων, Χ. Δελλαπόρτα, Λοχ. Μηχ.

ξέρω, δεν έχει κόκκινη δημητρόλα. "Αν είδατε μία νέα, μὲ μιὰ χοντρή ξανθή πλεξούδα, τότε έκείνην είδατε. Καμία δὲν τῆς μιούζει. Μὰ ίσως νὰ μὴ τῆς μιλήσατε άκομά;

— Πῶς; ίσως καὶ νὰ τῆς μίλησα. Καὶ ὁ Νάγκελ σκεπτικὸς ἔλεγε μέσα του: Τὸ λοιπόν, αὐτὴ ήτον ἡ Κίελλανδ!

— Ναι, μὰ δὲν θὰ τῆς μιλήσατε πολὺ. Θὰ δῆτε άκομά δταν τύχη νὰ τῆς μιλήσετε. Γελά πολὺ δυνατὰ δταν τῆς φαίνεται κάτι ἀστεῖο καὶ πολλὲς φορὲς γελᾶ καὶ χωρὶς λόγο. "Οταν τῆς μιλᾶ κανείς, βλέπεις μὲ τί προσοχὴ ἀκούει ἐκεῖνο ποὺ τῆς λέγουν, ώς πον νὰ τελειώσῃ καὶ ἔπειτα ἀπαντᾷ μὰ δταν ἀπαντᾷ, πάντα κοκκινίζει. Τὸ παρατήρησα πολλὲς φορὲς δταν μιλᾶ μὲ κανέναν. Τώρα, μ' ἐμένα είναι ἄλλο πρόδιμα, μ' ἐμένα κούβεντιάζει ἔτσι δπως τύχη. Π. χ. στὸν δρόμο μπορῶ νὰ πάω καὶ ἔπάνω τῆς: θὰ σταθῇ, θὰ μοῦ δώσῃ τὸ χέρι, ἀκόμα κι' ἀν είναι βιαστική. "Αν δὲν τὸ πιστεύετε, μπορεῖτε καμία φορὰ νὰ τὸ προσέξετε.

— Πῶς, τὸ πιστεύω. Λοιπόν, σου είναι καλὴ φίλη ἡ Κίελλανδ;

— Εννοεῖται μόνον ἔτσι δηληδὴ πῶς είναι καλὴ καὶ ἐπιεικῆς μαζί ποω βέβαια ἀλλιῶς δχι, αὐτὸ είναι φισικό. Πιγαίνω ποὺ καὶ ποὺ στὸ σπίτι των δταν μὲ καλοῦν καὶ καθὼς βλέπω, κι' ἀκάλεστος νὰ πάω, δὲν τοὺς πειριζει, μιᾶλον εὐχαριστοῦνται. Ή κυρία Διάγνη μάλιστα μοῦ δάνεισε καὶ βιβλία δταν ήμουν ἀρρωστος:

— Ναι, γιὰ τιμή μου τὴν εἶχε βάλει ὁ ίδιος μοῦ τὸ εἴπε.

— Μπορεῖ βέβαια, μὰ δὲν μπορεῖ καὶ νὰ τὴν είχαν βάλει γιὰ τὰ γενέθλια τῆς κόρης του;

— Ναι, ίταν καὶ γι' αὐτὸ βέβαια. Θὰ ίταν ντροπὴ ὅν στὰ γενέθλια τῆς κυρίας Φριδερίκας δὲν ἔβαζαν τὴ σημαία.

— Βέβαια, σωστὰ λέσ... Μὰ ἀς μιλήσωμε τώρα γιὰ τίποτα ἄλλο ὁ θεῖος σου πόσων ἐτῶν είναι;

— Θὰ είναι ως ἑβδομῆντα. "Οχι, πολλὰ λέω, ἀλλὰ βέβαια θὰ είναι ἔξηντα περασμένα. Είναι πολὺ γέρος, μὰ βαστᾶ πολὺ καλὰ γιὰ τὴν ήλι-

κία του στὴν ἀνάγκη μπορεῖ νὰ διαβάσῃ καὶ χωρὶς γνωλιά.

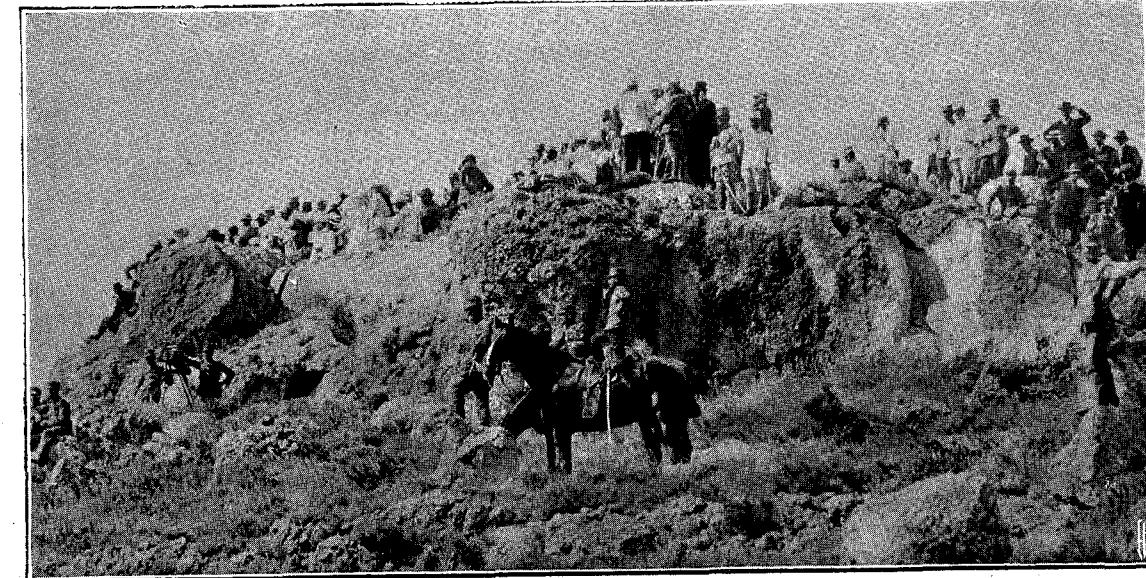
— Πῶς τὸν λέν;

— Τὸν λὲν Γκρέγκαρδ ἔχομε τὸ ίδιο δόνομα. — Κάθεται ὁ θεῖος σου σὲ δικό του σπίτι ἥ το νοικιάζει;

— "Οχι, τὴν νοικιάζει τὴν κάμαρα ποὺ καθόμαστε· μὰ τὸ καρβουναριό είναι δικό του. Δὲν δυσκολευόμαστε δύμως νὰ πληρώνωμε τὸ νοικιά, ὅν είναι γι' αὐτὸ ποὺ ωτάτε. Πληρώνομε μὲ κάρβουνα καὶ κάποτε τοὺς κάμνω κ' ἔγω καμιὰ δουλειὰ δταν χρειάζονται.

— Ο θεῖος σου, δὲν κουβαλᾶ κάρβουνα;

— "Οχι, αὐτὸ είναι δική μου δουλειά. Έκει-

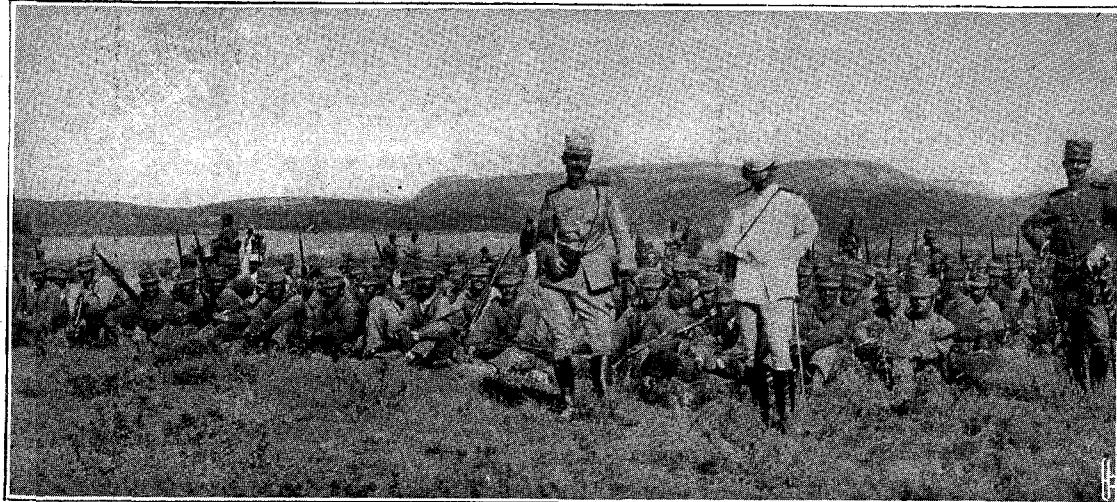
Ο κόσμος παρακολουθῶν τὰ μεγάλα γυμνάσια. Ακριβῶς εἰς τὸ μέσον τῆς πρώτης εἰκόνος ὁ πρωθυπουργός κ. Βενιζέλος καὶ ὁ στρατηγὸς Εγτού. — Φωτογρ. Χ. Δελλαπόρτα, Λοχ. Μηχ.

νος ζυγίζει καὶ φροντίζει γιὰ δλα κ' ἔγω κουβαλῶ. Ἐγὼ μπορῶ καλύτερα νὰ κουβαλῶ, ἐπειδὴ εἶμαι πιὸ δυνατός.

— Βέβαια. Καὶ ἔπειτα θὰ ἔχετε καὶ καμιὰ γυναῖκα νὰ σᾶς μαγειρεύῃ.

— Συγγνώμη, λέγει σὲ λίγο δ Μινούττας, μὴ θυμώσετε, μὰ ἀν νομίζετε πῶς εἶναι τώρα καιρός, θὰ φύγω. Ὁπως θέλετε. Ἰσως μὲ ἔχετε ἔδω γιὰ νὰ μοῦ κάνετε εὐχαρίστησι χωρὶς νὰ

καθόλου εἶναι ἀλήθεια δὲν μπορεῖ πιὰ νὰ τὸ ἄγγελο κανεῖς γιὰ δῆτ' ἔδω, ἔκανε τώρα καὶ δικαστής μιὰ μεγάλη τρύπα, σιγγνώμη... Γιὰ τὴν γυναῖκα ποὺ λέγατε, δὲν ἔχομε καμιὰ γυναῖκα νὰ μᾶς μαγειρεύῃ. Ἐμεῖς μόνοι μας καὶ μαγειρεύομε καὶ πλέοντε. Δὲν μᾶς πέφτει καὶ τόσο δύσκολο ἐμεῖς τὸ κάνονε δόσο πιὸ εὔκολα μποροῦμε. Π. χ. ὅταν ψήνομε τὸ πρωὶ καφέ, πίνομε καὶ τὸ βραδύ απ' τὸν ἴδιο χωρὶς οὕτε νὰ τὸν ξαναζεστάνωμε, καὶ τὸ μεσημέρι πάλι,

Δόχος πεζικού μετὰ τὰ τελευταῖα ένσφαιρα πυρά.

Φωτογρ. Α. Τσαμπούλου

εὐχαριστήστε ἔσεις νάκοῦτε γιὰ τὰ δικά μου. Μπορεῖ κι' δλας νὰ θέλετε νὰ μιλάτε μαζί μου γιὰ κανέναν ἄλλο λόγο ποὺ ἔγω δὲν καταλαβαίνω τότε καλά. Μὰ κι' ἀν φύγω — δὲν θὰ πάνω τίποτα νὰ μὴ νομίζετε πῶς μπορεῖ νὰ μὲ πειρασθῇ κανεῖς δὲν εἶναι κανένας ποὺ νὰ θέλῃ τὸ κακό μου. Ἐννοια σας, δικαστής δὲν μὲ παραμονεύει νὰ μ' ἔκδικηται, ἀν εἶναι αὐτὸ ποὺ φοβᾶστε κι' ἀν ἀκόμα μὲ παραμόνευε, δὲν θὰ μοῦ ἔκανε τίτοτα κακό δὲν πιστεύω.

— Κάνε δπως θές. Ἐμένα μοῦ κάνεις εὐχαρίστησι δόσο μένεις. Μὰ νὰ μὴ νομίζεις πῶς ἐπειδὴ σοῦδωσα μερικὲς κορόνες γιὰ καπνό, γι' αὐτὸ εἶσαι ὑποχρεωμένος νὰ μοῦ λές πράματα ποὺ ἵσως δὲν θέλεις. Εἶσαι ἐλεύθερος νὰ κάνης δπως θές.

— "Οχι, μένω, μένω, φωνάζεις δ Μινούττας, κι' δ Θεός νὸ σᾶς εὐλογῆ! Ἐγὼ εἶπαι εντυχῆς ποὺ βρίσκετε εὐχαρίστησι μαζί μου, ἀν καὶ ἀλήθεια ντρέπομαι καὶ γιὰ τὸν ἀντό μου καὶ ποὺ φορῶ τέτοιο ρούχο ἔδω μπροστά σας. Θὰ μποροῦσα νὰ ἥμουν καλύτερα ντυμένος, ἀν εἶχα πρὸν καιρὸ γιὰ νὰ συγιριστῶ. Φορῶ ἔνα παληὸ σακάκι τοῦ θείου μου, ποὺ δὲν βιστᾶ πιὰ

κανένα ἄλλο ζευγάρι. Μπᾶ, δὲν εἶναι καθόλου ἀνύγκη, μοῦ εἴπε, δὲν πειράζει, παρὰ μόνο νὰ μὴ βραχοῦν τὰ πόδια σου. — Φαντασθῆτε, ἀκόμια κι' αὐτὸ ἐσυλλογίζετο, νὰ μὴ βραχοῦν τὰ πόδια μου. Ἐπειτα μούβαλε κρυφὰ μιὰ κορόνα στὸ χέρι καὶ μιούδωσε τὸ γράμμα. Ἐφειγά, ὅταν ἔναντον εἶναι τὸ πόρτα καὶ τρέχει κατόπιν μου. "Ολο τοῦ τὸ πρόσωπο ἔλαμπε ἔγω στέκομαι καὶ τὸν κυτάζω· εἰχε δάκρυα στὰ μάτια. Μὲ πιάνει, μὲ σφίγγει σχεδόν, καὶ μοῦ λέγει: Πήγαινε τώρα, καλέ μου φίλε ἀργότερα θὰ σὲ θυμηθῶ. "Οτιν γίνω παπᾶς κ' ἔχει μιὰ θέσι, τότε θάρηγης σ' ἐμένα καὶ θὰ μένης πάντα μαζί μου. Ναί καὶ τώρα πήγαινε, κι' δ Θεός μαζί σου! — Μὰ δὲν πρότραπε νὰ πάρῃ θέσι ἀν ζούσε δύως ἀκόμια, βέβαια θὰ μὲ συλλογίζοτανε.

— Ναί.

— Καλά, ἔννοια σου, μὴ φοβᾶσαι πῶς θὰ τὸ πῶ σὲ κανέναν. Μὰ ἔσù τὸ καταλαβαίνεις γιατί ἀπέδινε ἵσα ἵσα τώρα;

— "Οχι, γραφτὸ θὰ τοῦ ήτον αὐτὸ τὸ κακό.

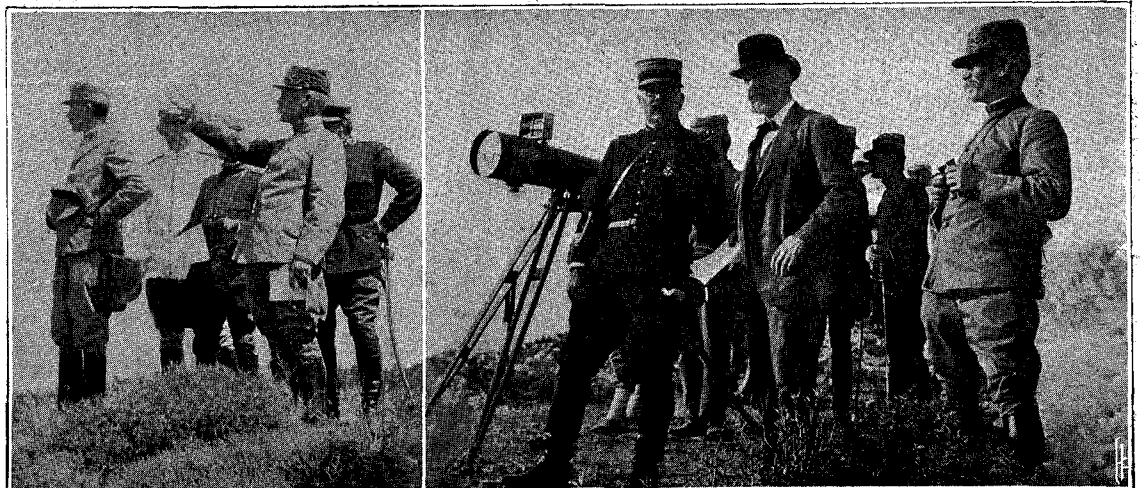
— Τὸ κακό; ἄ, ναί, τὸ λοιπὸν ἀλήθεια παραπάτησε κ' ἔπεισε ἔτσι, ποὺ νὰ σκοτωθῆ!

— Ναί, καθὼς φαίνεται περπατοῦσε ἔτσι σκεπτικός, καὶ πέιρτοντας ἔκοψε τὶς δύο φλέβες του ἐκεῖ στὸν σφυριγό. Μεγάλο δυστύχημα!

— Εξέρεις πότε θὰ τὸν θάψουν;

— Αύριο τὸ μεσημέρι.

— Επειτα δὲν μιλήσαν πιὰ γι' αὐτό. Στὴν ἀρχὴ κανεὶς δὲν μιλοῦσε. Ἐπειτα ἔχωσε ἀπ' τὴν πόρτα ἥ Σάρα τὸ κεφάλι της καὶ εἴπε πῶς τὸ φωνή ήτον ἔτοιμο. Σὲ λίγο εἴπε δ Νάγκελ:

Ο στρατηγὸς Ἐντού καὶ δ συνταγματάρχης Μποργτὼ εἰς τὰ δασκήσεις ἐνσφαίρων πυρῶν τοῦ πεζικοῦ. Φωτογρ. Α. Τσαμπούλου

Ο συνταγματάρχης Λεπιντί, δ πρωθυπουργὸς κ. Βενιζέλος καὶ δ στρατηγὸς Ἐντού παρακολούθουντες ἀπὸ τὸ λόφου Πανί τὰ πυρὰ του πυροβολικοῦ. Φωτογρ. Α. Τσαμπούλου

— Καὶ τότε τὸ πῆγες τὸ γράμμα;

— Ναί.

— Καὶ χάρηρκε ἥ Κίελλανδ ὅταν τῷλαβε;

— Πῶς μπορεῖτε νὰ ξέρετε πῶς ήτον γιὰ τὴν κυρία Κίελλανδ;

— Δὲν τὸ εἴπες τώρα θέσι;

— Ἐγὼ τὸ εἴπα; ἀδύνατο.

— Χά, χά, ἀδύνατο; νομίζεις πῶς σοῦ λέω φέματα;

— "Οχι, συγγνώμη, μπορεῖ νάλγετε καὶ δίκαιο· μὰ δπως κι' ἀν εἶναι, δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ εἴχα πῆ. Ἀπὸ ἀπροσεξία θὰ τὸ εἴπα. Μά, ἀλήθεια τὸ εἴπα;

— Μὰ γιατί όχι; σοῦ τὸ ἀπαγόρευσε ἔκεινος νὰ τὸ πῆς;

— "Οχι, όχι ἔκεινος.

— Ομως ἔκεινη;

— Τὸ λοιπόν, ἥ Κίελλανδ εἶναι τώρα ἀρραβωνιασμένη. Πῶς εἶναι δ ἀρραβωνιαστικός της;

— "Ο υποπλοίαρχος Χάνσεν εἶναι πολὺ καλός, ἀλήθεια ἔκτακτος ἄνθρωπος. Τίποτα δὲν θὰ τῆς λείψῃ μαζί του.

— Εἶναι πλούσιος;

— Ο πατέρας του εἶναι πολὺ πλούσιος.

— Εἶναι ἔμπορος;

— "Οχι, εἶναι εἰσοδηματίας. Κάθεται ἔδω λίγο πάρα πέρα. Δὲν ἔχουν μεγάλο σπίτι, μὰ ούτε τὸ χρειάζονται καὶ πιὸ μεγάλο ὅταν λείπει δ γνιός, τότε μένουν μόνο οἱ δύο γέροι. "Έχουν καὶ μία κόρη, μὰ ἔκεινη εἶναι παντρεμένη στὴν Ἀγγλία.

— "Ως πόση περιουσία νὰ ἔχῃ ὁ γέρος-Χάνσεν;

— Μά, θάρηγη ὡς ἔνα ἔκατον μύριο, δὲν τὸ ξέρει κανεὶς ἀκριβῶς!

— "Αδικη εἶναι ἥ μοιρασιὰ σ' αὐτὸν τὸν

οκοῦφο στὸ χέρι σκέπτομαι καὶ τῆς λέγω:

Ἐχετε, παρακαλῶ, τὴν καλοσύνην νὰ μοῦ πῆτε πόσο είναι ἀπὸ ἐδῶ ὡς τὴν πόλι, ἀκριβῶς πόσο;

Δὲν ξέρω, λέγει ἑκείνη, πόσο είναι ἀπὸ ἐδῶ ὡς τὴν πόλι, μὰ δταν φθάσετε στὴν ἐκκλησία, ἀπὸ ἑκεὶ ὡς στὴν πόλι είναι ἔνα τέταρτο. — Καὶ νά- νει νὰ φύγῃ.

Ἐνύαριστῷ πολὺ, λέγω ἔγω, μὰ ἄφου ἡ ἐκκλησία είναι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ δάσους, ἐπιτρέψετε μου νὰ σᾶς συνοδεύσω ἀν πηγαίνετε ἑκεὶ ἡ καὶ πιὸ μακριά ὁ ἥλιος ἔφυγε πιά, δῶστε μου νὰ βαστῶ τὴν δύμπρέλα σας. Δὲν θὰ σᾶς ἐνοχλήσω, οὔτε θὰ μιλήσω ἀν θέλετε ἀφῆστε με μόνο νὰ περπατῶ κοντά σας καὶ ν' ἀκούω τὸ κελάδημα τῶν πουλιῶν. Σταθῆτε, μὴ φεύγετε ἔτοι γλήγορα! Μὰ γιατί φεύγετε;

Μὰ δταν ἑκείνη ἔτρεχε καὶ δὲν σταματοῦσε, τότε ἀρχισα κ' ἔγω νὰ τρέχω κατόπιν της γιὰ νὰ μ' ἀκούσῃ, καὶ φώναξα:

Ο διάβολος νὰ πάρῃ τὸ ώδαιο σου τὸ πρόσωπο ἀν δὲν μούκανε βαθειὰ βαθειὰ ἐντύπωσι.

Τότε ἀρχισε νὰ τρέχῃ ἀκόμα πιὸ γλήγορα, δσο ποὺ σὲ λίγο δὲν τὴν ἔβιεπα πιά τὴν χοντρὴ ἵανθή της πλεξούδα τρέχοντας τὴν βαστοῦσε στὸ χέρι της. Ποτὲ δὲν είδα τέτοιο πρᾶμα.

Ἐτσι ἦταν. Ἐγὼ δὲν ἤθελα νὰ τὴν προσβάλω· δὲν είχα τίποτα κακὸ στὸν νοῦ μου· βάζω στοίχημα πως τὸν ἀγαπᾶ τὸν ὑποπλοίαρχό της οὔτε καν μοῦ πέρασε ἀπὸ τὸν νοῦ νὰ τὴν πλησιάσω μὲ τέτοιο σκοπό· μὰ τώρα ὅλα είναι καλά, ἵσως ὁ ὑποπλοίαρχός της νὰ μὲ προκα-

λέσῃ, χί, χί, θὰ πάγη μαζὶ μὲ τὸν δικαστὴ καὶ θὰ μὲ προκαλέσῃ.

Θὰ ἤθελα δμως νὰ ἤξερα ἀν ἀλήθεια ὁ δικαστὴς σκέπτεται τώρα νὰ χαρίσῃ τοῦ Μινούττα ἔνα σακκάκι. Μὰ μέρα μπορῶ νὰ περιμένω, μπορῶ νὰ περιμένω

Γυμνάσια τοῦ Πυροβολικοῦ. 1 Πρὸ τῆς δοκιμαστικῆς βολῆς. — 2 Δοκιμαστικὴ βολὴ Φωτογρ. Ιωσήφ Κωστάκη

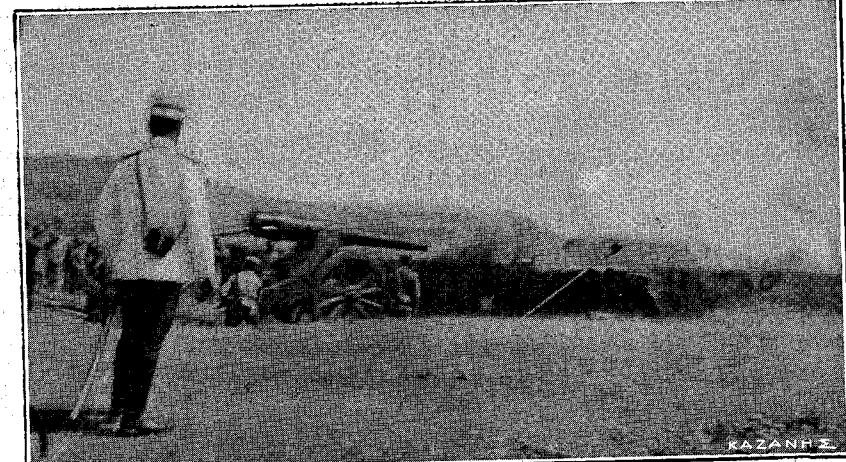
νὰ μὴ τὰ πολυλογῶ, δλοι ἦταν σύμφωνοι σ' αὐτὸ τὸ ζητῆμα. Χί, χί. Δὲν μποροῦσα τότε κ' ἔγω νὰ κρατήσω τὴν γλῶσσα μου καὶ νὰ φροντίζω μόνο γιὰ τὶς δικές μου δουλειές; ἐμένα προσωπικῶς δὲν μ' ἔμελε δὰ τὶ ἔκαναν ἐκεῖ στὴ λέσχη. Μὰ σηκωθῆται κ' ἔκανα θόρυβο καὶ τοὺς ἔφερα σύγχυσι. Μοῦ φαίνεται πῶς δταν σηκώθηκα νὰ μιλήσω, σηκώθηκα μὲ ἀρκετὸ σέβας, μὰ τὶ νὰ μοῦ κάνῃ τὸ σέβας ποὺ τοὺς ἔκανα κορδοῦδο δλους μαζὶ καὶ μὲ πέταξαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα. Χί, χί, χί.

Όχι, καλύτερα νὰ μὴν ἀνοίγῃ κανεὶς ποτὲ τὸ στόμα. Καλύτερα νὰ είναι κανεὶς ἐμπορὸς ἐδωδίμῳ καὶ νὰ πασπατείη ὅλην τὴν ἡμέρα λουκάνικα καὶ ἀλεύμια καὶ λαρδὶ καὶ ν' ἀπαγγέλλῃ Οὐγκώ. Νάχῃ ἀμάξια κι' ἀλογα κ' ἔνα γραφεῖο στὴν πόλι, νὰ ζῇ ἀνθρωπινά, νάχῃ σχέδεις, νὰ δέχεται σπίτι τοῦ βουλευτάς, κάτι νὰ κάμινη ἐπὶ τέλους, νάχῃ σπίτι καὶ γυναικα κ' ἔναν σκύλο. Τελεία, Νάγκελ.

"Αχ ναί, ἔνα σπίτι! Χαρά του ὅποιος ἔχει σπίτι! Καὶ γυναικα! Εγὼ κάθισ μέρα ὃδε εὐγνωμονοῦσα τὸν Θεό καὶ θάδινα κάτι στοὺς πτωχοὺς ἀναλόγως τῶν μέσων ποὺ ὃδε είλα. Ξέρω μιὰ πτωχὴ γυναικα ποὺ μὲ κύταξε τόσο ντροπαλά σὰν νὰ ἥθελε κάτι νὰ ζητήσῃ· καὶ δμως δὲν είπε τίποτα. Τὰ μάτια τῆς κυριολεκτικῶς μὲ ἀκολουθοῦν, ἀν καὶ ἔχῃ κι' ὅλας ἀσπρα μαλλιά. Τέσσερις φορὲς ἀλλαξα δρόμο γιὰ νὰ μὴν τὴν ἀπαντήσω. Δὲν είναι γηρά, δὲν είναι ἀσπρα ἀπὸ γηρατεῖα, τὰ φρύδια της είναι ἀκόμα πολὺ μαῆρα, φοβερὰ μαῆρα, τόσο ποὺ τὰ μάτια της φαίνονται νὰ βγάζουν φλόγες. Σχεδὸν πάντα βαστᾶ ἔνα πυνέρι μποστά της ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν ποδιά της, καὶ ἵσως γι' αὐτὸ νὰ ντρέπεται. "Οταν περνᾷ ἀπὸ κοντά μου, γυρνῶ καὶ βλέπω πῶς πάει στὴν ἀγορὰ καὶ βγάζει ἀπὸ τὸ πανέρι της μερικὰ αὐγά, κι' αὐτὰ τὰ

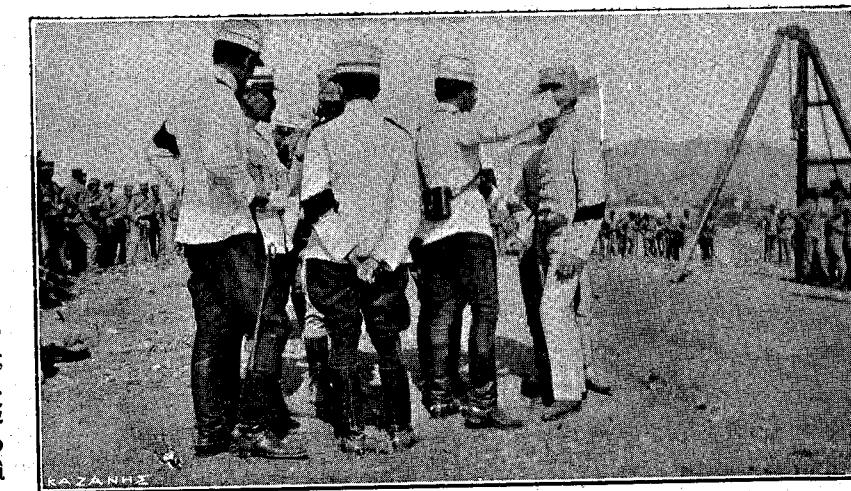
δυὸ τρία αὐγὰ τὰ πουλᾶ στὸν πρῶτο ποὺ τύχη, καὶ πάλι μὲ τὸ πανέρι κάτω ἀπὸ τὴν ποδιὰ γιρίζει σπίτι της. Κόφεται σ' ἔνα μικρὸ σπιτάκι κάτω στὴν προκυαία. Εχει μόνο ἔνα πάτωμα καὶ δὲν είναι ἀσβεστωμένο. Τὴν είδα μιὰ φορὰ μέσο ἀπὸ τὸ παράθυρο· δὲν ἔχει κοντρίνες, ἔχει μόνο κάτι ἀσπρα λουκούδια, καὶ ἐστέκετο ἔκεινη μέσο τὴν κάμαρα καὶ μὲ κύταξε καθλὸς περνοῦσα. Ποιός ξέρει τι είδους ἀνθρώπος νὰ είναι μὰ τὰ χέρια της είναι μικρὰ μικρά. Έλεγμούνη θὰ μποροῦσα εῦκολα νὰ σῶ δώσω, ἀσπρο μου, καὶ κορίτσι, μὰ καλύτερα θὰ είλα νὰ σὲ βοηθοῦσα, νὰ σὲ βοηθοῦσα στὰ σωστά.

"Επειτα τὸ ξέρω πολὺ καλὰ γιατί τὰ μάτια σου μὲ κυνηγοῦν ἔτοι, παρενθύμης τὸ κατάλαβα. Περιέργο· μιὰ ἀγάπη ἀπὸ τὰ νειᾶτα, νὰ

Γυμνάσια πυροβολικοῦ: Βολὴ ἀπὸ 3000 μέτρων.

Φωτογρ. Ιωσήφ Κωστάκη

Γυμνάσια πυροβολικοῦ: Ἡ κριτική.

Φωτογρ. Ιωσήφ Κωστάκη

λουθῆ τὸν ἀνθρωπο τόσον καιρὸν καὶ ἔξαφρα πάλι νὰ παρουσιάζεται πρὸν προφτάσῃ κανεὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῇ. Μὰ τὸ γλυκό της τὸ πρόσωπο δὲν τῶχεις καὶ εἶσαι κατ' πολὺ πιὸ μεγάλη ἀπὸ ἐκείνην. "Αχ ναί, καὶ μολαταῦτα πῆγε καὶ παντρεύτηκε μὲν εἶναν τηλεγραφητὴ καὶ πῆγε νὰ καθίσῃ στὸ Καμπελβάγ. Θεέ παντοδύναμε! "Ετσι εἶναι, δσα κεφάλια, τόσες γνῶμες. Δὲν μποροῦσα νὰ περιμένω τὴν ἀγάπη της κι' οὔτε τὴν εἰχα. Τί νὰ γίνη!... Μπᾶ, χτυπᾷ δεκάμιση... Βέβαια δὲν μπορεῖ νὰ γίνη τίποτα. Μὰ ἀν ἔξερες μὲ πόση ἀγάπη σὲ θυμόμουν, δλα αὐτὰ τὰ δώδεκα χρόνια καὶ ποτέ... Χί, χί! μὰ εἶναι καὶ δικό μου λάθος, δὲν φταίει ἐκείνη. "Εκεῖ ποὺ ὅλοι θυμοῦνται ἐνα χρόνο καὶ ἔπειτα, τίποτε, καθιμαὶ ἔγῳ καὶ τὴν θυμοῦμαι δέκα χρόνια. Οὐφ..."

"Επειτα, ἐκείνη τὴν καημένη τὴν αὐγούλου, γιὰ τὰ ὁραῖα της τὰ μάτια, γιατί τάχα νὰ μὴ τὴν βοηθήσω στὸ ἀληθινὰ παρὰ νὰ τῆς δώσω ἐστὶ μόνο ἐλεημοσύνη; Νά, ἔχω ἑδῶ μπροστά μου ἔξηνταδύ χιλιάδες κυρόνες ἀπὸ τὸ κτῆμα, πὸν μπορῶ νὰ τὶς πάρω μετρητὲς στὸ χέρι. Χί, χί, χί! φτάνει μιὰ μιατιὰ νὰ φέρω στὸ τραπέζι καὶ νὰ τρία πιστοποιητικὰ τηλεγραφήματα μεγίστης ἀξίας. Θεούλη μου παντοδύναμε, τί ἵδεα ἥτον αὐτή, τί νοστιμάδα! Νά, ἔτσι δ ἀνθρωπος γίνεται ἀγρονόμος καὶ κεφαλαιοῦχος, δὲν πουλᾶ ἀμέσως στὴν πρώτη ζήτησι μόνο σκέπτεται, καὶ περιμένει καὶ σκέπτεται. Καὶ στὸ μεταξὺ κανένας δὲν παραξενεύεται, δσο τοιληρὸ κι' ἀν ἥτον τὸ κόλπο. Νά πάρη δργή, θήθελα νὰ πῶ, δὲν εἶναι ἀπίστευτη ἥτοι των ἀνησύρα; "Ανθρωπε, τὸνομά σου εἶναι γαϊδαρος! Μπορεῖ κανεὶς νὰ σὲ κάνῃ δτὶ θέλει. "Α-χα,-νάι, χασμήθηκα. Πάει, τέλειωσε κι' αὐτό.

"Εκεὶ ἀπὸ τὴν τοέπη τοῦ γελέκου μου βλέπω ἔξαφρα καὶ προβάλλει τὸ λαιμάκι ἐνὸς μικροῦ μποτιλιοῦ εἶναι γιατρικό, πρωστικὸν δξύ. Τὸ φυλάγω χάριν περιεργείας καὶ δὲν ἔχω τὸ κουράγιο νὰ τὸ πάρω. Μὰ γιατί τὸ φυλάγω καὶ γιατί τὸ προμηθεύτηκα; Κι' αὐτὸν εἶναι ἀνοσίες καὶ ἔκφυλισμένες προσποιήσεις καὶ ἀνοσίες καὶ θελάμιες καὶ ἀηδίες... "Η ἀς πάρωμε π. χ. ἔνα πρᾶμα ἐντελῶς ἀθῶ, σὰν τὸ μετάλλιο μου τῆς «σωτηρίας». Μοῦ τὸ ἔδωσαν ἔπειδή, καθώς λέν, τὸ ἀξία στὸ ἀληθινά. Νάι, νάι, ἔτοι ἀνακατώνεται κανεὶς σ' δλων τῶν εἰδῶν τὶς δουλειές, σώζει καὶ ἀνθρώπους, μὰ δ Ὁθεός τὸ ἔρει δὲν ἡ δική μου πρᾶξις ἥτον παλὴ καὶ ἐπαινετή. Κρίνετε ἔτεις οἱ ὕδιοι, Κύριοι καὶ Κυρίες: Στὸ κατάστρωμα ἥτον ἔνας νέος καὶ ἔκλαιε ποὺ ἔτρεμαν οἱ ὅμοι του. Πάω καὶ τοῦ μιλῶ, ἔκεινος μὲ κυτάζει τρομαγμένος σὰν τρελλός καὶ διὰ μιᾶς φρεγεὶ καὶ τρέχει κάτω στὸ σαλόνι. Τρέχω κατόπιν του ἔκεινος κρύψτηκε καὶ δλας μὲς στὴν

καμπίνα του. Γυρεύω στὸν κατάλογο τῶν ἐπιβατῶν, βρίσκω τὸνομά του, βλέπω πῶς πάει στὸ Ἀμβούργον. Αὐτὸ ἥτον τὴν πρώτη βραδιά. Ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὥρα δὲν τὸν ἄφησα στιγμὴ ἀπὸ τὰ μάτια μου, δλο τοῦ ξεφυτρώνω ἐκεὶ ποὺ δὲν μὲ περιμένει καὶ τὸν κυτάζω μέσον στὸ πρόσωπο. Γιατί τὰ κάνω δλα αὐτά; Κύριοι καὶ Κυρίες, κρίνετε ἔτεις οἱ ὕδιοι! Τὸν βλέπω καὶ κλαίει κατί τὸν βασανίζει φριθερά: κάθε τόσο γυρνᾶς καὶ κυτάζει σὰν τρελλός, ἀφηρημένος, κάτω στὰ βαθειά. Τί μὲ μέλει ἔμένα; Τίποτα, βέβαια, καὶ ἀκριβῶς γι' αὐτὸν κρίνετε ἔτεις οἱ ὕδιοι, μὴ στενοχωρῆστε, μὴ ντρέπεστε! Περούν μερικὲς μέρες, ἔχομε ἐνάντιο ἀνεμο καὶ ἡ θάλασσα ἀγριεύει. Τὴν νύχτα στὶς δύο ἔρχεται στὸ πίσω μέρος, ἔγῳ είμαι κι' δλας κρυμμένος ἐκεῖ καὶ τὸν παρατηρῶ. "Η σελήνη κάνει τὸ πρόσωπό του κίτρινο καὶ παραξένο. Καὶ λοιπόν; Γυρνᾶς ἀπὸ ἑδῶ, γυρνᾶς ἀπὸ ἐκεῖ, σηκώνει τὰ χέρια καὶ οίχνειαι στὴν θάλασσα, τὰ πόδια μπροστά. "Ομως δὲν κρατιέται καὶ βγάζει μιὰ φωνή. Μὴ μετανοῦσε γιὰ τὴν ἀπόφασί του; φοβιθμήκε τὴν τελευταία στιγμή; "Αν όχι, τότε γιατί φώναξε; Κύριοι καὶ Κυρίες, στὴν θέση μου τὶ θὰ ἐκάμινατε; Σᾶς ἀφήνω ἐλευθέρους νὰ σὲ πάγιας τί θὰ ἐκάμινατε. "Ισως θὰ ἐσέβεσθε τὸ ἐντιμο θάρρος ἐνὸς δυστυχισμένου — δς κλονίστηκε καὶ λίγο στὸ τέλος — καὶ θὰ ἐμένατε ήσιγχοι κρυμμένοι ἐκεῖ ποὺ εἶστε. Μὰ ἔγῳ σὰν δαιμονισμένος φωνάζω νὰ τοὺς εἰδοποιήσω ἀπάνω στὸ γεφυρώμα τοῦ πλοιάρχου καὶ οίχνομαι καὶ ἔγῳ στὴν θάλασσα, ἀπὸ τὴν πολλή μου βία μάλιστα μὲ τὸ κεφάλι μπροστά. Χτυπῶ γύρω μου σὰν τρελλός, δρμῶ δεξιά, δρμῶ αριστεροῦ καὶ ἀκούω ἀπάνω στὸ πλοῖο δυνατὲς φωνὲς καὶ διατάγματα. "Εκεὶ αἰσθάνομαι πῶς πιάνω τὸ χέρι του ποὺ ἥταν ἔρεδο καὶ τὰ δάχτυλα ἔρεδα, τεντωμένα. Τὸν πιάνω ἀπὸ τὸν λαιμό, ἐκείνος γίνεται δλο πιὸ βαρύς, ἔπειτα ἀφήνεται, δὲν κάνει καμιὰ ἀντίστασι καὶ δὲν κτυπᾷ πιάστηκα μιὰ φορά κάνει νὰ ξεφύγη, ἔγῳ στριφογυρίζω μαζί του ἀνεβαίνει τὸ κῆμα καὶ μᾶς χτυπᾷ τὰ μέτωπα μαζί: σκότος σκεπάζει τὰ μάτια μου. Τί νὰ κάνω; βρίζω καὶ τρίζω τὰ δόντια καὶ τὸν βαστῶ τὸν μασκαρὰ σφιχτά, δλην τὴν ὥρα τὸν βαστῶ σφιχτὰ ἀπὸ τὸν λαιμό, ὥσπου ἐπὶ τέλους ἥρθε δράκω. Τί θὰ ἐκάμινατε έτεις; "Εγὼ σὰν κτήνος, τὸν ἔσωσα, καὶ ἔπειτα; Δὲν σᾶς ἀφήσας ἔσας ἐλευθέρους νὰ κρίνετε, Κύριοι καὶ Κυρίες; Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ βάλετε πέτσινα γάντια γιὰ νὰ πήτε τὴν γνώμη σας! Τί μὲ μέλει ἔμένα; "Αλλὰ ἀς παραδεχθοῦμε πῶς αὐτὸς δ ἀνθρωπος εἶχε λόγο νὰ μὴ θέλῃ νὰ φτάσῃ καὶ νὰ βγῆ στὸ Ἀμβούργον! "Εδῶ εἶναι δ κόμιπος! Μὰ τὸ μετάλλιο! Αὐτὸ τὸ μετάλλιο εἶναι ἀνταμοιβὴ γιὰ μιὰ καλὴ πρᾶξι, καὶ ἔγῳ

τῶχω κρημμένο στὴν τσέπη μου καὶ δὲν τὸ πετῶ καθόλου στοὺς χοίρους. Καὶ γι' αὐτὸ μπορεῖτε νὰ κρίνετε! "Εμπρὸς λοιπόν, πήτε τὴν γνώμη σας, τί διάβολο μὲ μέλει ἔμενα. "Ολη αὐτὴ ἡ ἴστορία μὲ μέλει τόσο λίγο, ποὺ οὔτε θυμοῦμαι πῶς τὸ δνομά εκείνου τοῦ κακομοίρη, δὲν καὶ βέβαια θὰ ζῆ δικόμα σήμερα. Γιατί νὰ ἥθελε νὰ σκοτωθῇ; "Ισως ἀπὸ ἀτιχῆ ἔρωτα; Ισως νὰ ἥτον, ἀλήθεια, καμία γνωτικὰ ἀνακατωμένη μέσος δὲν ἔρωτα, μιὰ μοῦ εἶναι καὶ ἀδιάφορο. Ησει τέλειωσε καὶ αὐτό!..."

"Αχ, οἱ γυναικες, οἱ γυναικες! Νά, π. χ. ἡ Κύμια, ή μικρὴ Δανίδα Κάμια. Σῶσον Κύριε! Τρυφερὴ σὰν μικρὸ περιστέρι, καὶ γεμάτη ἀφοσίωσι καὶ δμως ἱκανὴ νὰ σὲ πάγιη καὶ τὸν τελευταῖο σου παρᾶ, νὰ σὲ γδύσῃ κυριολεκτικῶς, φτάνει μόνο νάγερε τὸ κεφάλι της τὸ κατεργάρικο ἀπὸ τὸ πλάι της. "Ο Θεός μαζί σου, Κάμια, ησουν δλη ἀφοσίωσι. Μὰ ἄσ στὸ διάβολο, δς εἶναι... Καὶ τώρα θὰ σηκωθῶ..."

"Αλήθεια, ἀπὸ τέτοια πρέπει νὰ φυλάγεται κανεὶς. Παιδί μου, νὰ φυλάγεσαι ἀπὸ τὴν εὔνοια τῶν γυναικῶν, λέγει ἔνας μεγάλος ποιητής — ἡ, τί εἶναι ποὺ λέγει δ μεγάλος ποιητής; "Ο Κάρλοσεν ἥτον ἀδύνατος χρωκτήρη, ἥτον ἔνας ἰδεολόγος ποὺ πήγε καὶ ἦρε τὸν θάνατο μὲ τὰ μεγάλα του αἰσθήματα, δηλαδή: μὲ τὸ ἀδύνατά του νεῦρα, ποὺ κι' αὐτὸ σημαίνει: ἔλλειψι φρεπτικῆς τροφῆς καὶ ὑπαίθριας ἔργασίας. . . χί, χί, υπαίθριας ἔργασίας. "Νὰ ἥτον τὸ ἀτσάλι σου τόσο κοφτερό, δσο τὸ τελευταῖο σου τὸ δχι! "Μὰ τὸν Θεό, δὲν μοῦ βγαίνει ἀπὸ τὸν νοῦ, ἀλήθεια, δὲν μοῦ βγαίνει ἀπὸ τὸν νοῦ. Πῆγε δ εὐλογμένος καὶ μὲ μιὰ σαχλαμάρα χάλισε δλην τὴν καλὴ φρήμη ποὺ μποροῦσε νὰ εἶχε ἀφῆσει στὸν κόσμο μετὰ τὸν θάνατο του. Θάβιασα στοίχημα πῶς αὐτὴ ἡ φράσις εἶναι τοῦ Βίκτωρ Οὐγκώ, ναί, ἀμέσως τὸ καταλαμβαίνω ποὺ εἶναι τοῦ πιὸ μεγάλου ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μας. "Ας υποθέσω τώρα δτὶ τὸν ἀντάμωνα τὸν Κάρλοσεν ἔγκαιρως, ἔστω καὶ τὴν τελευταία μέρα πρὸς μαζί της γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρὸς τοὺς κατόπικους τῆς γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρὸς τοὺς κατόπικους τῆς γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρὸς τοὺς κατόπικους τῆς γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρὸς τοὺς κατόπικους τῆς γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρὸς τοὺς κατόπικους τῆς γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρὸς τοὺς κατόπικους τῆς γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρὸς τοὺς κατόπικους τῆς γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρὸς τοὺς κατόπικους τῆς γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρὸς τοὺς κατόπικους τῆς γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρὸς τοὺς κατόπικους τῆς γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρὸς τοὺς κατόπικους τῆς γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρὸς τοὺς κατόπικους τῆς γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρὸς τοὺς κατόπικους τῆς γῆς καὶ ἔλεγε μέσα πῶς ἀπαγορεύει φρτῶς στὰ γερμανικὰ στρατεύματα νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὸ Παρίσι. "Έχω ἑδῶ ἔγγονια καὶ ἀλλούς συγγενεῖς καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς δῶ νὰ τοὺς σκίζουν οἱ μιτόμπες! Αὐτὰ ἔλεγε δ Βίκτωρ Οὐγκώ τὸ 1870; "Εγραψε μιὰ προκήρυξι πρ

είδα εναν γάμο, άλήθεια τὸν εἶδα. Χμ! Κύριοι καὶ Κυρίες ήτον μιὰ Κυριακὴ βράδυ σ' ἔναν σταδιού σιδηροδρόμου στὴν Σουηδία, στὸ Κουγκουπάκα. Μὰ σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ ξεχάστε πώς ήτον Κυριακὴ βράδυ. Ἐκείνη εἶχε μεγάλα ἀσπρά χέρια, ἐκείνος μιὰ δλοκανούρια στολὴ δοκίμου καὶ δὲν εἶχε ἀκόμα γένεια, τόσο νέος ήτον. Ταξίδεναν μαζὶ ἀπὸ τὸ Γότθενμπούρκ: ήτον νέα ἐκείνη, κ' οἱ δύο ήταν νέοι.

Ἐγὼ καθόμουν πίσω ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα μου καὶ τοὺς κύταζα. Ἐφαίνοντο τόσο στενοχωρεμένοι ποὺ καθόμουν ἐγὼ ἐκεὶ δλῆν τὴν ὥρα κύταζε δ' ἔνας τὸν ἀλλον. Τοῦ κοριτσιοῦ τὰ μάτια ἔλαμπαν καὶ δὲν μποροῦσε νὰ καθίσῃ μιὰ στιγμὴ ήσυχο. Ἐκεῖ σφρούζει δ' σιδηρόδρομος ποὺ πλησιάζει στὸ Κουγκουπάκα. Ἐκείνος τῆς ἔπιασε τὸ χέρι, συνεννοήθηκαν καὶ μόλις στάθηκε δ' σιδηρόδρομος, πήδηξαν κ' οἱ δύο κάτω βιαστικά. Ἐκείνη τρέχει πρὸς μία πόρτα ἐκεὶ στὸν σταθμό, ἐκείνος κατόπιν τῆς — Θεέ μου, κάνει λάθος, μπαίνει στὴν Ἰδια πόρτα! Καὶ τὴν ηλείνουν τὴν πόρτα πίσω τους. Ἐκείνη τὴν στιγμὴ ἀρχίζουν οἱ καιτάνες νὰ χτυποῦν, γιατὶ ήτον Κυριακὴ βράδυ. Μὲ τέτοια δυνατὴ καμπανοκρουσία βρίσκονταν ἐκεὶ μέσα. Περούν τρία λεπτά, τέσσερα λεπτά, πέντε λεπτά τί γίνονται; Εἶναι ἀκόμα μέσα κ' οἱ καιτάνες χτυποῦν, χτυποῦν! νὰ μὴ χάσουν τὸν σιδηρόδρομο; Ἐκεῖ ἀνοίγει ή πόρτα κι' ὅριμα ἐκείνος ἔξω. Τούλειεπε τὸ καπέλο του ἐκείνη ἀπὸ πίσω τὸ βάζει στὸ κεφάλι κι' ἐκείνος γυροῦζε καὶ τῆς χαμογελᾷ. Ἐπειτα πηδᾷ τὶς σκάλες κάτω μ' ἔναν πῆδο, ἐκείνη κατόπιν του, διορθώνοντας ἀκόμα λίγο τὴν φορεσιά της καὶ δταν μπήκαν πάλι στὸν σιδηρόδρομο καὶ κάθισαν στὶς θέσεις των, ψυχὴ δὲν τοὺς εἶχε παρατηρήσει, ἐκτὸς ἀπὸ ἐμένα. Τοῦ κοριτσιοῦ τὰ μάτια ἔλαμπαν χρυσᾶ καθὼς μὲ κύταζε καὶ χαμογελοῦσε μὰ ή ἀναπνοή της ἀνέβαινε καὶ κατέβαινε, ἀνέβαινε καὶ κατέβαινε. Σὲ λίγο δ' ὑπνος τοὺς εἶχε πάρει καὶ τοὺς δυό, σὰν πεθαμένους, τέτοια θεία κούραση εἶχαν.

Πῶς σᾶς φαίνεται; Κύριοι καὶ Κυρίες, ή ίστορία μου τέλειωσε. Μὰ δὲν αἰσθανθήκατε σὰν νὰ ήτον ἔνα μικρὸ κομμάτι ζωὴ ζωντανὴ ποὺ πέρασε ἀπὸ κοντά σας; Ἀφήνω ἐκείνην τὴν κυρία ἐκεὶ μὲ τὰ γναλιὰ καὶ μὲ τὸν δούλο γιακὰ τὸν κολαριστό, — δηλ. θέλω νὰ πῶ: μὲ τὶς μπλὲ κάλτσες. — Ἀποτείνομαι, μόνο σὲ σᾶς τοὺς δυὸ τρεῖς. Συγγνώμη, δὲν ἐπρόσβαλα κανέναν, προπάντων ζητῶ συγγνώμη ἀπὸ τὴν κυρία μὲ τὰ γναλιὰ καὶ μὲ τὶς μπλὲ κάλτσες. Νὰ — γιὰ δέτε την, σηκώνεται, τώρα σηκώνεται. Θεέ μου, ή σηκώνεται γιὰ νὰ φύγῃ ή δέλει νὰ μᾶς πῆ τὰ λόγια κανεῖς σπουδαίου ἀνθρώπου. Κι' ἀν' θέλη νάπαγγειλή τίποτα, τότε βέβαια θὰ μὲ κάταπολεμήσῃ. Μὰ δὲν θέλη νὰ μὲ καταπολεμήσῃ, τότε

αὐτὰ θὰ πῇ: χμ, θὰ πῇ, δ' κύριος ἀπὸ ἐδῶ ἔχει γιὰ τὴν ζωὴ τὴν πιὸ ἀπάνθρωπη ἀντίληψι ποὺ ἄκουσα ποτέ. Αὐτὸ εἶναι ζωὴ; Ἐτοί; αὐτὸ λέγεται ζωὴ; Δὲν ξέρω ἀν δ' κύριος ἀγνοεῖ ἐντελῶς ἐκείνο ποὺ εἴπε ἔνας ἀπὸ τοὺς πιὸ μεγάλους σοφούς γιὰ τὴν ζωὴ: «Ἡ ζωὴ,— ἔνας πόλεμος μὲ τοὺς δαίμονες ποὺ ἔχομε μέσ' στὴν καρδιὰ μας καὶ μέσ' στὸ πνεῦμα μας».

Ἐνδεκα. Τὰ παπούτσια μου, ποὺ διάβολο εἶναι τὰ παπούτσια μου; ... Τώρα λοιπὸν — μὰ γιὰ νὰ εἴμαστε ἐπιεικεῖς μὲ τοὺς κακομοίρηδες δσοὶ εἶναι ἀγριοὶ σὰν μπουλντάγκι καὶ ἀγριεύουν γιὰ τὸ παραμικρό, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ δὲν ἔχει κανεῖς καὶ κανένα μέσον νὰ τρυπήσῃ κανέναν δὲς εἶναι ἀγκαθί, γαϊδουράγκανθο, σκαντζόχοιρος χί, χί! Θὰ ήθελα νάλεγα κάτι φοβερὸ καὶ τρελλὸ ποὺ νὰ τράνταξαν δλοι οἱ τοῖχοι...

Μιὰ κυρία χλωμή, λιγνή, μαρυρούμενη μὲ τὸ πιὸ τριανταφυλλένιο χομόγελο. Τῆς καλοάρεζα, μὲ τραβοῦσε δπὸ τὸ μανίκι γιὰ νὰ σταματήσω. Κάνε κ' ἔσυ στὸν κόσμο μιὰ τέτοια κίνησι σὰν τὸν Βίτερο Ούγκω καὶ τότε νὰ μιλᾶς.

Χί, χί, λέω ἐγώ. Ἐγὼ ποὺ δὲν ξέρω κανέναν ποιητὴ καὶ οὔτε μίλησα ποτὲ μὲ κανέναν ἐγὼ ποὺ εἶμαι ἀγρονόμος καὶ ποὺ ἀπὸ τότε ποὺ ἔγινα εἴκοσι τεσσάρων χρόνων, μόνο γιὰ γκουάνο καὶ γιὰ σπόρους καὶ σπαρτὰ μελέτησα, ἐγὼ ποὺ δὲν θὰ μποροῦσα νὰ κάνω ἔνα ποίημα οὔτε σὲ μιὰ δημόρελα τῆς βροχῆς, πῶς νὰ πῶ τίποτα ἐγὼ γιὰ τὴν ζωὴ καὶ γιὰ τὸν θάνατο καὶ γιὰ τὴν αἰώνια εἰρήνη;

Ἡ κανέναν ἄλλο διάσημο ἀνθρώπῳ, λέγει ἐπειτα. Τριγυροῦζε καὶ κάνετε τὸν σπουδαῖο καὶ βάζετε κάτω δλοὺς τοὺς μεγάλους. Ομως οἱ μεγάλοι στέκουν ψηλὰ καὶ θὰ στέκουν ψηλὰ ἐνόσω ζοῦν θὰ τὸ δῆτε!

Κυρία μου, λέω ἐγώ καὶ κλίνω ταπεινὰ τὸ κεφάλι, κυρία μου, μὰ τὸν Θεό, τί ἀμορφώσυνη, τί διανοητικὴ κακομοίριά ποὺ δείχνει αὐτὸ ποὺ εἴπατε τώρα δά. Συγχωρήστε με ποὺ μιλῶ ἔτσι μὰ ἀν δείχνεις κι' ὅχι γυναῖκα, τότε θὰ δρκιζόμιουν πῶς ἀνήκετε στὴν Ἀδιστερά. Δὲν ὑποβιβάζω δλούς τοὺς μεγάλους ἐγώ, μὰ γιὰ νὰ κρίνω τὴν ἀξία ενὸς ἀνθρώπου, δὲν κυτάζω ἀν δαναστάτωσε τὸ κόσμο τὸν κρίνω ἀπὸ τὸν ἔαντο μοὺ, μετρῶ καὶ συγκρίνω μὲ τὶς δικές μου ψυχικὲς δυνάμεις τὸν κρίνω, μὲ δλα λόγια, ἀπὸ τὴν γεῦσι ποὺ δλη τοὺς ή ζωὴ καὶ δλο τὸ δργον μοὺ ἀρήνουν στὸ στόμα. Δὲν κάνω καθόλου τὸν καμπόσο, εἶναι ἀπλούστατα τὸ συμπέρασμα ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὴν ὑποκειμενικὴ μου κρίσι. Νὰ ἀναστατώσεις τὸν κόσμο — αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ πιὸ σπουδαῖο πρᾶγμα.

Ἡ δουλειὰ δὲν εἶναι νὰ κάνη κανεῖς ἀναστάτωσι μέσα σ' ἔναν σωρὸ δικήρων, δασκαλισῶν, δημοσιογράφων ἡ φαράδων τῆς Γαλιλαίας,

ἡ νὰ ἐκδώσῃ ἔνα φυλλάδιο περὶ Ναπολέοντος τοῦ Μικροῦ. Ἡ δουλειὰ εἶναι νὰ καταλάβῃ κανεῖς ποὺ εἶναι ή δύναμις, αὐτὴν νὰ βοῇ καὶ ν' ἀναπτύξῃ, τὴν πνευματικὴ καὶ τὴν πρακτικὴ δύναμις, τοὺς ἐκλεκτούς, τοὺς ὑπερόχους, τοὺς μεγάλους, τὸν Κιμάρα, τὸν Πιλάτο, τὸν Αὐτοκράτορα. Τί μ' ὁφελεῖ νὰ φέρω ἀναστάτωσι μέσα στὸ σωρό, κ' ἔκειτα νὰ μὲ σταυρώσων; Τὸν σωρό, τὸν δχλο, μπορεῖ κανεῖς νὰ τὸν αὐξήσῃ καὶ νὰ τὸν δυναμώσῃ τόσο ποὺ νὰ πάγιον ν' ἀρπάξῃ καὶ τὴν κυριαρχία: μπορεῖ νὰ τὸν βάλῃ ἔνα μαχαίρι καὶ τὸν σπρώξῃ καὶ νὰ τὸν βαρύνεις τὸν βάζω καθόλου ψηλά, πολὺ χαμηλὰ μάλιστα, αὐτὴν τὴν τυπικὴ χίριη νάξῃ κανεῖς πάντα τὸν λόγο ἔτοιμο στὸ στόμα. Τί εἶναι τῆς ἀληθείας οἱ κήρυκες, οἱ ἔπαιγγέλματος κήρυκες; "Ανθρωποι ποὺ ἔχουν τὴν ἀρνητικὴ ἀξία ενὸς διαμέσου ἐμπόρου, μεσίτες ποὺ προγματεύονται ἐμπορεύματα. Καὶ δο περισσότερο πραγματεύονται ἐμπορεύματα, τόσο περισσότερο μεγαλώνει ή φήμη των! Χί, χί, χί! Μὰ ἔχει καθόλου νόημα νὰ κάθωμαι εἴδω τώρα νὰ κηρύζω τὸν γείτονά μου τὸν "Ολα Νορνίστουεν τὶς θεωρίες τοῦ Φάουστ περὶ τῆς ὑπάρχεως; Μὴ γι' αὐτὸ δ' ἀλλάξιον οἱ θεωρίες καὶ τὰ δόγματα τοῦ ἐπομένου αἰῶνος;

Μὰ τί θὰ γείνη δ' "Ολα Νορνίστουεν ἀν κανεῖς δὲν . . .

"Ασε τὸν "Ολα Νορνίστουεν νὰ πάγιο νὰ καθηῇ! τὴν διακόπτω ἐγώ. Ο "Ολα Νορνίστουεν δὲν ἔχει δλλη δουλειὰ στὸν κόσμο παρὰ νὰ περιμένῃ τὸν θάνατο νὰ τὸν πάρῃ δηλ. μὲ δλλα λόγια: καλὰ θὰ κάνῃ νὰ ξεπαστευτῇ δο μπορεῖ πιὸ γλήγορα. Ο "Ολα Νορνίστουεν εἶναι καλὸς γιὰ νὰ κορούῃ τὴν γῆ, εἶναι καλὸς γιὰ στρατιώτης ποὺ νὰ περνᾶ ἀπὸ πάνω του δ Ναπολέων μὲ τάγριο ἀλογό του τέτοιος εἶναι δ "Ολα Νορνίστουεν, — νὰ τὸ δέρετε! Ο "Ολα Νορνίστουεν, νὰ πάρῃ δργή, δὲν εἶναι οὔτε ή ἀρχή, δχι νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα κανενὸς πράμιατος. Οὔτε ἔνα κόμιμα δὲν εἶναι στὸ μεγάλο βιβλίο, οὔτε μιὰ μιντζαλιὰ στὸ χαρτί. Νά, αὐτὸς εἶναι δ "Ολα Νορνίστουεν . . .

Στ! γιὰ τὸν θεό, λέει ή ἀξιότιμη κυρία ταραγμένη καὶ γυροῦζει νὰ δη δὲν δημόσιος δὲν μού δείχνει τὴν πόρτα.

Καλά, λέω ἐγώ· χί, χί, καλά, δὲν ξαναλέω πιὰ τίποτα. Μὰ τὴν Ἰδια στὶς ποὺ καταλάβῃ καὶ λέγω: Συγχωρήστε με, κυρία, ποὺ τόση ὥρα καθόμοιμι καὶ σᾶς ζαλίζω μὲ ἀνοησίες καὶ φλυαρίες. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς εὐχαριστήσω γιὰ τὴν καλούσην σας; Τὸ στόμα σας εἶναι τόσο ὥραιο δταν καμογελάτε, ἀντίο!

Τότε ἐκείνη κοκκινίζει ώς τ' αὐτιὰ καὶ μὲ

προσκαλεῖ νὰ πάω σπίτι της. Ἀπλούστατα νὰ πάω σπίτι της, σπίτι της ἔκει ποὺ κάθεται. Χί, χί, χί. Κάθεται στὸν τάδε δρόμο, τὸν τάδε ἀριθμό· θὰ ἥθελε, λέει, νὰ συζητήσῃ ἀκόμια λίγο μαζί· μου γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Δὲν συμφωνεῖ σ' ὅλα κ' ἔχει μερικὲς ἀντιρρήσεις. Ἀν ἥθελα νὰ πάω αὐδριό τὸ βράδιο, θὰ τὴν εῦρισκα ἐντελῶς μόνη. Μὰ θὰ θελήσω νὰ πάω αὐδριό τὸ βράδιν; Εὑχαριστῶ. Λοιπὸν καλὴ ἀντάμωσι.

Χί, χί, χί! Καὶ ἔπειτα δὲν μιὲ θήθελε γιὰ τίποτ' ἄλλο παρὸ γιὰ νὰ μοῦ δεῖξῃ μιὰ ὁδοφαία καινούρια μαλακὴ κουβέρτα τοῦ κρεβατιοῦ, ἐθνικὸ σχέδιο, ὑφασμάτιο στὸ Χάλλιγδαλ. Χί, χί, χί! Μά, αὐτὸ μποροῦσα κι' ἀπὸ πρὸν νὰ τὸ εἴχα σκεφθῆ. "Ητον διως ὁδοφαία, καὶ . . .

Μὰ τῷρα πρέπει νὰ σηκωθῶ, ἔχω ή δὲν ἔχω παπούτσια!

Πετάχτηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι, ἀνοιξεὶ τὰ κουρτίνες τοῦ παραθύρου καὶ κύταξε ἔξω. Ὁ ήλιος

ἔλαπτε κι ὁ καιρὸς ἡτον γλυκός. Χτύπησε τὸ κουδούνι. «Ἄραγε θὰ πῇ τώρα τίποτα;» εἶτε κι ἀπήντησε πάλι ὁ ἔδιος μὲ δυνατὴ φωνή: «Βέβαια θὰ πῇ: «νὰ μὲ συγχωρῆτε», θὰ πῇ. Μ' ἀν τύχη καὶ δὲν πῇ τίποτα, οὔτε μιὰ λέξι, οὔτε γοῦ, τότε τί; Τότε δὲν θὰ μοῦ συμβῇ τίποτα κακὸ σύμερα. Τίποτα κακό! Ο Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ μὴν ἀνοίξῃ τὸ στόμα της!»

Στάθηκε καὶ συλλογίζετο ὅταν ἀκουισε βήματα
στὴ σκάλα καὶ μόλις ἄνοιξε ή Σάρα τὴν πόρτα,
τῆς φωνάξε ἔτοι ποὺ ἐστέκετο μισόγυμνος στὴν
μέσην τῆς κάμαρας :

— Λοιπόν, κορίτσι μου, τί λές;

— Ναί, νὰ μὲ συγχωδῆτε γιὰ τὰ παπούτσια
εἶπε ἔκεινη. Μὰ ἔχοιτε σήμερα πλύση ...

— Καλά, εἶπε ὁ Νάγκε

‘Ος τις δώδεκα ἔμεινε σπίτι ἔπειτα βγῆκε καὶ πήγε στὸ νεκροταφεῖο γιὰ νὰ παρενθεδῇ στὴν κηδεία. Σὰν πάντα φοροῦσε τὰ κίτρινά του ρούχα.

[Μεταφρασ. Τ.]

[*Άκολουθεῖ*]

ΤΟ ΝΕΟΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Α πὸ τοῦ μηνὸς Ἰονινὸν ψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Διπλῆς Ἀναθεορητικῆς Βούλης ἥρχισεν ἵσχυντον τὸ νέον Σύνταγμα. Ἡ χρονολογία αὐτὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ διτὶ σημειώνει σταθμὸν εἰς τὴν ἴστορικὴν ἔξελιξιν τῆς χώρας. Ἡ μεταρρύθμισις δὲν εἶνε οὐσιώδης εἰς τὴν μορφὴν τοῦ Πολιτεύματος ἀφοῦ ή τριποποίησις ἀπέβλεπε μὴ θεμελιώδεις διατάξεις τοῦ Πολιτεύματος ἀλλ᾽ εἶνε σημαντικὴ διὰ τὴν ἡμικήν μεταβολὴν τὴν δύοιν τοῦ σημειώσεως. Ἀνεφράντη ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς δράσεως διπλάγων τῆς Κοινῆς Γνώμης, διποίος ἐφράίνετο διτὶ διετέλει εἰς γαλάρωσιν λυπηρὸν διὰ τὸ μέλλον τοῦ Τόπου. Κατὰ τὴν τελειταίαν δεκαετίαν Ἰδίως τὸ Κράτος ἐρέοτο μοιρολατρικῶς μὲ κυβερνῶντας ἀπαισιοδόξους διὰ τὸ μέλλον. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ή μόνη δύναμις ή προιητήσισα τὸν κίνδυνον καὶ ἔγειρε θρησκευτικὰ τὰς καλὰς θελήσεις ἥτο δ Τύπος. Αὐτὸς παρεσκευάσει τὴν Κοινὴν Γνώμην διὰ τῆς διμοφωνίας τον καὶ αὐτὸς ἔσπειρε τὸν καλὸν σπόρον. Εἶνε δύκαιον νὰ ἀπονεμηθῇ δ ἔπαινος αὐτὸς εἰς τὴν δύναμιν καὶ ἐν τῷ ἀκόμητῃ ὑπῆρχε ἀπίγχησις τῆς Κοινῆς Γνώμης τὸ κήρυγμα πρὸς νέαν Πολιτείην Ζωῆν.

“**Τ**έο τόσον παρεσκευασμένη διὰ τοῦτο ἡ Κοινὴ Γνώμη πρὸς μίαν μεταβολὴν ὅπει αὕτη ἐπῆλθε μὲ τὸν ἡσυχιότερον καὶ σχεδὸν διμαλώτερον τρόπον.” Όλα δύσα σινέβησαν ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1909 ἔλαβον τὸν τύπον τῆς νομιμότητος ἢ δύοια ἥρχισεν ἀπὸ τὴν ἀμνη-

τῶν χυδαίων. Ἐμβῆκεν ἡ ἀξία ἡ ἀτομικὴ εἰς τὴν πλάστιγγα τῆς κοίσεως καὶ τὸ Κιυθερονᾶν ἀποβαίνει πλέον τέχνη μὲν μεγάλα πνευματικὰ καὶ ἥμικα ἔφρδια. Τὰς μεταβολὰς αὐτὰς αἱ ὁποῖαι ἐπῆλθον εἰς τὴν Κοινήν συνείδησιν θὰ ὑποβούμησον καὶ αἱ διὰ τοῦ νέου Συντάγματος ἐπελθοῦσαι μεταρρυθμίσεις. Εἰς τὴν πρώτην δὲ γραμμὴν ἔρχεται ἡ ἀφαίρεσις τῆς συνταγματικῆς διατάξεως κατὰ τὴν ὅποιαν αἱ ἐκλογαὶ ἐνηργοῦντο διὰ σφραιριδίων καὶ ἡ ἐλευθερία πρὸς ἐκλογὴν νέου ἐκλογικοῦ συστήματος καθιεροῦντος τὴν ἀνεπιρρέαστον ἐκλογὴν καὶ τὴν ἀντιρροσώπευσιν τῶν μεγάλων ὅμιδων. Ὁλαι αἱ μεγάλαι εὑρωπαῖαι κῶφαι αἱ διεπόμεναι ἀπὸ κοινοβουλευτικῶν πολίτευμα ἐπέφερον μεταρρυθμίσεις εἰς τὸ ἐκλογικόν των σύστημα καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναλογικῆς ἀντιρροσώπευσεως κανθάρην δίδονται ἔδραι καὶ εἰς τὰς μειονοψηφίας φαίνεται δόλονεν κατακτῶσα ἔδαφος. Ή παραδοχὴ τοιούτου συστήματος διὰ τὴν Ἑλλάδα θὰ εἴχε τὸ πλεονέκτημα διτὶ προσθέτως θὰ ὑπερβοήθει τὴν δημιουργίαν πολιτικῶν κοιμάτων μὲν ἀρχάς. Πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτὴν βαίνομεν διὰ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων τὸ ὅποιον καίτοι δὲν ἔλαβε φυσιογνωμίαν κοινοβουλευτικήν, ἀντιρροσώπευε τὸ νεωτεριστικὸν κόμμα τὸ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ ῥιζοσπαστικὰ τὰ συνεργαζόμενα ἔν τινι μέτρῳ πρὸς τὰ σοσιαλιστικὰ τῶν εὑρωπαϊκῶν Κοινοβουλίων, τὰ δίδοντα σήμερον τὰς πλειονοψηφίας καὶ τὰς Κυβερνήσεις.

Ούσιώδης διάταξις τοῦ νέου Συντάγματος εἶνε

TA . NEA

ΒΙΒΛΙΑ

στὸν Κολωνὸν τὸν ἀσπροχώματ' ὅπου
τὸ γλυκόλαλο ἀηδόνι κελαδάει
συγχάζοντας στὰ δροσερὰ φαράγγια,
πάνω στὸ μαῦρο τὸν κισσὸ πετῶντας
καὶ στοῦ θεοῦ τ' ἀπάτητο τὸ δάμος,
ποὺ κάνει πλήθυσος τοὺς καρποὺς κι' οὗτε ἥλιος,
οὗτε κανένας ἀνεμος τὸ πιάνει.
ὅπου συγχάζει πάντοτ' ὁ πατέρας
τοῦ μεμυσιοῦ δὲ Διόνυσος, συντρόφους
πιστοὺς τὶς θείες ἔγοντας βιζάχτρες.

Αντιστοοφή Α

Καὶ μὲ τὴν οὐρανόσταλτη δροσιὰ μέρα τὴν μέρα
τὸ φουντωτὸ μανοῦσι ἀνῆμίζει,
ποὺ δυὸ τρανῶν θεῶν παιλὸ στολιδὸ εἶναι, κι' ὁ
ποὺ σὰν χρυσάφι λαμπυροῖζει· [κρόκος,
καὶ δὲ στερεύουν οἱ πηγές, οἱ ἀκοίμητες ποὺ
πλούσια τοῦ Κηφισοῦ τὸ ρέα, [θρέψουν

Στροφή

Στῆς ἀλόγοιθοφορύσας τούτης χώρας τὸ μέρος τ' ὅμορφότερο ἥλθες, ξένε,

έχθροντο καὶ κατεβασάντες τὴν νεαράν του σύζυγον Μαρίαν, ἔχει φονευθῆ ἀπὸ αὐτήν ἐν ἄγνοιά του, ὃχι διμούς καὶ ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ τῆς μητρός των κήρυξας Μπάμπανας, — τῆς καὶ πενθερᾶς τῆς Μαρίας, — ἡ ὅποια ἀποπενεύεται τὸν φόνον καὶ ἔχει φονευθῆ ὡς ἔξτης ἐνώ ησθμένει καὶ ἥτο τοῦ καὶ ἥτο χειμών, ἡ Μαρία ἦνοιε τὸ παράθυρόν της. Ἡ νεκρὰ πλέον Εὔμορφία ὑπάρχει ἐν τούτοις, ἀκόμη πλέον τυραννικῇ καὶ βασανιστικῇ δι' αὐτήν ἡ ὅποια τὴν ἐφόνευσεν. Υπάρχει δι' αὐτήν εἰς τὰς ἐπιμούνους καὶ ταπὲδα τὸ μᾶλλον ἢ ἡττον ἀπροκαλύπτους αἵτιάσεις τῆς πενθερᾶς της: ὑπάρχει δι' αὐτήν κυριός εἰς τὴν τύψην τῆς συνειδήσεως της, τύψην τῆς κάθε στιγμῆς, ἡ ὅποια τὴν ἐπαναφέρει διαφράκτης ἐνώπιον της, ὃχι μόνον καθ' ὑπονομὸν ἀλλὰ καὶ ἐν ἐγρηγορσει, ὡς φραντσιά μαὶ μάλιστα φάντασμα διμιλῦν. Τὴν νύκτα αὐτήν τοῦ Ψυχοσαββάτου, νύκτα ὡς στενάτεα ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν Ψυχῶν, ἡ βάσανος τῆς Μαρίας ἔχει φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον· κόλυβα, ἐτοιμάζονται περὶ αὐτήν τὰ δοτοῖα θὰ μείνουν ἐκτενεμένα· δῆλην τὴν νύκτα εἰς τὸ ἔημον δωματίουν τῆς νεκροῦ· αἱ αἵτιάσεις τῆς σκαλάς γρηγόρης δὲν πάνουν τὸ τυραννικὸν των ἔργων καὶ ἡ Εὔμορφία, χωρὶς νὰ τὴν βλέπῃ διθεατής, παρουσιάζεται ἐνάπιον της ἔκει ποὺ κάθηται νὰ φάῃ μασδῷ βέβαια φωμὶ μὲ τὸν ἀνδρα της. Θά πεθάνῃ ἀνὴρ καὶ περισσότερον εἰς αὐτήν τὴν καλύβην, καὶ δι' αὐτὸν, ὅταν ἔξαφνα τὸ ἔξαδελφος τοῦ ἀνδροῦ της Λίγερος δι' ὅποιος τὴν ἡγάπατα πρὸ τοῦ γάμου της, συμπίπτῃ νὰ καταφθάσῃ ἀπὸ τὸν στρατὸν ἀκριβῶς τὴν νύκτα αὐτήν τοῦ Ψυχοσαββάτου, — αὐτὸς τὴν φονεύσῃ, νὰ παραδίδῃ μὲ τὰς ἀποκαλύψεις τείς τὴν ἐκδίκησίν του, πρώτη αὐτὴ εἰς τὸ παγκόσμιον θέατρον, ὃχι μόνον ἔωτὴν ἀλλὰ καὶ τὸν ἔραστην της, — καὶ τούσι πολὺν εὐθὺς ἔπειρονα διότε νὰ διάψευδη τὰ πάντα... διὸ νὰ ζήσῃ. Ἀλλ᾽ ὃν δὲν διέψευδε καὶ δὲν ἐτρέπετο εἰς φυγήν, θά ἔφονεντο ἀμέσως ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καὶ δι συγγραφεὺς δι' ὅποιος ἐφιλοδόξησε, μαζὶ μὲ ἀρχετά ἀλλὰ ὑπέρετερα τῶν συνήθων τραγικῶν συγκινήσεων, νὰ ἔμετανεύῃ μόνον φοίτην καὶ τρόμουν καὶ ἀς μὴ ἔπειτα καθ' ὅλην τὴν διάσκειον τῆς «τραγῳδίας» του εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν ἢ μίαν κατάστασιν ἀδημονίας καὶ δυσφορίας, ἐθεωρήσεις βάροβαρον τὸν ἐπὶ τῆς σκηνῆς θάνατον. Καὶ ἔπειτα ἔπειρεν ἡ Μαρία νὰ φονευθῇ ἐπάνω εἰς τὴν κλίνην τῆς Εὔμορφίας διὰ τὸ ἀπόδειχθῆ ὅτι δι Κωνσταντίης, δι διατελῶν λόγῳ τῆς θετικότητος του τόσου ἐπτὸς τῆς πτευματοσταθοῦς παρούσιαίς της «τραγῳδίας», δι τόσον διλύγον «ἐλαφροῖσκιωτος», κυβερνᾶται καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν μῆνιν τῆς νεκρᾶς. — Κατάστασιν ἀδημονίας καὶ δυσφορίας, εἰπον πρὸ διλύγουν ναὶ καὶ τὸ ἴδια· ξὸν ἀπότροπαιστικὸν αἰσθημά τὸ ὅποιον ἐμπνέει καὶ κοινωνεῖος νεκρικὸς διάκοσμος τοῦ θανάτου τῶν Χριστιανῶν, ίδου τί καὶ μόνον κατωρθώθη νὰ ἐμφασηθῇ εἰς ἔργον τὸ ὅποιον ἥτο προωρισμένον νὰ ὑποβάλῃ τὸ ἀρροτόνον δέος τὸ ἐκ τοῦ κράτους τῶν νεκρῶν ὑπὸ τοῦ διποίου φαίνεται ὅτι κυβερνῶμεθα καὶ οἱ ζῶντες καὶ νὰ ἔξτερεικεύσῃ τὴν ἐν τῇ σιωπῇ της γοεδάν λαίλατα λαιλάπων τὴν ὅποιαν καλούμεν τύψιν τῆς συνειδήσεως.

Οι θεαταί ούτως ἀπλῶς ἐδυσανασχέτησαν, — οἱ θεαταί οἱ ὅποιοι καταπλήσσονται δταν ἐπιτγένη ἐπ' αὐτοὺς ἡ πνοή τῆς μεγαλουφίας, — καὶ συγκυροῦνται μόνον δταν ἐν τούλάχιστον τὸν προσώπων εἶνε συμπαθές. Ἀλλ ἐις τὸ «Ψυχοσάββιατον», χωρὶς νό εἰνε κάν ἀνάγκη νό μνημονευθοῦν τά λοιπά πρόσωπα, ἡ Εὔμορφία εἶνε συμπαθής ἡ ὅποια ζῶσα ἦτο μοχηροτάτη ἡ ἡ Μαρία η ὅποια ἀν ἔχῃ τύψεις, ἀλλὰ δὲν ἔχει καὶ μετανοιαν καὶ οὐδαμοῦ φαίνεται δτι προσεπάθησε νό δυσωπήση τὴν νεκράν, καὶ ἡ ὅποια, ἀν ἦτο δυνατὸν τοῦτο, θα ἐπανελάμβανε καὶ τόρα ἀκόμη τὴν στυγεόν πρᾶξιν της;

σχίζει διὰ νάρα φύγη, ἀλλ' ή θύρα ἀνοίγεται πρὸ αὐτῆς καὶ ή ἔξοδος ἀποφράσσεται ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν τῆς Εὐ- μορφίας. Ἡ Μαρία ἐκβάλλει κραυγήν γοεδάν ἢ δόπια φέρει ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸν ἄνδρα τῆς· ζητεῖ τότε ἀπὸ αὐτὸν ὡς χάριν ιὰ τὴν σκοτώσην, νὰ τὴν γλυτωσή ἔτσι καὶ μάνον ἀπὸ αὐτὸν τὸ σπίτι ποὺ δὲν εἶναι οὕτε δικό του, οὔτε δικά της, ἀλλὰ τῆς Εὐμορφίας,—καὶ διὰ νά- τον τὸν πείση ἀποκαλύπτει εἰς αὐτὸν ὅλα, τὸν φόρον, τὸν ἔρωτά των μὲ τὸν Λίγεφον τέλος τὴν φυγήν των· Ἀλλ' ὅταν δὲ ἄνδρας τῆς πείθεται διὰ εἰνε ἔνοχος καὶ δομῆ-

Θεατρον Κυβέλης : «Παλήνες ἀγάπες», μουσικόπαιδειο παιγνίδι υπό Γεωργ. Τσοκοπούλου.

ΤΗΝ ίδιαν ἐσπέραν τοῦ «Ψυχοσαρβάτου» ἑδόνη εἰς τὸ ἶδιον θέατρον τὸ νέον τοῦτο θεατρικὸν ἔργον τοῦ συγγραφέως τῆς «Βασιλίσσης Σαρβά». Θεατρικὸν ἔργον; «Ο συγγραφέως του ἀπεράνθη ὁ ίδιος περὶ αὐτοῦ τοῦ καὶ μετά τὴν παραστάσιν του καὶ ὅταν ἐ

Το εργόν είχε γράψη με οιαλογών γρύφων και πολυ χαρακτηριστικόν ή έν αὐτῷ ἡ δούραφαί είνε ἀπὸ τὰς πλέον πιστάς, — με κάποιον ἐν τούτοις φρονικόν μέσον, τὸ ἄνοιγμα ἔκεινο τοῦ παραθύρου τὸ διποίον θά ἡδύνατο ἵσως νὰ θεωρηθῇ ὅτι τὸ παρέσχε, πόσον βέβαια παραμορφωμένον, κάποια ἀνασκαφή ἀπὸ τὸ ἰταλικὸν φιλολογικὸν ἔδαφος τοῦ «Innocente». ή ψυχολογία του εἰς τὴν ποίαιν τιθαΐτερα φάνεται ἔχει ἐπιστηθῆ προσοχή, θά ἡδύνατο ἐν τούτοις ἵσως νὰ προκαλέσῃ κάποιας ἀντιρρήσεις ὅσον ἀφορᾶ τὴν γυναικα αὐτήν, τόσον ἔξαλλον ἐκ τοῦ τρόσου καὶ τῆς βασάνου της ὥστε, διὰ νὰ πείσῃ τὸν σύζυγόν της νὰ αυτον προ και μετα την παραστισιν του, και σταν ο συγγραφευς ένδος ἔργου προκειμένου περι αὐτον ἐκφράζει αἱ φωνῆς ἐνδιοιασμοὺς μήπας πρόκειται περι σα πουνόφρουσας η και τὸ καταρργή ἀπολύτως χαρακτηρίζων ὁ ἔδιος αὐτὸ ὡς «τίποτε, τίποτε, τίποτε», θὰ ἡτο σκληρόν νὰ ἐπιληφθῇ ὅπωσδηποτε ἔπειτα αὐτοῦ η κριτική. Τὸ πολὺ πολὺν θά ἡδύνατο αὕτη νὰ προσφύγῃ εἰς τὸν συμβολιστὴν Στεφάνο Μαλλαρόμε ο διποίος ἔγραψε, διὰ νὰ παραστήσῃ κάπι τοὺ δὲν ὑπάρχει, τὸν περίφραμον στίχον ποὺ ἀρχίζει μὲ τὰς λέξεις «Aboli bibelot». Ἐν τούτοις φρονῶ ὅτι η κριτική θὰ παρελειπε τὸ καθήκον της ἀν δὲν ἔλεγεν ὅτι η παρά

στασίς «έργων» περὶ τῶν δηποίων εἶνε ἐκπεφρασμένη ὡς ἀνώ ή γνώμη τῶν συγγραφέων των εἶνε δχι μόνον περιττή ἀλλά καὶ ἐπιβλαβῆς διὰ τὸ ἐλληνικὸν θέατρον. «Ἡ Παλλήνης Ἀγάπες» καὶ ὡς lever de rideau ἀκόμη τὰ ἐκρίνετο ἔργον δηλιγώθεον ἢ μασχεδίαστον, Ισχύόν, ώχρούν καὶ ἄτονον . . .

Νέα Σκηνή: «Τὸ ἐλεῖσθιον τῆς νεότητος», φάρσα εἰς
3 ποάξεις ύπτο II. Νιοβάνα.

"Ἄς ἀνακεφαλαιώσωμεν τὸ ἔλεγίον τῆς Νεότητος εἰνε φάρσα ή ὅποια ἐλπίζεται ὅτι θά ἔχῃ «κάποιαν δόσιν εὐθύναις». ἀλλὰ τότε κατὰ τὸ ἐπίλοιπον τί εἰνε; — «Εχει γραφή εἰς στιγμήν θύλωφεως». — Ἀλλά δὲ είνε δυνατὸν νὰ είνε τραγῳδία διότι ἔγραφαν διὰ νὰ είνε φάρσα. Ἀλλά τότε; Τότε ἀπλουστάτα είνε ὅτι είλετον ἀντερόω δημιλῶν περὶ ἔργων κατ' ἔξοχὴν μικτῶν καὶ ἱκανῶς πρωτοφανῶν. Δὲν τὸ ἐπαναλαμβάνω διὰ νὰ φέξων ἀπλῶς μοῦ ἀρέσει ν' ἀγαλνάω καὶ νὰ χαρακτηρίζω τὴν ἐντύπωσιν μου ἀπὸ ἐν ἔργον, — ἕδης ὅταν αὖτη είνε τόσον σύνθετος. Οἱ θεαταὶ δὶς ὀλον ἀφύτον τοῦ ἔργου ἐγελούσαν, εἰς τὸ τέλος ἔχειρισκόρτησαν ζωηρότατα, ἑζήτησαν

δέ επιμόνως ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸν συγγραφέα δὲ ὅποιος οὖτω, μόνον διὰ λόγου εὐνόητον εἰς ὅσους γνωρίζουν διὰ ὑπὸ τὸ ψευδόνυμον. Παῦλος Νιοβάνας κρύπτεται αὐτῷ ἀξιωματικὸς τοῦ Β. Ναυτικοῦ, οὐ δὲ ἐνεφανίσθη. Ἐν τούτοις οἱ ὥσποιοι μὲν ἀπορίαιν εἰδον ὅτι τὸ ἔργον δὲν ἔχαμε σειράν. Διατί; Διότι πρότερι κανεὶς τούτας ιστον νὰ δυστιστῇ πρὸς τὴν εὐθύμιαν τὴν δημοίαν ὥστε ἐλέγει νὰ προκαλέσῃ διατελῶν εἰς στιγμὰς θλίψεως. Διότι τὸ «Ἐλεξίριον τῆς Νεότητος» παρὰ τὴν φαρσοειδή του ὑφήτι εἶνε ἀλλήθινη τραγῳδία διὰ τὸν παρακολουθοῦντα τὴν ὄλεον οἰκτροτάτων σωματικήν κατάπτωσιν τοῦ νομίζοντος διὰ ἀνάγνωσταν διότι κυρίως καὶ παρὰ δλα ταῦτα εἶνε κωμῳδία, ἀπὸ τὴν δοκιμωτάτην ἐκεί-

ηνή ἡ δποία ως γνωστὸν castigat ridendo mores καὶ
ἡ δποία δὲν πολυαρέσει εἰς τὸ φαρσομανές κοινόν·
ἄλλ' ἀφ' ἔτερου καμφόδια κατὰ τὴν δποίαν διατάλασσεται
πλέον ή ἡ ἀριστεργικῶς δύ τύπος τοῦ Θιωδωροῦ Ἀιμά-
ραντου, καὶ ἡ δποία ἐν τούτοις ἔμπλεκεται οὐχ ἡττον
εἰς τὸ δίκτυον τῆς φάρσους, καὶ δισφρήποτε πνεῦμα
κακοῖ ἀλλ' εἰνε ἐγκατεσπαρμένον εἰς αὐτήν, δὲν εἰνε δυνα-

δὸν ν' ἀρέσῃ εἰς τὸν χειροκόροτήσαντα τὸν Παῦλόν
Νιοβάναν εἰς τὰ μέχρι τούδε ἔργα του. Θέλετε ηδὴ τὴν
πρόθεσμην; Ιδού αὐτὴ ως τὴν ἔξεδεσμον ὁ Ἰδιος ὁ συ-
γωνερεύς πρόδε τὴν *"Εστιάνα"*.

«Ἡ ἐποχὴ μας ἐπανῆλθε εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς φιλοσοφίκης λίθου. Ἡ ἐπιστήμη είνει ἡ νέα μαγεία καὶ ἡ ὑψηλά τῶν μεγάλων καὶ ἀνεφίκτων ἀγάδων, ἡ δίψα τοῦ ἀδάματος, φλογίζει ὅλα τὰ στήθη. Ἐνας ἐπαρχιώτης τερρογυναῖκας καὶ τοκούληφος δύνειται τὸ ὁράσιον νοειδον. Κανένας Μεφιστοφέλης δὲν ἔμφαντεται ἐπιτρόπος του διὰ νὰ τοῦ προσφέρῃ τὴν νεότητα. Ἐμφανίζεται ὕψωμας ὃ ἀνεψιός του, λατρός σπουδάζων δι’ ἔξδων του πατέρος Παρίσιο, καὶ ὃ δύοποιος τοῦ παρουσουμένου τὴν ὀπτασίαν τῆς νεότητος, μαζὶ μὲ μίαν ἐρωμένην τον, τὴν Χλεύην, τὴν ὄποιαν παριστάνει ὥς κόρην πλουσίου Γάλλου στρατηγοῦ καὶ νόμιμον γυναικα του.

‘Ο Θοδωρῆς Ἀμάραντος, περιφρονῶν πλέον τὸν παρχιώτην λατρόν του Μπενόκλαδην ποὺ τὸν «έποιεντο μὲ τὶς βεντούζες καὶ τὰ μπλάστρια» ἀκολούθει τὴν νέαν ἐπιστήμην εἰς τὰς Ἀθήνας, δύον πρόκειται ἡ οὐ ποβληθῆ εἰς τὴν θαυματουργὸν θεραπείαν καὶ ἡ ἀνακτήση τὴν χαμένην νεότητα.

Εἰς τὰς Ἀθήνας γίνονται διάφορα πράγματα, τὰ ποια θά πληροφορήθητε ἀπό σκηνῆς. Ἐναὶ ἀπ' αὐτὰ λίνε ὅτι ὁ Θεοδωρῆς Ἀμάραντος – θεῖος Τεό πλέον ιτάς τὸ σαλόνι τῶν Ἀθηνᾶς – ἐρωτεύεται μίαν ὑπόβοιμαίαν Μαργαρίταν, σαντέξαν καφεδείον, ἡ ὅποια οὐ παρουσιάζεται ὡς ἀθώα δεστοινίς καὶ κόρη τρατεζίτον. Οἱ ἔρως καὶ ἡ προῖκα αἰχμαλωτίζουν τὸν ηνηβάσκοντα Φάοντ. Τὸ συνοικέσιον μελετάται σοσαρά. Ἀλλὰ καὶ ὁ φωβερὸς ἀνεψιός, ὃ ὅποιος ἔγεινε ὥρα καὶ ὑφηγητής, δυνάμει μιᾶς μελέτης, Ἡρεὶ ἡς τρίτης ὁδοντοψίας, διογκανώνει ἔνα πλούσιον σάμιον διὰ τὸν ἑαυτόν του. Ἐχει μπλέξει στὸ δίκτυα ου κάποιαν πλουσίαν χήραν. Τὰ σχέδιά του ὅμως πικαλάντονται εἰς τὴν ἐρωμένην τον τὴν Κλεό, εἰς ἡνὸ ποιόιαν ὑπόσχεται επίσης γάμον, καὶ αὕτη ἔξαλλος πικαλάντει πει τὸν σεβαστὸν θεῖον τὴν φοβερὰν τελετάνην, τῆς ὅποιας ἔπεισε θύμα.

Εἰς τὴν κρίσιμον ἀπότην στιγμὴν φθάνει ἀπὸ τὴν παρχίαν, ἀνύποπτος ἀπὸ τῶν συμβαινόντων, ὁ ιατρὸς Ιπενοκλάδης, ἄγγελος ἀλλων δεινῶν. Ἡ ψυχοκόρη οὐ Άμάραντου, η Κατίνα, ἡ δόποια ἀποβιλέπουσα εἰς εννιάν κληρονομίαν, ἐφαίδρυνεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἀς μελαγχολικάς γεροντιάς στιγμὰς τοῦ Άμαραντου, στήκασεν ὅλα τὰ ἀμανάτια τοῦ τοκογύνφου καὶ ἤκο-
ούνθησε τὸν ἐλεκτὸν τῆς καρδίας της, ἔνα σφριγγηλὸν αροφύλακα.

— Δέν υπάρχει Θεός, Μπενοκλάδη μου! συμπεραι-
ει ὁ Ἀμάραντος.

Καί, ἐν φῷ ἡ Ἀστυνομία ἀπάγει τοὺς ἀπατεῶνας εἰς
ἀς Κεντρικὰς Ἐνωμοτίας, ὁ Ἀμάραφος ἐναγκαλίζει-
ει τὸν Μπενούλαδην καὶ, ἀντὶ τοῦ περιφήμου πλήξι-
ίου, ζητεῖ λίγες κούφιες βεντούζες καὶ ἔνα μπλάστρο
τὴ μέσην!»

Τὸ ἔργον ἐπαίχθη ἐν τῷ συνόλῳ μᾶλλον ἀμειβέτην. Ιολατάντα καὶ οἱ λεπενιώταις ἐπαίξαν ἀριστοτεχνῶν, ποσδάσως μίαν ἴδιαιτέρων ὅλων ἀπαλότερης, ἐλαφρό-
ητα καὶ εὐγένειαν εἰς τὸν ρόλον τοῦ ἐπαρχίωτου το-
ογύλινθου καὶ φιλογύνου, ἀλλὰ καὶ συντελέσας οὕτω
αι αὐτὸς ἀκόμη περισσότερον εἰς τὸ νὰ κλίνῃ ἡ πλά-
τηγις τῆς ἐντυπώσεως ἀπὸ τῆς Φάρσας εἰς τὴν μή-
ρασαν . . .

Θέατρον Κυβέλης : « Ἡ Γατίτσα », δραματάκι εις μίαν
ρρᾶξιν υπὸ Μιλτ. Ἰωσήφ.

Η νεαρά Ντόλλα, εις τὴν ὁποίαν ἔχει δοθῆ ἀπὸ οἰκουμενικὸν φύλον ἡ προσωνυμία τῆς «Γατίσας» αιγαλόφεται μὲ πολλήν ζωηρότητα ὡς ἡ γυνὴ ἡ ὁποία

αἰσθάνεται ἵσχυρως τὴν ἀνάγκην νὰ τὴν περιέπουν δῖοι, νὰ τὴν ἀγαποῦν δῖοι, ἀλλ’ ή δύοια ὅχι μόνον δὲν ἀγαπᾶ ἀλλὰ καὶ . . . γρατσουνίζει τοὺς ἀγαπῶντας. Ἐν τούτοις ἐσήμαγε φαίνεται καὶ δι’ αὐτῆν ή ὡς τῆς ἀγάπης τῷώρα ποὺ πρασούνται εἶναι πιστόπιον τῆς ὅχι πρώτης νεότητος Λέων Φέρνης· ἡ αἰλουροφοιδίης ἀνεγνωρίσεις ἀμέσως εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ «μαγνητικοῦ ἄνδρος» τὸν διαιστήν της. Ἀναπτύσσει οὖτες δῆλη τὴν δελεασικωτάτην θωπευτικότητά της διὰ νὰ τὸν κατακτήσῃ καὶ ἔκπατεις μίαν ἀλλήθη σπινθηροβολίαν χαιρούστης εὐτυχίας καὶ μόνον αὐτὸς τῆς λέγει δῖτι εἰνες ἐπινδυνος, σχεδὸν δὲ δὲν δίδει καμίαν ἀπάντησιν εἰς τὴν μητέρα της ή δύοις ἀναγγέλλει εἰς αὐτὴν δῖτι τὴν ζητεῖ εἰς γάμον πλούσιος φίλος τοῦ ἀδελφοῦ της. Ἔν τῷ μεταξὺ ὁ Λέων Φέρνης ἔκπος τῆς σκηνῆς ζητεῖ εἰς γάμον τὴν ἔξιδελφην τῆς Κλεὼ καὶ ὅταν αὐτὴ ἔρχεται νὰ τῆς τὸ ἀναγγελῆ, τὴν ὑποδέχεται ἡ ἀγιωπή καὶ σχεδὸν ἐπιθετική, ἡ ἀλλή ὅψη τῆς Γατίτσας. Ἄλλ’ ή Κλεὼ ή δύοις μιντεύει τὸν ἔφωτά της, δηλούντεις εἰς αὐτὴν δῖτι δὲν στέργει τὸν γάμον αὐτόν.

Η Ντόλλα ἔξιαργοῦται καὶ πεισούνται ἀκόμη περισσότερον τί! πάσι! διατι νὰ μὴν τὸν πάροι, δὲν πάραχει κανεὶς λόγος νὰ μὴν τὸν πάρῃ! Καὶ πρὸς τὸν εἰσερχόμενον τὴν στιγμὴν ἔκεινην μαζὶ μὲ ἀλλούς Λέοντα Φέρνην ἀναγγέλλει ἡ ίδια δῖτι ἡ Κλεὼ δέχεται τὴν αἴτησίν του, καὶ διὰ νὰ εἰνε πλήρης, λέγει, ἡ χαρά. ἀναγγέλλει καὶ τοὺς ίδιοκούς της ἀρρώστων μετὰ τοῦ πλουσίου φίλου τοῦ ἀδελφοῦ της. Οὕτος, περιχαρής σπειέδει νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ ἀλλ’ ὑποχωρεῖ κανονικῶς· ἡ Ντόλλα δὲν δὲν τοῦ τὸ λέγη μὲ τὸ στόμα, τοῦ τὸ λέγει πολὺ καθαρὰ μὲ τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου της νὰ μὴ τὴν πολυσκοτίζῃ. Τὸν διαδέχεται κάπτοις ἀλλος ὁ δύοις παθαίνει τ’ αὐτὰ καὶ ὅταν τέλος προσέρχεται νὰ τὴν συγκαρῇ καὶ ἡ Κλεὼ, ἡ ὑποδοχή εἰς αὐτὴν δὲν γίνεται μὲ pattes de velours ἡ καθώς θά λεγεν ὁ Νόννεος «φειδομένοις ὀνύχεσι» μὲ νευρικόν, δέξι καὶ χαριτωμένον κίνημα τὴν . . . γρατσουνίζει ἀληθινά ἡ Γατίτσα.

Τὸ δραμάτιον αὐτὸν εἶνε γοργότατον χαιρέστατον. Είνε ἐν ὀληθινὸν κοιμοφορέχνημα εἰς τὸ εῖδος του. Καὶ ἀνὴρ Νεόλλα δὲν ἐλλησμένων τόσον πολὺ διῆτι είνε νεάνις καὶ ἀνὴρ ἐνύψυμεντος ὅπερα γιώτερον διῆτι είνε Η Γατίτσα, δην οὐτωρ δὲν ἐπιπτεν ενδύνης ἀμέσως μεθωπείας δχι μόνον τῆς φωνῆς ἐπάνω εἰς τὸ στήθος τοῦ Λεόντος Φέρων, καὶ ἀνὴρ ἀφ' ἑτέρου διά Λέων Φέρωνς αὐτὸς ἐδικαιολόγει κάπιως περισσότερον τὴν μαγνητικήν του ἐπιδρασιν, τὸ ἔργον θὰ ἡτο ἀπὸ τὰ τελείωτερα. Ἐπαγκάλη ἐπὶ πλέον θιαμασίων καλά· ποτε ἀλλωστε ἐλληνικός θίασος δὲν παρουσιάσθη τόσῳ μελετημένος, ίδιως εἰς ἔργον ἐλληνικόν. Ἡ δεσποινὶς Λόλα Δράκον ως Κλεὼ παρουσίασεν ἔνα πολὺ συμπαθῆ τύπον 'Αλεξανδρίτης, ἀπὸ «αὐτὰς αἱ οποῖαι ἀρέσουσιν τόσους πολὺν εἰς τοὺς 'Ανθηναίους', ή δὲ κυρία Κυρβέλη 'Αδριανού ίππηρξε τελείαν, ἐπικινδύνων διῆσφι καὶ θελκτική, ἀπολύτως αἰλουροειδῆς εἰς θωπευτικότητα, εἰς χάριν, εἰς ἀγρίαν διέντητα.

«Ιδείτε μα εις πράξεις Ζ υπό Μιλτ. Ιωσήφ.

Η ἐσπέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπαύχθη ἡ «Γατίτσα» ητο πράγματι ἀπὸ τῆς θεατρικῆς ἀπόψεως ἐσπέρα ἔξαιρετική· ἐδίδετο καὶ δεύτερον ἔργον τοῦ κ. Μιλτ. Ἰωσήφ καὶ εἰς τὸ ἔργον αὐτῷ τὸ δόπιον ἀπότελει μέρος αὐτοβιογραφίας του θα. πρωτηγωνίστει ἐπὶ τῆς σκηνῆς αὐτὸς οὗτος ὁ συγγραφεὺς. Διά τοὺς χρόνους μας καὶ διὰ πολλοὺς πρὸ ἡμῶν χρόνους τὸ γεγονός εἶνε μοναδικόν· πολλοὶ συγγραφεῖς ἐνέκλεισαν τὸν ἑαυτὸν τὸν εἰς τὰ ἔργα των καὶ μερικοὶ μάλιστα δὲν ἔχουν ἔγραψεν εἰς αὐτὰ ἥ μόνον τὸν ἑαυτὸν των ἀλλὰ διὰ πρώτην φρούριαν ἥδη ἐπάνω εἰς τὴν ἀνατομικήν τραπεζαν ἡ ὄποια καλεῖται σκηνὴ τοῦ θεάτρου, συγγρα-

ρευς ὑπῆρξεν ἐν ταῦτῳ ὁ ἔγχειριζόμενος, ὁ αἰμάσσων καὶ ὁ ἐπιδεικνύων τὰ σπλάγχνα του ἀλλά αἱμάσσοντα ἀπὸ τὸ σταύρωμα ποὺ τοῦ ἔκαιε μία γυνή, ὁ καλῶν δὲν ἐκεῖνον τὸν κόροιν δχι πλέον τοῦ θεάτρου ἀλλὰ τὸν ἀνατομικὸν ἀγριψιέατρον νὰ θέσῃ δίονει τὸν δάκτυλον «ἔπι τὸν τύπον τῶν ἥλων». Τὸ γεγονός ἦτο αὐτὸν καθ' ἕκατο δόλοκληφον δράμα, καὶ αὐτούς διεξήχθη ἀξιοπεπελῶς καὶ ίδιως ἡπίως, ἀπέβη ἀπόκομη ἵσως δραματικώτερον, κινήσαν περισσότερον τὴν συμπαθείαν ἐκείνων οἱ δοποὶ εννοοῦν ποὺ κυριώς ἔγκειται ὁ δραματικότης τῶν προσγράμτων. Διότι διαφορετικά, ἄνευ δηλαδὴ τοῦ συγγραφέως πρωταγωνιστούντος ἐν αὐτῷ, τὸ ἔγχον δὲν ἔχει δραματικότητα, ἔχει δὲν ἀφ' ἑτέρου διάλυσον ὑπεψύγαν ἵσως ἔξεζητημένης κομψοπετείας, ἀτελευτήτου ὄλως διαλεκτικῆς διαξιφι-
τικότητος, διάλογον ἀνθρώπων οἱ δοποὶ ενῷ δια-
τραγματεύονται θέματα τὰ δόποια μίγουντι τ' ἀδυτα-
νάδυτον τῆς αἰσθητικότητός τον, διμοιοῦν καθώς
ἄλλοι παιζούν σκάκι, ἢ διαγόρον διαλεκτικούς
καιάδρονς μὲν διαβήτην τοῦ δοπούν τὰ σκέλη δὲν είνε
τερισσόστερον ἐλεύθερα ἀπὸ τὰ σκέλη ἀντραβιφορεμέ-
της κυρίας. Είνε μιὰ ἔκθεσις τοῦ ιστορικού ἐνὸς δια-
υγίου διηγημένη εἰς τρία, ἢ δοποία δὲν ἔδραματο-
τοιήθη βέβαια ἐπιωκώς μὲ τὸ δι τοῖς ἔφωδιάσθη μὲ τρία
καλά «φινάλε». Είνε τρεῖς σύντομοι πραξεῖς εἰς τὰς
δοποίας δὲν φάνεται πουθενά, ἢ «μεγάλη σκηνή» ἢ
μετατρέπει τῶν συζύγων ἢ μετατρέπει τῆς συζύγου καὶ τοῦ
δραστούν καὶ εἰς τὰς δοπούς ουτῶν κινούνται καὶ ίδιως
τριλούνται δώδεκα πρόσωπα, ἐκ τῶν δοποίων ἀλλὰ δχι τὰ
τρίξ, ἀλλὰ τὰ τέσσαρα βεβιώσων δὲν είνε ἀπαραίτητα. Ἡ
δραματική ἀνάπτυξις ίδιως τοῦ ἀθεμίτου ἔρωτος είνε
σχεδὸν μηδαμινή· ἢ «Ιδζάλ», ἢ «Οδωμανίς, πλὴν ἐκ μη-
ρός καλλιδος, ἥρωις τὸν δράματος, εἰλές φάνεται πρό
τον γάμου της καπτοιαν ἀρχόντα εἰδυλλῶν μετά τοῦ Μαρ-
τινίν· Ὁ Μαρτινή αὐτὸς μόλις φάνεται εἰς τὴν πρώτην
τραζίν, καὶ μετά δύο μήνας καθ' οὓς την βλέπεται ἀλλὰ
καρωτικής νὰ τοὺς βλέπωμεν, συναντάται μὲ αὐτὴν εἰς

μίαν επειρίδα της κάμνει έπι δύο τρία λεπτά μαζί ης δλήγην ξιφασκίαν, μὲ συγχωρεῖτε, ηθελα νό εἰπω, μιλεῖ οὐλίγον μαζί της, τὴν καλεῖ νά χορεύσουν καὶ οὐρός, ο ἀφωνος βεβαιώς, καταλήγει εἰς παρατεταμένον φίλημα, τὸ δόποιον βλέπει αἴφνις ο σύνηγος. Εἶνε τὸ δεύτερον φινάλε αυτό. Τὸ πρώτον φινάλε μας παρέχεται ἀφοῦ ἐπληροφορήθημεν οτι οι σύνηγοι καὶ ίδιως ἡ σύνηγος είνε δυτα ἰσχυρᾶς θελήσως, καὶ θιασῶται τοῦ ἀτομοσιοῦ,—στριξίσαντα «οὖχι τὸν ἔρωτα των ἀλλὰ τὴν ἡμάπτην των εἰς τὴν ἀμοιβαίαν ἐπήμισαν καὶ καλήν ιστίν». Λαμβάνεται τὴλεγράφημα ἄγγελλον τὸν θάνατον τοῦ πατρός τοῦ σύνηγου. «Ἐγίναμεν πλούσιοι!» λανφανεῖ η Ἰδελάλ, ή δόποια στερεῖται φαίνεται ηθικῆς λεπτότητος. «Πατέρει μου!» φωνάζει ο σύνηγος της.

Μετά τὸ μεταξύ συζύγου καὶ ἔραστου φίλημα, ἐνεικινύεται τὸ διαζύγιον. Ο σύνηγος ἐν τούτοις στέρεγει ἀ συγκαλόνη τὸ σκάνδαλον καὶ νά ἔξακολονθῇ παρέχον εἰς αὐτήν ἐπιχορήγησον υπὸ τὸν δόφον, νά υποχεθῇ ή. Ἰδελάλ οὐδὲ εἶνε εἰς τὸ ἔξτης οὐφωνων. Αὐτή δὲν στέρεγει τὸν δόφον καὶ υπογράψει τὴν περὶ πιασγίου αλτησιν. Ἀλλὰ καὶ εὐθὺς ὡς ἀνατρά τὴν λευθερίαν της, μεταμελεῖται. Θέλει νά μεινή ἐν τῷ συζύγικῳ οἴκῳ. Οδος διως της κλείεται ἀνεκλήτως πο τὸν τέως συζύγου ο δόποιος πίπτει εἰς τὴν ἀγκαλήν της μπτοδο του.

Οὐκ Μίλτ. Ἰωσήφ ὁ σύζυγος ἔπαιξε μὲ πολλὴν υιοτότητα, λεπτότητα καὶ ἀξιορέπειαν. τὸν δόλον οὐ, — ὁ δόπιος ἄλλως τε ἡρεμος καὶ ἀνευ τῆς ἐλαχίτης ἔξαρσεως εἰς ληρωτήτα ἦ πάθος, δὲν παρείχεν δίκιας δυσκολίας, τὸν ἐρήθυθσε δὲ δοὺς ὀλίγον τόνος παισῶντος καὶ φανῆς πρώτης καὶ ψυχιτικός. Οἱ ἥδη ποιοὶ δοῖο παισῶντος καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἔργον μὲ πρωτοφανῆ ζήλον. Ή κ. Κυβέλη Ἀδριανοῦ ὡς Ἰδζάλλ παρά ποτε ἦτο

εις τὸν ὁρόλον της, — μὲ τὴν ἀνέξαιρησίαν τοῦ ἀτιθάσου ἀπένειντι τῶν συνήηκῶν φρονήματός της ποὺ τόσῳ ἐλεύθερα ἔπιεις, μὲ τὸ φῶς ἐπάνω εἰς τὸ διὰ πρώτην φοράν ἀναπεπταμένον μετωπόν της. Εἰς δὲ τὴν δευτέρων πρᾶξιν, ή ἐμφάνισίς της, μέσος εἰς ἓννα, μεγάλης καλαιούσησίας τουρκικὸν διάκοσμον, μὲ ἀνοικοτοκινῶν οὐλβαροειδῆ ἐσθῆτα παρέσχε μάνιον ἀπὸ τὰς πλαισιωνάτερας κάρυτος οἰλουέττας της. Ἐπίσης ἰδιαιτέρας μνείας ἄξια εἶνε καὶ ή ὑπόκρισις τῆς κυρίας Σ. Γαλάτη, τῆς δεσποινίδος Α. Βάκων καὶ τῆς δεσποινίδος Ε. Κομπότη, — τόδε χαρακτηριστικῆς ὡς πιδινέττη.

Καὶ ἥδη ἐπειδὴ ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἔργον ἔγραψα δύσα ἔγραψα, θεωρῶ δίκαιον νὰ προσθέσω διτὶ ἔχειροκροτήθη ἀπὸ τὸ πυκνότατον καὶ ἐκλεκτότατον κοινὸν τῆς ἐσόπερας ὅσον καὶ ή «Γατίτσα».

ΧΡ. ΘΕΜ. ΔΑΡΑΛΕΞΗΣ

φερεται οια καις ει σχε-
τιζομενον με την ωραιαν της τεχνην. Την έθαυμασα-
μεν προ διλγου καιρουν οταν, εις τους έλληγυκους χο-
ρους του Λυκείου τῶν Ἑλ-
ληνιδων, ἐνεσάρχωσεν ἔνα
δινειρον χάριτος και πλα-
στικότητος. Προ δ παντὸς
ὅμως ἡ Δις Παπαγεωρ-
γακοπούλου είνε Ἑλλη-
νίς. Η ψυχή της δονεῖ-
ται ἀπὸ ἐνθυσιασμὸν διὰ
κάθε ἐλληνικόν. Τὸ ἐλλη-
νικὸν τραγοῦδι ἀναβιλύζει
ψυσικὸ και ἀβίαστον ἀπὸ
τὸ στῆθος της σὰν κρυ-
σταλλένιο νερῷ βρυσού-
λας κρυμμένης. Εἰς τὰς
συνθέσεις τῶν Ἑλλήνων
μουσικῶν ξεύρει και δίδει
τὸ χρῶμα ποὺ τοὺς ται-
ριάζει, και ὅσοι τὴν ἥ-
κουσαν νὰ τραγουδῇ τὴν
«Κατάφα» του Καλομοί-
ρη, εὐτύχισαν τὸν συνθέ-
την ποὺ ευδῆκε μίαν τέ-

τοιαν ἐδημηνεύτριαν τῆς θαυμαστῆς του ἐμπνεύσεως. Κατὰ τάς πτυχιακάς της ἔξετάσεις ἔψαλε τὴν *Βαρχα-
ρίλλαν* τοῦ *Σοῦμπερτ*, τὸ *Fabliau* τοῦ *Παλαδίλ* καὶ ἄλλα.
Διεκρίθη δὲ ἵδιώς εἰς τὴν θωμασίαν "Αριαν" τῆς *Μαρ-
γκόνιτς* ἀπὸ την *Damnation de Faust* τοῦ *Μπερλίόζ*,
καὶ τὸ δυσκο-
λωταν *Pardon de Ploermel*.

Ο χρ. Θησείς Πίνδιος, ἀπὸ τὴν Φιλιππούπολιν, εἰναι αὐτὸς πολὺ γνωστὸς εἰς τὸ ἀθηναϊκὸν κοινόν. Μουσικὸς ἐκ φύσεως, δὲν παρομέλης καὶ τὴν γενικήν του μάρφασιν. Τελείωφοιτος τοῦ Ζαρεφέιου Διδασκαλείου, ἔλθει τὸ 1905 εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐνέγραψι τυγχρόνος εἰς τὸ Ωδεῖον, εἰς τὴν τάξιν τοῦ πιάνου τοῦ κ. Βάσενχόβεν. Σοβαρός, ἐμβριμῆς, προκισμένος μὲ τεπτὸν καὶ βαθὺ μουσικὸν αἰσθημα, διεκριθῇ ἀμέσως εἰς τὴν πρώτην του ἐμφάνισιν, ἰδίως εἰς τὰ κλασιστικά δύο καὶ τὴν musique de chambre. Κατὰ τὴν τελευταίαν συναυλίαν τοῦ Ωδείου ἔξετέλεσε μὲ πολλὴν οὐργε τὸ concert εἰς οἱ ἔλασσον τοῦ Τοικόφσκου, πατά δὲ τὰς πτυχιακὰς του ἔξετάσεις μικρῷ καὶ δυσκολώτατον πρόγραμμα, διακριθεὶς ἰδίως εἰς τὸ θαυμαστὸν Prélude Choral et fugue τοῦ César Franck, ἥτην συνάταν, Op. 109 τοῦ Μπετόβεν καὶ τὰς Συμφωνικὰς Μελέτας τοῦ Σούμαν.

ХР. ΘΕМ. ΔΑΡΑΛΕΞΗΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΑΙ ἐφετειναὶ ἔξετάσεις τοῦ Ὡδείου ἀνέδειξαν δύο πρώτων ταξεων καλλιτέχνας, μὲ εὐδύτατον μέλλον, τὴν ὑψίφωνον Δαμόκλειτρον Παπαγεωγακοπούλου, καὶ τὸν πιανίσταν κ. Θησέα Πίνδιον. Καὶ οἱ δύο ἔλα-

Ηλέντρα Παπαγεωργακοπούλου

Θησεὺς Πίνδιος

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΝΕΑ

β' Ιονίου. — Αἱ Δυνάμεις ἀπήντησαν εἰς σχετικὴν παιανίων τῆς Πύλης διὰ τὸ ξῆτηπια τῶν καδήδων τι εἶναι διατεθεῖμέναι νὰ τοὺς ἐπιβάλον· ἐν περιττώσει καθ' ἥν ἀποδειχθῇ ἐπείγουσα ἡ ἀνάγκη αὐτῶν.

6 Ιονίου. — Ἡ Αὐστρία καὶ Ἰταλία ὀπεράσισαν ἐπέμβωσιν ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὰς κυβερνήσεις Τουρ- πίδος καὶ Μαυροβουνίου καὶ πέσουσιν αὐτάς διτὶ δὲν θὰ πιρέψουν τὴν διατάραξιν τῆς εἰρήνης.

8 Ιοννίου. — Ἡ Πύλη βλέπουσα ὅτι είναι ἀδύνατον ἀ πόδειξη τὸ ἐπείγον τοῦ διορισμοῦ τῶν καθῆδων κατέπειται νὰ ἀναβάλῃ τὸ ζητήμα διὰ τὸν Σεπτέμβριον, πότε θὰ ἐπιδιώξῃ νὰ δημιουργήσῃ ἀφομῆτη ἐπιτρέπουσαν εἰς αὐτὴν τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ ζητήματος.

11^ο Iourov. — Ἐψηφίσθη τὸ νομοσχέδιον τοῦ Γενιοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τοῦ τρατοῦ καὶ ὁ Διάδοχος εἰσέρχεται πάλιν εἰς τὸν στρατόν.

12 Ἰονίου. — Μεγαλοπρεπῶς ἐγένοντο ἐν Ἀγγλίᾳ
εἰ οὐσταὶ τῆς στέψεως τοῦ βασιλέως Γεωργίου.

14 Ιουνίου. — Νέον ἐπεισόδιον εἰς τὰ σύνορά μας· οἱ Τοῦρκοι ἐπυροβόλησαν ἀνεπιτυχῶς εὑζωνον διερχόμενον καὶ ἀντηλλάγησαν ἔκατερθεν πολλοὶ πυροβολισμοὶ ἀνευ δυσαρέστου τινὸς ἀποτελέσματος.

16^ο Ιουνίου. — Λέγεται ὅτι ἡ Πύλη καὶ ἀπόφασιν οὐ Νεοτουρκικὸν κομιτάτου ἐτοιμάζεται πυρετωδὸς ἐργὸς πόλεμον ἐναντίον τῆς Ἐλλάδος τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον ὅπότε θὰ ἀνακινηθῇ τὸ ζήτημα τῆς ἀρμοτειας ἐν Κρήτῃ.

19^ο Ιουνίου. — Τὸ μαροκινὸν ἔζητημα προσδαιμβάνει ἐαν δψιν διότι ἐγνώσθη ἐπισήμως ὅτι ἀπεβιβάσθησαν ις Ἀγαδίρ ἐπὶ τῆς Μαροκινῆς παραλίας γερμανικὰ ὑπατεύματα· ἡ Γερμανία δίδουσα ἐξηγήσεις εἰς τὴν ἀλλιὰν ἐπροφασίαν τοῦτο ἐγένετο πρὸς ὑπεράπισυν τῆς ζωῆς τῶν Γερμανῶν ὑπηκόων εὐρισκομένων ἐν κινδύνῳ λόγῳ τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως.

22 Ιουνίου. — Σοβαρώτατον δυστύχημα συνέβη εἰς
οὐ νεότευκτον θωρηκτόν μας «Αβέρωφ», προσκρούσαν-
πι ὑπάτρακον παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος τοῦ Πλύ-
νουθ ἐκ τῆς συγκρούσεως προδύνενθή ἔχημα τῆς γά-
τρας παρὰ τὴν τρόπιδα τοῦ πλοίου μῆκος δο ποδῶν.
Εἰς ζημιάι ὑπολογίζονται ἔως διακοσίας χιλιάδας δραχ-
μῶν καὶ δο χρόνος τῆς ἐπανορθώσεως του εἰς διμηνον-
λιτίζεται ὅτι η ναυτικὴ καὶ πολεμικὴ ἀξία τοῦ πλοίου
ἐν ὃ μειωθῇ.

ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Προκήρυξις Διαγωνισμοῦ

Τὰ «Παναθηναϊκά» προκηρύγγτουν διαγωνισμὸν διὰ τὴν προτομὴν τοῦ Σολωμοῦ ἐν Ἀθήναις;

Εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἡμιποδοῦν νὰ συμμετάσχουν Ἑλληνες μόνον καλλιτέχναι.

Τὰ προπλάσματα τῆς καθαυτὸν προτομῆς, εἰς τὸ πραγματικὸν μέγεθος εἰς τὸ ὅποιον θὰ ἔκτελεσθῇ, θὰ σταλοῦν εἰς τὰ γραφεῖα τῶν «Παναθηναϊών» 35 ὄδος Ἀριστοτέλους, Ἀθῆνας, ἔως τὴν 31 Ὁκτωβρίου 1911.

Μαζὶ μὲ τὸ πρόπλασμα τῆς προτομῆς πρέπει νὰ σταλῇ καὶ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἔργου εἴτε εἰς πρόπλασμα εἴτε εἰς σχέδιον, τοῦ ὅποιον νὰ σημειώνῃ ὁ καλλιτέχνης τὰς διαστάσεις. Τὸ ὑψός τοῦ ὄλου ἔργου, μαζὶ μὲ τὸ βάθος θὰ εἶναι ὅχι διλγώτερον τῶν 3 μέτρων.

Τὰ ἔργα θὰ κριθοῦν ἀπὸ πενταμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ τριῶν καλλιτεχνῶν καὶ δύο λογίων, ἡ δοκία θὰ ἐκδώσῃ τὴν ἀπόφασίν της ἐντὸς τοῦ Νοεμβρίου 1911.

Ο καλλιτέχνης τοῦ βραβευομένου προπλάσματος θὰ λάβῃ ἀμοιβὴν διὰ τὴν ἔκτελεσιν τοῦ ἔργου εἰς μάρμαρον καὶ τὴν τοποθέτησιν δρ. 3500.

Τὰ προπλάσματα θὰ μείνουν ἔκτεινεμένα προσιτὰ εἰς τὸ κοινόν, ἐπὶ 15 ἡμέρας τοῦ Νοεμβρίου.

Ἐκαστὸν πρόπλασμα πρέπει νὰ συνοδεύεται ἀπὸ φάκελλον στραγίσμένον περιέχοντα τὸ δνομα τοῦ καλλιτέχνου καὶ φέροντα φήτὸν ἢ ἄλλο γνώρισμα τὸ ὅποιον θὰ ἔχῃ καὶ τὸ πρόπλασμα.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»

Ο ΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Κατὰ τὸν θερινὸν μῆνας Ιούνιον, Ιούλιον, Αὐγούστουν καὶ Σεπτέμβριον τὰ «Παναθηναϊκά» ἐκδίδονται εἰς τὸ τέλος μόνον τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη διπλᾶ.

Σημ. Εἰδικαὶ βιβλιοκρισίαι δημοσιεύονται διὰ τὰ βιβλία, τῶν δποίων δύο ἀνίτιτα στέλλονται εἰς τὰ γραφεῖα μας. Τῶν ἄλλων ἀπλῶς ἀγγέλλεται η ἔκδοσις.

Ο ύποναυάρχος κ. Α. Ράινεν προσέφερε εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς «Ιστορικῆς καὶ Εθνολογικῆς Έταιρείας» πλούσιαν συλλογὴν χαλκογραφῶν, αἱ ὅποιαι ἀγάγονται εἰς τὴν ίστοριαν τοῦ ἀριθμοῦ. Έπίσης συλλογὴν βιβλίων, μίονογραφῶν, λογοδόσιῶν τῶν φιλελληνικῶν κομιτάτων, κειρογράφων διαφόρων φιλελλήνων κατ. σχετικῶν μὲ τὴν μεγάλην ἐποχὴν.

Ο διάσημος διευθυντὴς τῆς Ορχήστρας Félix Mottel ὁ εἰδικὸς εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν ἔργων τοῦ Βάγνεο ἀπέθανε πρὸ διλίγων ἡμερῶν εἰς ἐν νοσοκομεῖον τοῦ Μονάχου.

Η Δημ. Εὐγενία Πρωτον., πτυχιοῦχος τοῦ Ωδείου Ἀθηνῶν καὶ ὑπότροφος τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν Ακαδημίαν τῆς Μουσικῆς εἰς τὸ Μόναχον, ἔλαβε καὶ ἀπὸ ἑκεὶ τὸ πτυχίον τῆς ἀριστεύσασα κατὰ τὰς ἔξτασεις τῆς.

Εἰς τὴν Σορβόνην ἐτελείωσεν ἐφέτος τὰς φιλολογικὰς τῆς σπουδὰς ἡ Ἑλληνικὴ Αἱμυλία Πηλείδη. Ἡ νεαρὰ φιλόλογος θὰ ἔξαπολονθήσῃ ἐπὶ ἐν ἥ δύο ἔτη τὴν μόρφωσίν της εἰς τὸ Παρίσι καὶ θὰ ἔλθῃ ἐπειτα νὰ διδάξῃ εἰς τὴν Ἐλλάδα.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Η Πατηλίας Σχολή, ὑπὸ Μ. Η. Μαλανδράκη. Ἐν Ἀθήναις 1911, τυπογραφεῖον Παρασκευᾶ Λεώνη.

Περὶ Ασυλίας κατὰ τὸ δίκαιον τῆς Ορθοδόξου Ανατολ. Ἐκκλησίας, ὑπὸ Κωνστ. Μ. Ράλλη. Ἀθῆναι 1911, τυπογραφεῖον Π. Δ. Σακελλαρίου.

Ἐπιστημονικὴ Επετηρίςες 1909-1910 τοῦ Εθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἀθῆναι 1911, τυπογραφεῖον Π. Δ. Σακελλαρίου.

Ποιήματα Γ. Ν. Φερεντίνου. Τύποις Κ. Α. Φακοῦ Αλεξανδρεία 1911.

Η Αριάδη στὴ Μάντουα. Veron Lee μετάφρ. Στεφάνου Πάργα, (δρᾶμα σὲ πέντε πράξεις). Ἐκδόσιοι Περιοδικὸν «Γράμματα» Ἀγεξάνδρεια φρ. 1.

Byzantinische Zeitschrift διπλοῦν τεῦχος Ιούνιος 1911. Leipzig B. G. Teubner.

Le Bonheur InSaisissable, Roman. Paris 1911. fr. 3,50.

Cantique d'Été Marguerite Burnat-Provins, Paris 1911 E. Sansot fr 3,50.

Ἄγγελονται:

Ἐπιστημονικὴ Αστυνομία Ἐμμιανούηλ Β. Τσάκωνα ἀνθυπασπιστοῦ τῆς ἐν Κρήτῃ χωροφυλακῆς.

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ

Η Κασσάνδρα τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος — «Πατρίς».